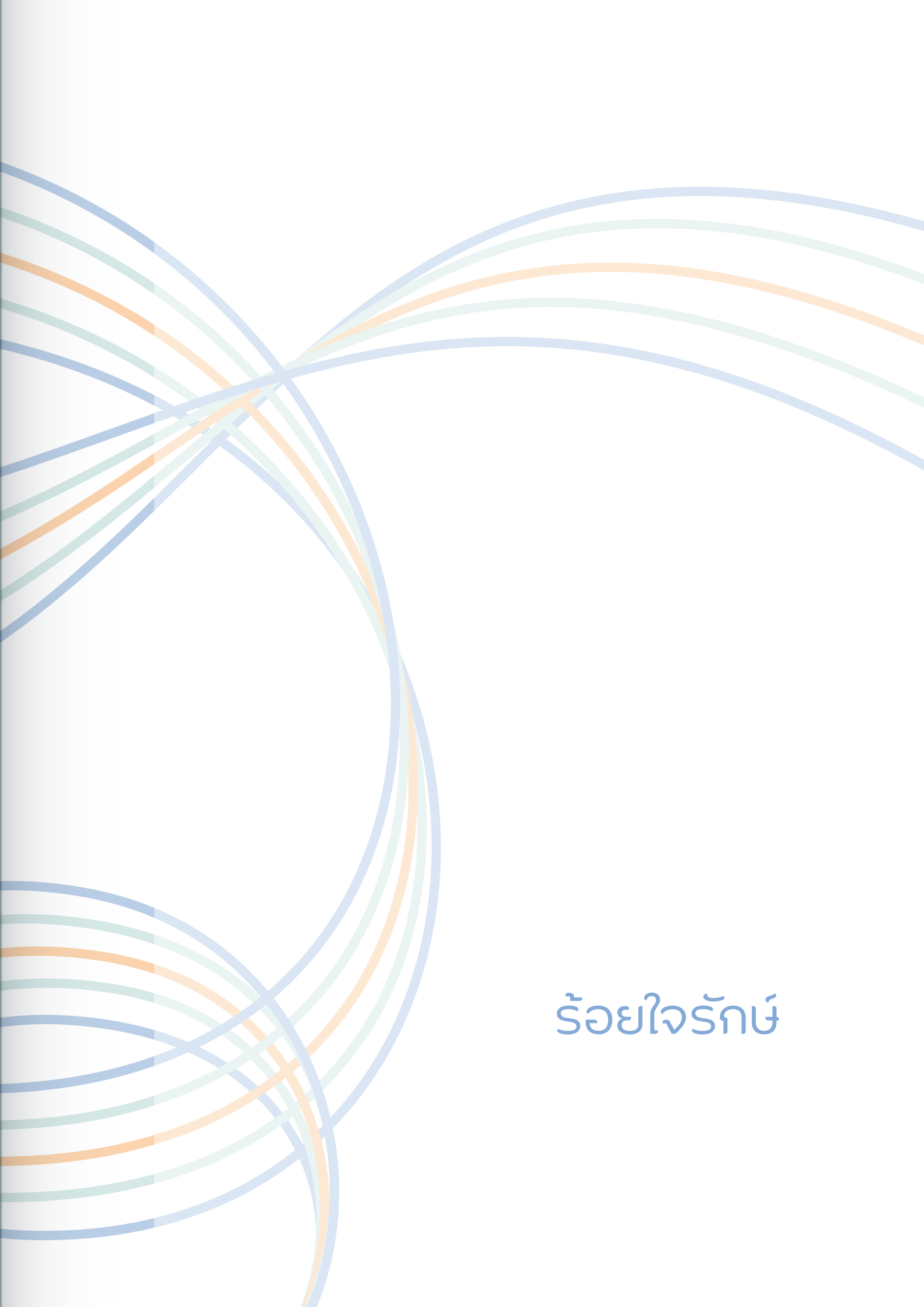

ร้อยใจรักษ์

ร้อยใจรักษ์

ร้อยใจรัก

สารบัญ

ตราพระราชทาน

04

สถานการณ์ยาเสพติดและทางออก

06

ที่มาโครงการร้อยใจรักษ์

16

หลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง

22

โครงสร้างการทำงานโครงการร้อยใจรักษ์

30

แนวทางการดำเนินการ

32

การดำเนินงานที่ผ่านมา

40

การขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์

103

ข้อมูลประกอบ

116

ต ร า ส ั ญ ล ั ก ษ ณ์
พ ร ะ ร าช ก า น จ า ก

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา
นเรนทีราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร
มหาวัชรราชธิดา

ร้อยใจรักษ์

ที่มา
ของตราพระราชทาน

ร (ร้อยใจรักษ์)

+

wind line

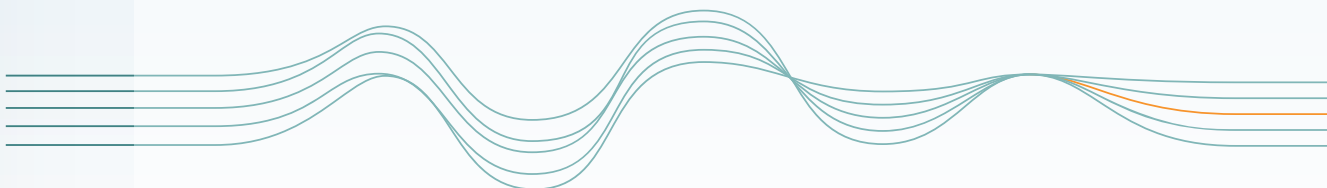
ความหมาย
ของตราสัญลักษณ์

เส้นหลายเส้น
แสดงถึง
การทำงานร่วมกัน
ของหลายหน่วยงาน

รูปแบบของลายเส้น
การเคลื่อนที่ของ
สายลม

การร้อยต่อ
เชื่อมโยงกัน
ของเส้น

ซึ่งมี
เส้นสีส้ม
เป็นศูนย์กลาง

01

สถานการณ์ ยาเสพติด และทางออก

“คนที่ติดฝิ่น
คนที่ค้ายา
เขาไม่ใช่คนหรือ”

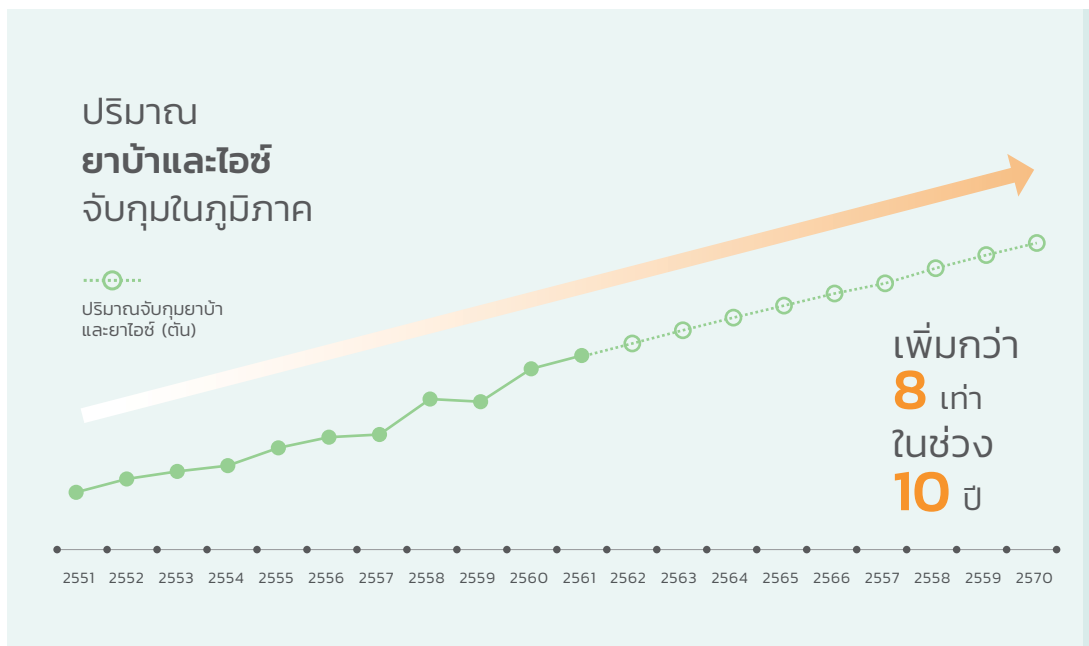
พระราชดำรัส
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

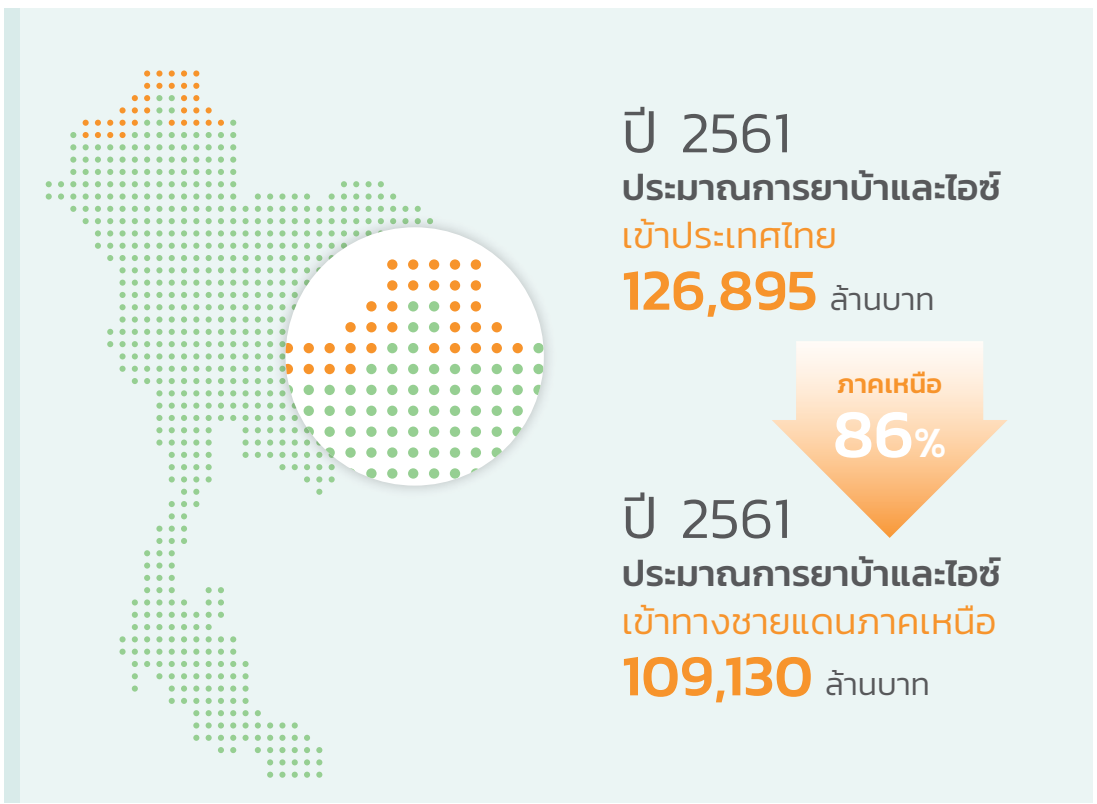
สถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทย

มีปริมาณยาบ้าและไอซ์ที่ถูกจับกุมในภูมิภาคเพิ่มขึ้นกว่า 8 เท่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยในปี 2561 มีปริมาณการยาบ้าและไอซ์ที่ถูกจับกุมในภูมิภาคกว่า 70 ตัน⁽¹⁾ คิดเป็นมูลค่า 495,000 ล้านบาท⁽²⁾ ซึ่งร้อยละ 26 ของยาเสพติดนี้ไหลเข้าสู่ประเทศไทย หรือประมาณ 126,895 ล้านบาท⁽³⁾ กว่าร้อยละ 86 ของยาเสพติดที่เข้าสู่ประเทศไทย เข้าผ่านทางชายแดนภาคเหนือ

หมายเหตุ :

- ⁽¹⁾ อ้างอิงเอกสารประกอบการประชุม Changes in the Golden Triangle: the shift to synthetics, challenges to the Mekong and surrounding regions, UNODC
- ⁽²⁾ อ้างอิงประมาณการของ UNODC (Workshop on Mekong Drugs and Precursor Trafficking Route Analysis, April 2018, Ho Chi Minh City, Vietnam) ที่ประมาณการมูลค่า Meth ในภูมิภาคไว้ที่ 15,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และสมมติฐานอัตราแลกเปลี่ยน 33 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ
- ⁽³⁾ คำนวณจากประมาณการมูลค่ายาบ้าในภูมิภาค 311,850 ล้านบาท หรือประมาณ 2,300 ล้านเม็ด และสัดส่วนการจับกุมยาบ้าของไทย 44% ของภูมิภาค หรือคิดเป็นมูลค่ายาบ้าเข้าประเทศไทย 100,400 ล้านบาท หรือ 1,004 ล้านเม็ด และประมาณการมูลค่าไอซ์ 183,150 ล้านบาท หรือ 127 ตัน และสัดส่วนการจับกุมไอซ์ของไทย 21% ของภูมิภาค หรือคิดเป็นมูลค่าไอซ์เข้าประเทศไทย 26,495 ล้านบาท หรือ 26 ตัน

ผู้ต้องขังคดียาเสพติด

สถานการณ์การใช้ยาเสพติดของเยาวชนไทย ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ

เด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ในสถานพินิจฯ
จำนวน **16,508** คน หรือ เกือบครึ่งหนึ่ง จาก **36,537** คน
ของสถานพินิจฯ ทำผิดคดียาเสพติด

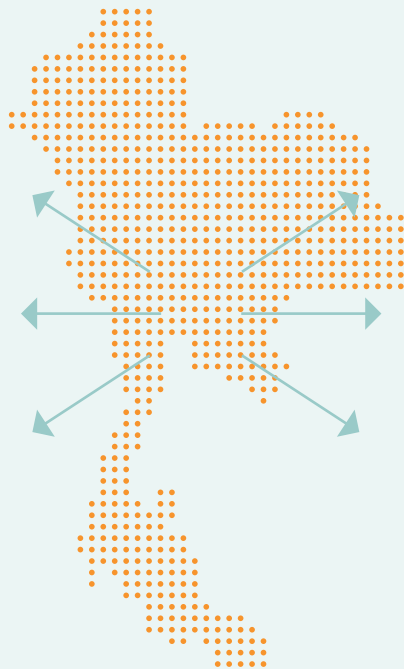
ครึ่งหนึ่งของคน
ที่ได้รับการปล่อยตัว
ได้กลับเข้าสถานพินิจฯ อีก
เพราะทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด

และมีแนวโน้ม
เพิ่มขึ้น
อย่างต่อเนื่อง

หมายเหตุ :

อ้างอิงจำนวนผู้ต้องหสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ล่าสุดปี 2557

ยาเสพติดและความรุนแรงในสังคมไทย

“
ความสูญเสีย
 ที่ยิ่งใหญ่กว่ามูลค่า
 ”

นอกเหนือจากปัญหาทางสังคมที่ประเมินค่ามิได้แล้ว ยาเสพติดยังนำมาซึ่งความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ กว่า 166,742 ล้านบาทต่อปี โดยแบ่งเป็น

• มูลค่ายาเสพติดที่เข้าสู่ประเทศไทย	126,895	ล้านบาท
• งบประมาณในการแก้ปัญหายาเสพติด	13,226	ล้านบาท
- แผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปราม บำบัด	8,099	ล้านบาท ⁽⁴⁾
- ค่าดูแลผู้ต้องขังคดียาเสพติด	5,127	ล้านบาท ⁽⁵⁾
• รายได้ที่สูญเสียไปเมื่อถูกคุมขัง	26,621	ล้านบาท ⁽⁶⁾

หมายเหตุ :

- ⁽¹⁾ งบประมาณแผนบูรณาการ ป้องกัน ปราบปราม และบำบัดปี 2560
- ⁽²⁾ งบประมาณการค่าใช้จ่ายความจำเป็นขั้นพื้นฐาน 21,090 บาทต่อผู้ต้องขัง 1 ราย
- ⁽³⁾ งบประมาณการรายได้ 300 บาท/คน/วัน

ทางออกของปัญหายาเสพติด

สภาพดอยตุง ก่อน พ.ศ. 2531

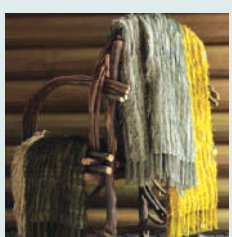
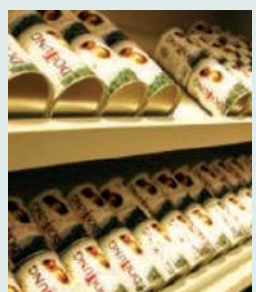
โครงการร้อยใจรักภัย

โครงการพัฒนาดอยตุงฯ แก้ไขปัญหาฝิ่น โดยใช้งานพัฒนานำ

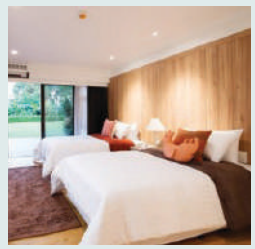
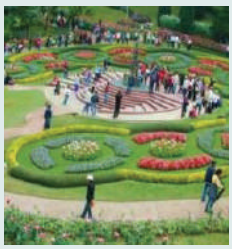
เปลี่ยนเกษตรกร เป็นเกษตรกรรับจ้าง เป็นเจ้าของธุรกิจ

โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ส่งเสริมกิจกรรม เพิ่มรายได้ พัฒนาความเป็นอยู่

อาหารแปรรูป

หัตถกรรม

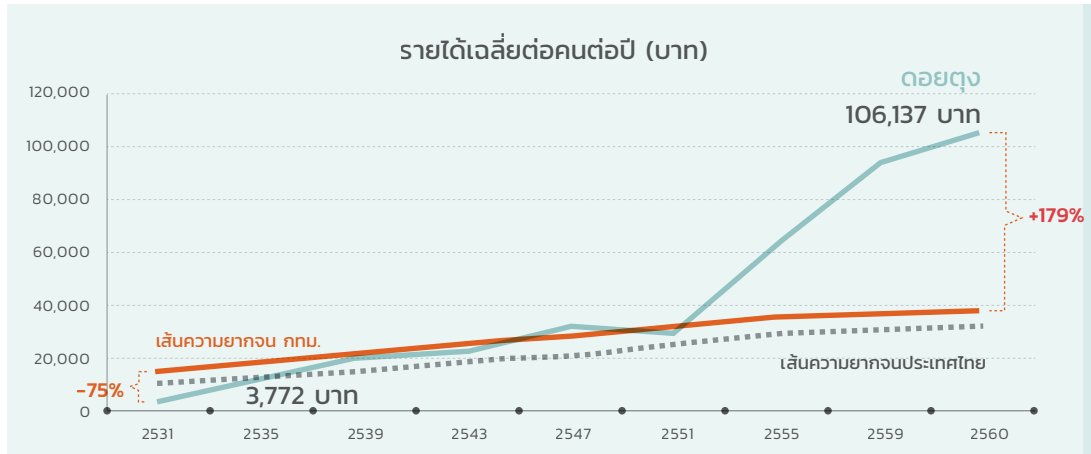

เกษตรกร

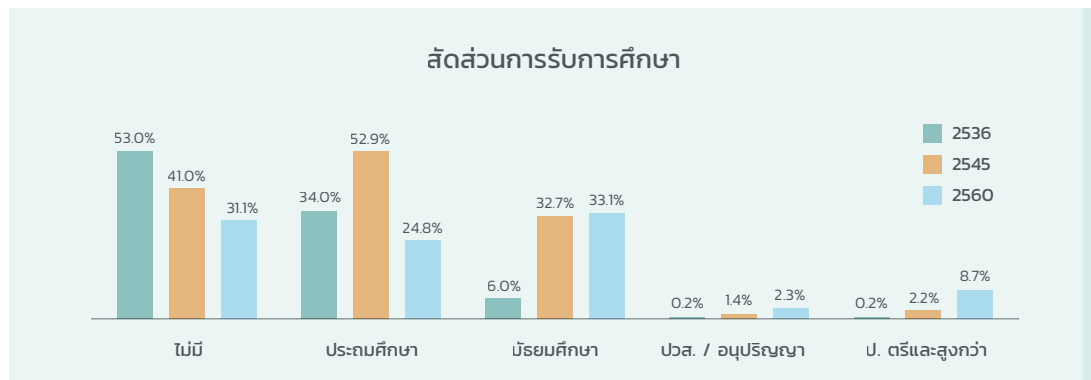
ท่องเที่ยว

โครงการร้อยใจรัก

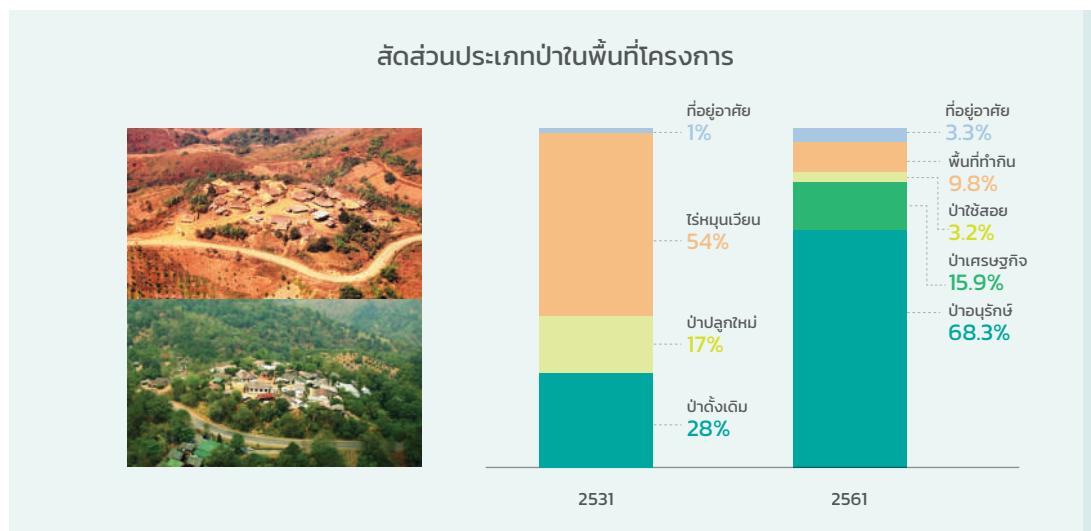
ความสำเร็จของโครงการพัฒนาขนาดอยุตุงฯ ทางเศรษฐกิจ

ความสำเร็จของโครงการพัฒนาขนาดอยุตุงฯ ทางสังคม

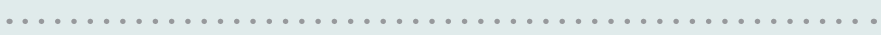

ความสำเร็จของโครงการพัฒนาขนาดอยุตุงฯ ทางสิ่งแวดล้อม

ประชุมคณะกรรมการยาเสพติดสมัยที่ 55 (55th Commission on Narcotic Drugs)
มีนาคม 2555 ณ กรุงเวียนนา

ประชุม International Conference on Alternative Development 2 (ICAD 2)
พฤศจิกายน 2558 ณ กรุงเทพมหานคร

02

ที่มา โครงการ ร้อยใจรักษ์

โจทย์การพัฒนาก็คือ

“การพัฒนาชุมชนกิ่งเมืองกิ่งป่า
ไม่ใช่โจทย์ป่าสงวน ไม่ใช่พื้นที่เกษตรกรรม
แต่ เป็นชุมชนที่มีความเจริญทางวัตถุ
บวกกับพื้นที่การเกษตร และมีคนรวยคนจน”

พระราชดำรัส

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ

เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี

กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา

โครงการร้อยใจรักษ์ ดำเนินการโดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 37,119 ไร่ 4 หมู่บ้านหลัก 20 หมู่บ้านย่อย โดย 4 หมู่บ้านหลัก ได้แก่ บ้านห้วยล้าน บ้านเมืองงามเหนือ บ้านหัวเมืองงาม และบ้านเมืองงามใต้ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรอาศัยอยู่ในพื้นที่ประมาณ 1,132 ครัวเรือน 4,709 คน พื้นที่ตำบลท่าตอน เป็นพื้นที่เปราะบางและมีผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงของชาติ และเป็นที่ยูจกัว่ามีปัญหาการค้าและลำเลียงยาเสพติดข้ามแดน อย่างรุนแรง เนื่องจากตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทย-เมียนมา และในช่วงหลายปีที่ผ่านมาตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ นายเล่าต้า แสนลี่ อดีตราชายาเสพติดทางภาคเหนือ

ภายหลังจากการจับกุมและดำเนินคดีเล่าต้าแล้ว สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ทรงเล็งเห็นว่าควรนำการพัฒนาเข้ามาเพื่อสร้างโอกาสและทางเลือกในการดำรงชีวิตให้ประชาชนในพื้นที่ ให้ชุมชนมีทางเลือกในการประกอบอาชีพ

สร้างรายได้อย่างสุจริต ถือเป็นแนวทางสำคัญในการแก้ปัญหาเสพติดในพื้นที่อย่างยั่งยืน ดังพระราชกระแสรับสั่งเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2561 ซึ่งทรงอธิบายให้คณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ และคณะกรรมการดำเนินงานระดับพื้นที่ โครงการร้อยใจรักษ์ เข้าใจถึงที่มาที่ไปของโครงการ ความต่อนหนึ่ง ดังนี้

“ในระหว่างการดำเนินการ ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับคดีและพื้นที่หลายอย่างจากการทำงานกับทีมกองบัญชาการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) ซึ่งทำงานอย่างเข้มข้นเพื่อให้ดำเนินคดีอย่างแน่นหนาและเป็นธรรม แต่คนอื่นที่เหลือในพื้นที่จะทำอย่างไรต่อ เป็นคำถามสำคัญที่จะต้องหาทางแก้ปัญหาให้คนเหล่านี้ด้วย เป็นที่รู้กันว่าในพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งผู้เสพ ผู้ค้ารายใหญ่ รายย่อย ปัญหาปริมาณและเรื้อรัง ผู้ค้ารายใหญ่และรายย่อยได้ถูกดำเนินการโดยกฎหมายแล้ว แต่ถ้าไม่ได้ทำการป้องกันหรือดำเนินการด้านอื่นในพื้นที่เลย ก็จะมีผู้ร้ายใหม่ๆ เกิดขึ้นมา ถ้าหากใช้การปราบปรามอย่างเดียวอาจสร้างความไม่ไว้วางใจและสร้างความต่อต้านและเกลียดชังต่อเจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งจะทำให้ปัญหาเกิดขึ้นอีก การปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่อาจไม่สามารถแก้ปัญหาปากท้องในระยะยาวและไม่สามารถเรียกคืนศักดิ์ศรีของชาวบ้านกลับคืนมาได้ ปัญหาเรื่องปากท้อง การศึกษาที่ยังคงมีอยู่ในพื้นที่จะกลายเป็นปัจจัยหนุนให้ชาวบ้านหวนกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกครั้ง เพราะสามารถหาเงินได้มากกว่าการประกอบอาชีพสุจริต トラบเท่าที่ไม่สร้างให้เกิดศักดิ์ศรีขึ้นในชุมชน และสังคมภายนอกยอมรับชาวบ้าน ห้วยสำน จึงคุยกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ในการประชุมของ UNODC ที่กรุงเวียนนา เพื่อนำการพัฒนาเข้ามาแก้ไขรากฐานของปัญหา และดูว่ากฎหมายและการพัฒนา จะเดินไปคู่กันได้อย่างไรบ้าง เมื่อห้ามไม่ให้ทำผิดกฎหมาย จะให้เขาทำอะไร จึงเกิดโครงการร้อยใจรักบี้ เพื่อร้อยใจทุกคนเข้ามาร่วมกัน ร้อยใจเพื่อความเจริญของชุมชน และสังคม โดยไม่เพียงชาวบ้านเท่านั้นแต่หมายถึงหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย มีคำถามที่โดนถามบ่อยว่าช่วยคนค้ายาทำไม คำตอบคือ น้ำกิน น้ำใช้ และอาชีพ เป็นสิทธิพื้นฐานที่คนไทยทุกคนควรมี เราจะไม่ให้น้ำกินน้ำใช้เขาหรือเขาไม่ใช่คนไทยหรือ ตรงนี้ต้องแยกให้ถูกว่าคนทำผิด ก็ต้องจัดการตามกฎหมาย ส่วนคนอื่น เราก็ต้องพัฒนาไปด้วย ซึ่งไม่ได้หมายความว่าจะไม่บังคับใช้กฎหมาย และไม่ได้หมายความว่าเราไม่ป้องกันและปราบปราม แต่ต้องมาช่วยกันหาว่าการบังคับใช้กฎหมาย การปราบปราม และการพัฒนา มันจะไปด้วยกันได้อย่างไร ร้อยใจรักบี้จึงได้เริ่มต้น ด้วยการที่คุณชายเข้ามาหยั่งเสียงในพื้นที่ก่อน ตอนนั้นเรายังไม่ได้เข้ามาเพราะคดีของนายเล่าต่ายยังไม่เสร็จ เมื่อคดีเสร็จแล้วเราจึงเข้ามา”

บรรยากาศการประชุม เมื่อวันที่ 15 พ.ย. 2560
ที่โรงเรียน ตชด.ศึกษานารีอนุสรณ์ 3 บ้านห้วยसान ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่

โครงการ “ร้อยใจรักษ์” เริ่มต้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2560 เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ท้องที่ ท้องถิ่น จำนวน 263 คน และชาวบ้าน 208 คน รวมผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 471 คน รวม 64 หน่วยงาน โครงการร้อยใจรักษ์เป็นโครงการเพื่อร้อยใจทุกคนเข้ามาร่วมกันทำงานเพื่อความผาสุก มั่นคงและยั่งยืนของชุมชนและสังคม โดยมีมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน ป.ป.ส. มีเป้าหมายในการน้อมนำศาสตร์พระราชาด้านการพัฒนาทางเลือก (Alternative Development) มาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีส่วนร่วมในทุกมิติตามศาสตร์พระราชาดำรงแม่ฟ้าหลวง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน สร้างอาชีพทางเลือกที่สุจริตและหลากหลาย ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ระยะสั้น และวางรากฐานสู่รายได้ที่มั่นคงในระยะยาว พัฒนาด้านการศึกษา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ลดความเสี่ยงในการกลับไปค้ายาเสพติดของคนในชุมชน นั่นคือ ด้านอุปทาน (Supply) ควบคู่ไปกับกิจกรรมส่งเสริมด้านสุขภาพ ลดจำนวนผู้เสพติดยาเสพติด นั่นคือ ด้านอุปสงค์ (Demand) เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน มีระยะเวลาดำเนินงานทั้งสิ้น 12 ปี ในพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยसानและลุ่มน้ำห้วยเมืองงาม

03

หลักการ พัฒนา

“ช่วยเขา
ให้เขาช่วยตัวเอง”

นั่นคือ ความยั่งยืนของการพัฒนา
คือ การที่ชุมชนสามารถดำเนินการ
สานต่อ และต่อยอดการพัฒนาต่อไป
ด้วยตนเอง คิดเป็น วิเคราะห์
และแก้ไขปัญหาเอง และพึ่งพาตนเองได้

สายน้ำเดียวกัน เชื่อมสายสัมพันธ์ รวมเป็นหนึ่งเดียว

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เชื่อมมั่นในศักยภาพของมนุษย
จึงดำเนินกิจกรรมพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต
ให้ชุมชนมีความมั่นคงและยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม
วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ให้ **“คิดเป็น ทำเป็น”** พร้อมรับมือ
กับการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้อยู่เสมอ ประกอบอาชีพ
โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ดูแล
และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า พึ่งพาตนเอง
และต่อยอดการพัฒนาได้ ดังนั้น การพัฒนาที่ยั่งยืน
จึงใช้เวลา ค่อยเป็นค่อยไป ดังหลักการทรงงานและ
แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ 9 ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ น้อมนำและประยุกต์
เป็นกรอบแนวคิด (Model) ของการพัฒนา เรียกว่า
3S Model ซึ่งแบ่งการพัฒนาสู่ความยั่งยืนเป็น 3 ระยะ
ได้แก่ อยู่รอด (Survival) พอเพียง (Sufficiency)
และยั่งยืน (Sustainability)

การพัฒนาขั้นอยู่รอด

เน้นการเข้าถึงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ น้ำ ดิน ป่า สาธารณูปโภค และสาธารณสุข พร้อมๆ กับกิจกรรมพัฒนาเพื่อลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพสุจริต เพื่อให้คนในพื้นที่มีรายได้เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค **“ไม่ต้องกู้กิน กู้ใช้”** และบูรณาการพัฒนาระบบนิเวศเพิ่มขึ้น อีกทั้งเริ่มบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีส่วนร่วม โดยชุมชน

การพัฒนาขั้นพอเพียง

เน้นการเพิ่มผลิตภาพและมูลค่าของผลผลิตและการบริการ เพื่อให้คนในพื้นที่ **“พอกิน พอใช้”** มีรายได้ที่มั่นคง สามารถปลดหนี้ได้บางส่วนหรือทั้งหมด มีการศึกษาสูงขึ้น รู้สิทธิและหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของชุมชน สืบสานวัฒนธรรม ตลอดจนร่วมกันบริหารจัดการ อนุรักษ์ และฟื้นฟูระบบนิเวศ

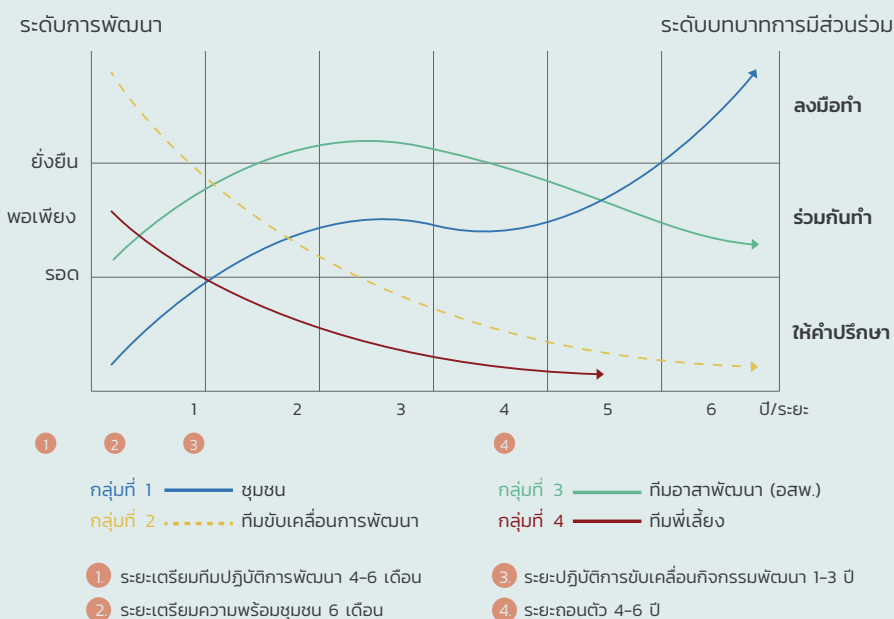
การพัฒนาขั้นยั่งยืน

เน้นพัฒนาให้คนในพื้นที่ให้มีภูมิคุ้มกันตามแนวพระราชดำริ เช่น มีหลักประกันในชีวิต มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม จัดการระบบนิเวศอย่างยั่งยืน มีกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ ชุมชน **“คิดเป็น ทำเป็น”** สามารถแก้ไขปัญหาและสานต่อแนวคิดการพัฒนาด้วยตนเอง รวมทั้งให้การช่วยเหลือ แบ่งปัน ถ่ายทอดความรู้ให้คนในและนอกชุมชน

ทั้งนี้ แต่ละชุมชนมีทุนทางธรรมชาติและทุนทางอาชีพแตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกันไปด้วย บางชุมชนอาจอยู่ระดับอยู่รอด คือมีวิถีชีวิตที่ไม่อดอยาก มีอาหารพอกินตลอดทั้งปี ไม่มีหนี้สินที่เกิดจากการกู้เพื่อมาซื้ออาหารหรือใช้จ่ายในครัวเรือน บางชุมชนอาจอยู่ระดับพอเพียง คือ มีความสามารถในการชำระหนี้ได้อย่างสม่ำเสมอเพราะเริ่มมีรายได้ที่ต่อเนื่องมากขึ้น มีการศึกษาที่ดี ชีวิตสุขสบายมากขึ้น และบางชุมชนอาจกำลังก้าวไปสู่ระดับยั่งยืน คือ การมีเงินออมในครัวเรือน มีหลักประกันทั้งทางด้านรายได้ สุขภาพ การศึกษาและสามารถยืนอยู่บนลำแข้งของตนเองได้อย่างมั่นคงจนสามารถต่อยอดไปสู่การเป็นเจ้าของกิจการได้ในอนาคต เป็นต้น ดังนั้น จึงสำคัญมากที่ทีมปฏิบัติการพัฒนาจะต้องศึกษาและวิเคราะห์ว่าชุมชนอยู่ในระดับไหน ต้องเติมเต็มจุดใดบ้าง จึงจะวางแผนการพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่ได้ และพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป บนพื้นฐานที่มั่นคง แต่ยืดหยุ่นเพียงพอที่จะรองรับกับการพัฒนาของชุมชนที่มีระดับการพัฒนาแตกต่างกันในแต่ละด้าน เพื่อให้ชุมชน “ช่วยเขาให้ช่วยตัวเอง” ได้อย่างแท้จริง

กระบวนการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง

แผนภาพนี้ อธิบายกระบวนการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง ซึ่งแสดงบทบาทและระดับการมีส่วนร่วมของคน 4 กลุ่ม ในการขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่ ซึ่งจะสอดคล้องกับ ระดับการพัฒนาของพื้นที่นั้นๆ และเป็นไปตามแนวคิด หลักของการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง

อ่านเพิ่มเติมที่ หนังสือแนวทางการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง เรื่อง การสร้างทีมปฏิบัติการพัฒนาในพื้นที่เป้าหมาย

“ช่วยเขาให้เขาช่วยตัวเอง”

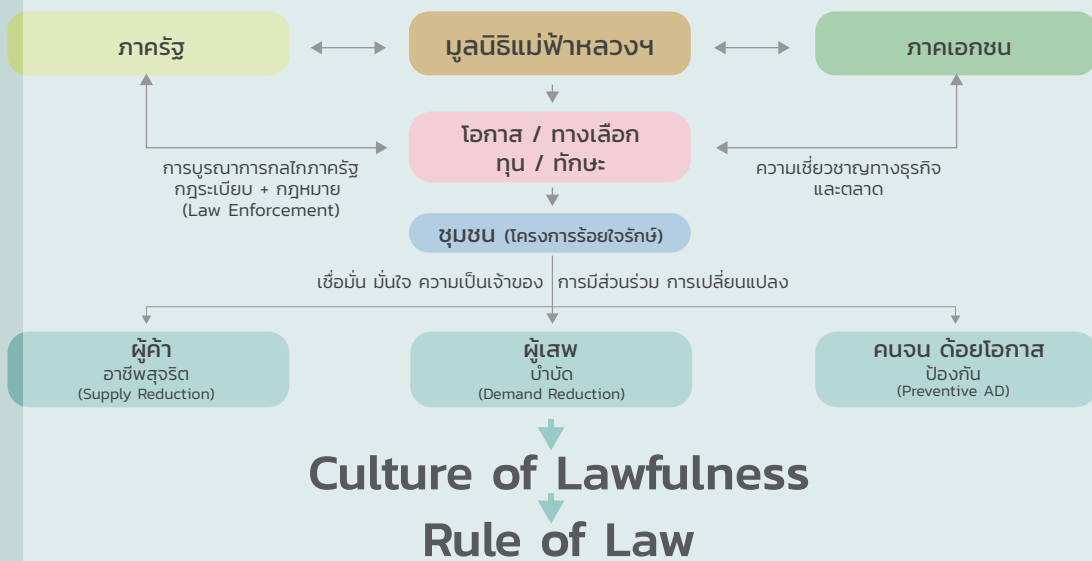
นั่นคือ ความยั่งยืนของการพัฒนา คือ การที่ชุมชนสามารถดำเนินการสานต่อ และต่อยอดการพัฒนาต่อไปด้วยตนเอง คิดเป็น วิเคราะห์และแก้ไขปัญหาเอง และพึ่งพาตนเองได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ถึงจุดนั้น ทีมปฏิบัติการพัฒนาทั้ง 3 ทีมต้องเดินคู่ไปกับชุมชน ตั้งแต่การสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมตั้งแต่แรกเริ่ม ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง พาทำ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะและแนวคิดของชุมชนด้านการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป กระทั่งในที่สุด ทีมขับเคลื่อนการพัฒนาและทีมพี่เลี้ยงเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา ในขณะที่ชุมชนและทีมอาสาพัฒนาเป็นผู้ลงมือทำ กล่าวคือ เมื่อชุมชนซึมซับ หลักการพัฒนา ลงมือทำอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ มีความเข้าใจกระบวนการ ตั้งแต่ต้นจนจบ เกิดความมั่นใจและสามารถลงมือปฏิบัติเองได้แล้ว ทีมขับเคลื่อนการพัฒนาและทีมพี่เลี้ยงจะถอนตัวออกจากพื้นที่เพื่อให้ชุมชนและทีมอาสาพัฒนา เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยตัวเองอย่างเต็มตัว

กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน 19 ขั้นตอน ตามตำราแม่ฟ้าหลวง

	<p>ก่อนเริ่มกระบวนการ นำเสนอปัญหา และข้อมูลพื้นฐานที่</p>		<p>1. สร้างทีม ขับเคลื่อน การพัฒนา สื่อสารแนวคิด เป้าหมาย กระบวนการของโครงสร้าง</p>		<p>2. ศึกษาดูงาน โครงการต้นแบบ</p>		<p>3. กำหนดพื้นที่เป้าหมาย แบ่งพื้นที่ตามคุณสมบัติ ที่เข้าร่วมกับ</p>		<p>4. เตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่ • ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น • สร้างทีมอาสาพัฒนา</p>
	<p>5. ผู้นำชุมชนนัดหมายชาวบ้าน อ.สพ. เตรียมการประชุม กับชุมชน</p>		<p>6. ประชุมกับชาวบ้าน ทำความเข้าใจกระบวนการสำรวจ พร้อมนัดหมายแต่ละบ้าน</p>		<p>7. สร้างข้อมูล เสร็จธุรกิจ และพื้นที่ทำกิน</p>		<p>8. เข้าถึง วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ได้รายงานสภาพภูมิสังคม ของพื้นที่</p>		<p>9. คัดข้อมูลให้ชุมชน ชุมชนรับรองความถูกต้องชุมชน (ทุน ศักยภาพ และสภาพปัญหา)</p>
	<p>10. สถานปัญหา ความต้องการที่แท้จริง ของชุมชน ทำประชาคม</p>		<p>11. ร่างแผนปฏิบัติการที่เน้นเรื่องทุน ในการดำรงชีวิตและอาชีพเป็นหลัก ทำธุรกิจที่ได้ผลกับตาเห็น (Quick Hit)</p>		<p>12. พัฒนา ลงมือทำจริง ร่วมกับชุมชน “พาทำ”</p>		<p>13. บริหารจัดการน้ำ ดึง การใช้ประโยชน์พื้นที่</p>		<p>14. ส่งเสริมการเกษตร ปศุสัตว์ ในรูปแบบกองทุน</p>
	<p>15. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ • ป่าอนุรักษ์ • ป่าเศรษฐกิจ • ป่าใช้สอย</p>		<p>16. ติดตาม ประเมินผล และปรับเปลี่ยนร่วมกับ กับชุมชน</p>		<p>17. ชาวบ้าน เป็นเจ้าของ สนับสนุนคณะกรรมการ และ ร่วมกำหนดกฎระเบียบต่างๆ ตามความต้องการของชุมชน</p>		<p>18. สร้างความชัดเจน ในการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรร่วมกับ</p>		<p>19. พังพา ตนเอง อ.สพ. กับชุมชนร่วมกันพัฒนา กับขับเคลื่อนพัฒนาเป็นพี่เลี้ยง ติดตาม ประเมินผล ให้คำปรึกษา และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง</p>

หลักการดำเนินงาน

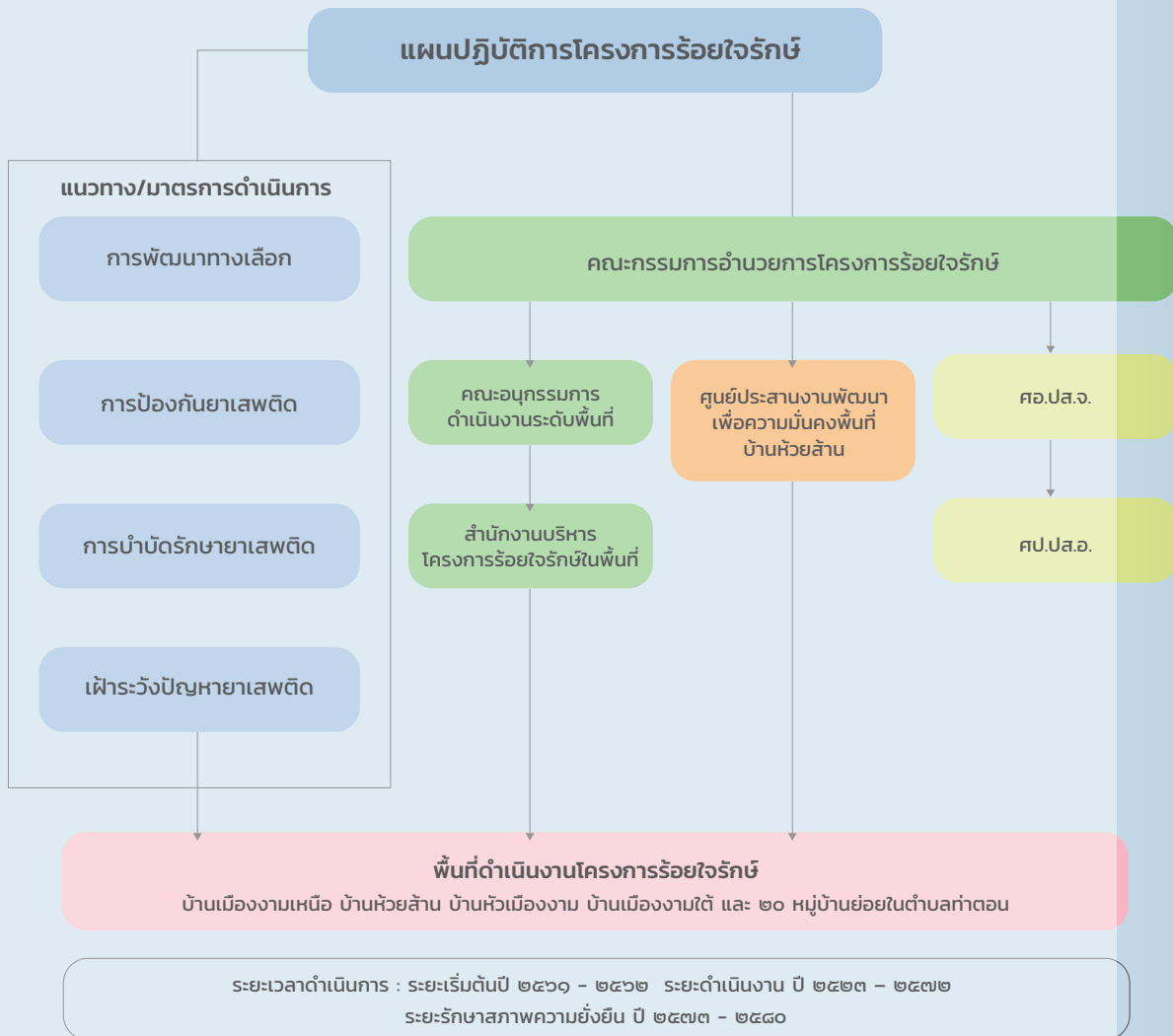
โครงการร้อยใจรักษ์ดำเนินการภายใต้หลักการดำเนินงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ คือ มุ่งเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ ครอบคลุมทุกมิติ พร้อมทั้งบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในทุกกระดับ ภาคเอกชน และชุมชนเป้าหมายเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วม สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงในระยะยาว ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนในทุกกลุ่มระดับรายได้ รวมไปถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบอาชีพสุจริต มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ อย่างยั่งยืน และเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ในชุมชนอย่างเป็นธรรม ซึ่งจะเป็นการลดความเสี่ยงที่ชุมชนจะกลับไปยุ่งเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด ในขณะเดียวกัน โครงการได้ดำเนินการเพื่อลดความต้องการของผู้เสพ โดยการนำผู้ติดยาเสพติดที่สมัครใจในการเลิกเสพยาด้วยตนเองมาทำงานร่วมกับโครงการ ควบคู่กับการดูแลบำบัด และฟื้นฟูอย่างใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่ทหารและแพทย์ เป้าหมายระยะยาวคือ พัฒนาโครงการร้อยใจรักษ์ให้เป็นต้นแบบการแก้ปัญหาเสพติดในบริบทสังคมเมืองอย่างยั่งยืน ด้วยการใช้นวัตกรรมทางเลือกเชิงพื้นที่ระยะยาวแบบบูรณาการและรอบด้าน ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ขยายผลในพื้นที่อื่นได้ต่อไป

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้โครงการสามารถดำเนินการได้สำเร็จ บรรลุเป้าหมายสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างยั่งยืน คือ การดำเนินการภายใต้ “หลักนิติธรรม” นั่นคือการบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบชุมชนด้วยความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตั้งและบังคับใช้กฎระเบียบชุมชน โดยทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้กฎเดียวกันแม้กระทั่งผู้บังคับใช้กฎ

04

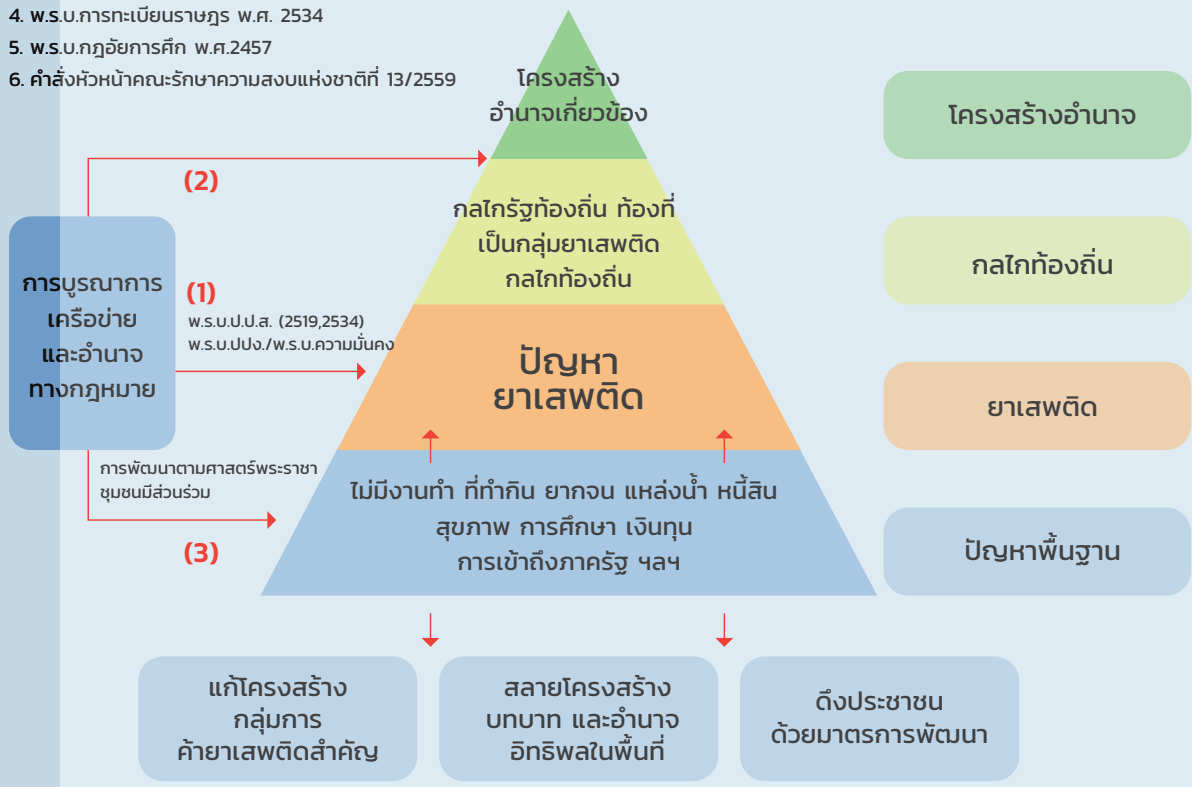
โครงสร้างการทำงาน โครงการร้อยใจรักษ์

1. พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490
2. พ.ร.บ.จัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522
3. พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. 2508
4. พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534
5. พ.ร.บ.กฎอัยการศึก พ.ศ. 2457
6. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 13/2559

ห้วยसानโมเดล

05

แนวทาง การดำเนินการ

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่
ของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายตามศาสตร์
พระราชฯ โดยนำการพัฒนาทางเลือก
มาปรับใช้แก้ปัญหายาเสพติด
และสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์โครงการ

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ตามศาสตร์พระราชา โดยนำการพัฒนาทางเลือก (Alternative Development) มาปรับใช้แก้ปัญหาหาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ อย่างยั่งยืน

1. สนับสนุนมาตรการและนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาหาเสพติด และเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
2. บูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ รอบด้าน เห็นผลเป็นรูปธรรมและ มีความยั่งยืน โดยยึดผลประโยชน์ของชุมชนเป็นที่ตั้ง
3. สร้างทางเลือกในการดำรงชีพอย่างพอเพียง และสร้างภูมิคุ้มกันแก่ ชุมชนเป้าหมาย ซึ่งเคยสร้างรายได้ส่วนใหญ่จากกิจกรรมผิดกฎหมาย ต่างๆ ให้หันมาประกอบอาชีพสุจริตแทน โดยมุ่งเน้นการสร้างตัวอย่าง ที่เป็นรูปธรรมให้ชุมชนเห็นและเข้าใจ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตนเอง
4. พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ตามศาสตร์พระราชาด้วยการเน้นการลดรายจ่ายและสร้างรายได้ ในครัวเรือนอย่างเป็นรูปธรรมโดยมีลำดับการพัฒนาให้มีความ “อยู่รอด พอเพียง และยั่งยืน” ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. เสริมสร้างศักยภาพของคนในชุมชนในด้านการเกษตร ปศุสัตว์ ชลประทาน ภัยธรรมชาติ การแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิต การบริการ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนต่อไปได้ด้วยตนเอง
6. ส่งเสริมการแบ่งปันและบริหารจัดการพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกันในชุมชน เพื่อให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ ต่างๆ ในพื้นที่อย่างเท่าเทียม มีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และก่อให้เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน
7. เป็นต้นแบบการแก้ปัญหาหาเสพติดในบริบทสังคมเมืองอย่างยั่งยืน ด้วยการให้การพัฒนาทางเลือกเชิงพื้นที่ระยะยาวอย่างมีบูรณาการ และรอบด้านทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วม สะท้อนความต้องการของชุมชนในพื้นที่ และความเป็นเจ้าของระหว่างผู้มีส่วนได้เสียทุกระดับในท้องถิ่น ยึดคน เป็นศูนย์กลาง และประเมินผลประโยชน์ต่อประชาชนตามตัวชี้วัด โครงการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ขยายผลในพื้นที่อื่นได้ต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ

2561 – 2572

ระยะเวลาโครงการทั้งสิ้น

12 ปี

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ **ลุ่มน้ำห้วยเมืองงาม**

พื้นที่รวมประมาณ

37,119 ไร่

ครอบคลุม **4** หมู่บ้านหลัก ได้แก่

- บ้านเมืองงามเหนือ • บ้านห้วยสัน
- บ้านห้วยเมืองงาม • บ้านเมืองงามใต้

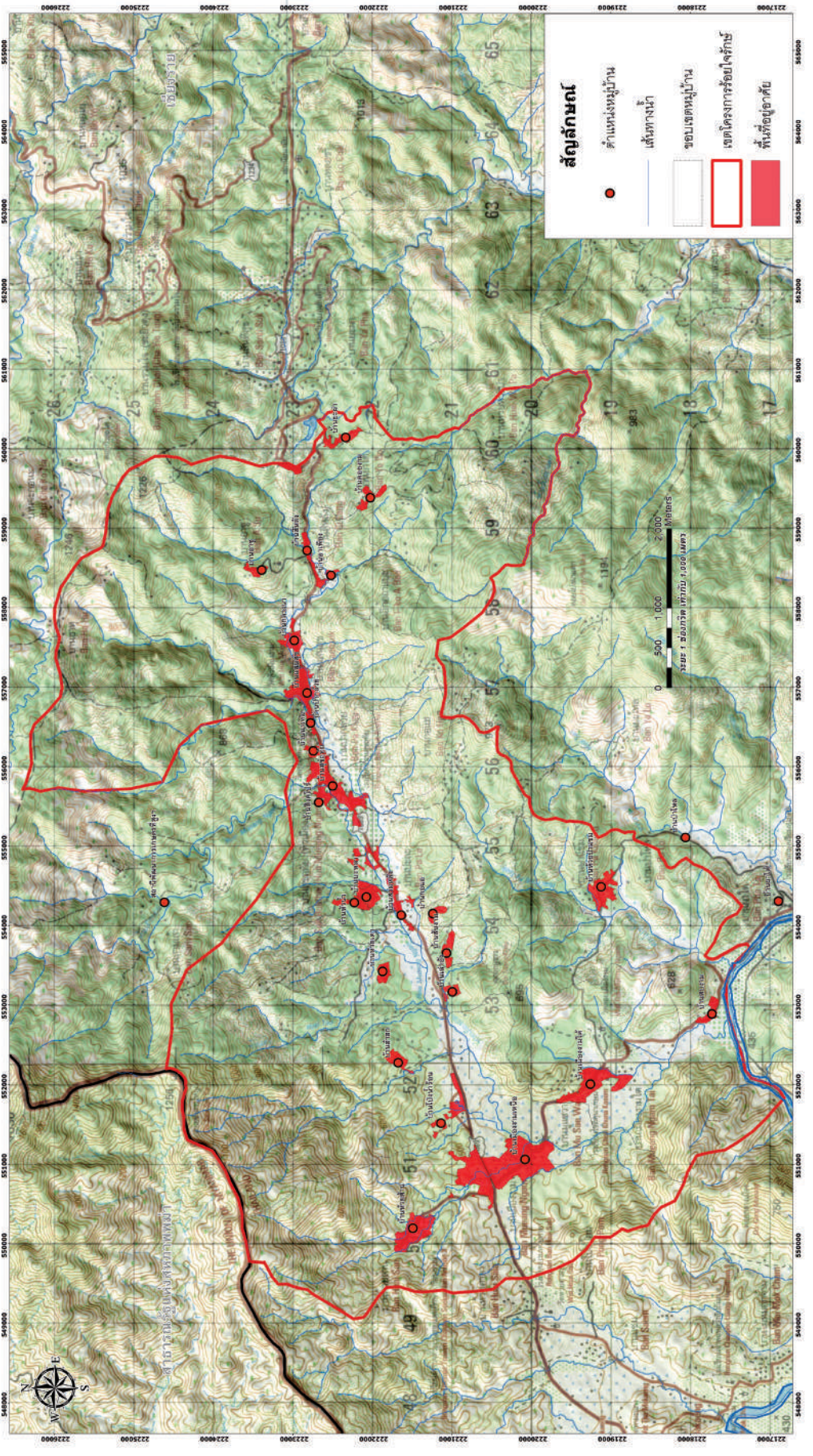
และ **20** หมู่บ้านย่อย

ในตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ
จังหวัดเชียงใหม่

.....
รวมประชากร

1,132 ครัวเรือน

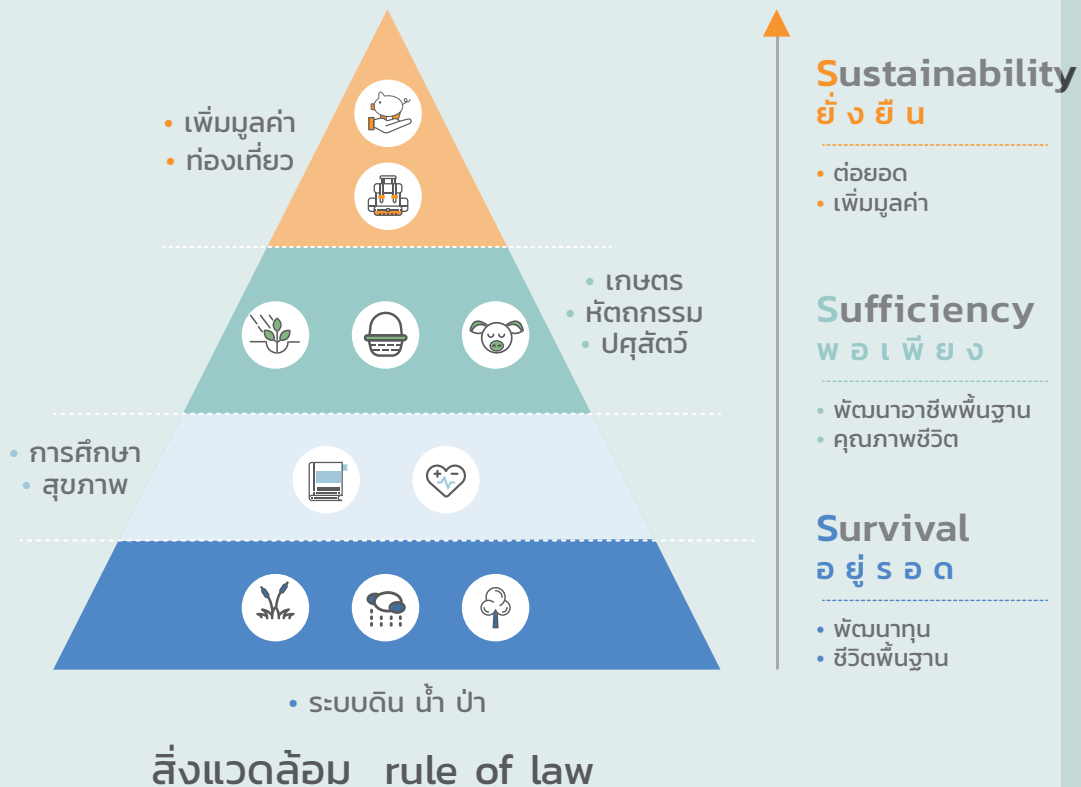
4,709 คน

แนวทางการดำเนินงาน

การดำเนินงานโครงการร้อยใจรักษ์ เป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ครอบคลุม 10 มิติ ได้แก่ น้ำ ดิน ป่า การศึกษา สุขภาพ เกษตร ปศุสัตว์ ภัยธรรมชาติ การแปรรูปเพิ่มมูลค่า และการท่องเที่ยว ซึ่งมีกรอบเวลาของการพัฒนาสอดคล้องกับระดับการพัฒนาตาม 3S Model นั่นคือ ลำดับแรกของการดำเนินงาน เพื่อก้าวสู่ระดับการพัฒนาขั้น “อยู่รอด” นั้น มุ่งเน้นการพัฒนาทุนธรรมชาติ คือ ทรัพยากรน้ำ ดิน ป่า ให้มีสภาพสมบูรณ์ ทุกคนสามารถเข้าถึงอย่างเท่าเทียม สามารถเป็นทุนสำหรับการต่อยอดอาชีพต่างๆ ได้ต่อไป อีกทั้งส่งเสริมให้เกิดความสมดุลระหว่างทุนธรรมชาติระหว่างการใช้และอนุรักษ์ด้วย ในขณะเดียวกันในระยะแรกนี้โครงการก็ยังคงมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตพื้นฐาน ได้แก่ สุขภาพ และการศึกษา และกิจกรรมลดรายจ่ายในครัวเรือน เพิ่มความมั่นคงทางอาหาร ควบคู่กันไปด้วย

หลังจากการพัฒนาทุนพื้นฐาน และชุมชนสามารถ “อยู่รอด” แล้ว โครงการก็จะมุ่งเน้น การดำเนินงานส่งเสริมอาชีพทางเลือกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านการเกษตร ปศุสัตว์ และหัตถกรรม ตามระดับการพัฒนาในระยะ “พอเพียง” ที่มีเป้าหมาย ในการสร้างรายได้ที่มั่นคง มีทางเลือกในการประกอบอาชีพสุจริตที่หลากหลาย โดยโครงการต่อยอดจากสิ่งที่ชุมชนมีอยู่แล้ว ด้วยการพัฒนาศักยภาพและทักษะ ของเกษตรกร และคนในชุมชนด้วยองค์ความรู้ใหม่ๆ เช่น เกษตรประณีตแม่นยำ ตลอดจนสนับสนุนการเข้าถึงทุน เช่น ปัจจัยการผลิต พันธุ์สัตว์ เพื่อเพิ่มคุณภาพ และปริมาณผลผลิต เชื่อมโยงตลาด สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรมุ่งเน้นการผลิต ขึ้นต้นน้ำที่มีคุณภาพ นำมาซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ในการพัฒนาขั้นสุดท้ายคือ “ยั่งยืน” นั้น โครงการจะต่อยอดการพัฒนาด้านเกษตร ปศุสัตว์ และหัตถกรรม ไปสู่การส่งเสริม การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิต เพื่อแก้ปัญหาราคาสินค้าเกษตรผันผวน มุ่งให้เกิดตลาดรองรับสินค้าที่แน่นอน ราคาค่าเป็นธรรม รวมไปถึงการสร้างงาน สร้างอาชีพที่หลากหลายมากขึ้นในขั้น พัฒนา “กลางน้ำ” ในขณะเดียวกันก็ มุ่งส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่โครงการ เพื่อเพิ่มช่องทางการ จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน ในระยะยาว รวมทั้งสร้างทางเลือกงาน ด้านบริการและการท่องเที่ยว สร้างโอกาส

และแรงจูงใจให้คนในชุมชนโดยเฉพาะ คนรุ่นใหม่ ให้สามารถประกอบอาชีพ สุจริต เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ อย่างยั่งยืน โดยไม่ต้องไปยุ่งเกี่ยวหรือ พึ่งพายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ

ทั้งนี้ การดำเนินงานพัฒนาทั้ง 10 มิติดัง นั้น ตั้งอยู่บนหลักการพัฒนาอย่างสมดุล ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกกระบวนการทำงาน และหลักนิติธรรม (Rule of Law) ที่ทุกคน จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน

รายงานผลการสำรวจข้อมูล
เศรษฐกิจ-สังคมโครงการร้อยใจรักย์
ปี 2562 - 2563

การจัดการพื้นที่ทั้งหมด
โครงการร้อยใจรักย์

06

การดำเนินงาน ที่ผ่านมา

มูลนิธิฯ ได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาเชิงพื้นที่ ทั้งหมด 10 มิติ เพื่อตอบโจทย์
การแก้ไขปัญหาความยากจนของชาวบ้านในพื้นที่โครงการได้อย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินงานโครงการวิจัย ตำบลท่าดอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

กิจกรรม ทีม	ระยะที่ 1 : 15 พ.ย.60 - 14 ก.พ.61	ระยะที่ 2 : 15 ก.พ. - 14 พ.ค.61	ระยะที่ 3 : 15 พ.ค. - 14 ส.ค.61	ระยะที่ 4 : 15 ส.ค. - 14 พ.ย.61	ระยะที่ 5 : 15 พ.ย.61 - ปัจจุบัน
เข้าใจ	908 ทรงรับสั่ง " พบกัน เห็นรอยยิ้ม แบบนี้ ดีกว่าพบกันที่ศาล "	908 ทรงรับสั่ง " เราจะพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว "	908 ทรงรับสั่ง " นำพา ภาคเอกชน ช่วยสร้างงาน สร้างตลาด "	908 ทรงรับสั่ง " The RULE OF LAW "	908 ทรงรับสั่ง "แม่ที่รักของปัญหา "
เข้าถึง	1. สร้างความเข้าใจ 2. บูณาการทุกภาคส่วน 3. ระบบนี้ปรับใช้โดยชุมชนมีส่วนร่วม 4. พญู๋นำ ผู้แทนชุมชน ดูงาน 5. สร้างทีม อสพ. 6. เก็บข้อมูลพื้นฐาน 7. ประเมินแหล่งน้ำ ปริมาณน้ำในพื้นที่ 8. ประวัติ ความเข้มแข็งของชุมชน	1. สร้างความไว้วางใจ 2. คั้นข้อมูลพื้นฐาน ให้ชุมชน 3. รับทราบปัญหา ความต้องการ 4. สสำรวจที่กิน 5. สสำรวจสภาพป่า 6. วางแผนการพัฒนา 12 ปี 7. เริ่มจ้างงาน จัดทำแปลงตัวอย่าง 8. กองทุนปุ๋ยสัตว์ อุบลสุภาพสัตว์	1. สร้างความเชื่อมั่น 2. วางแผน จัดการระบบการศึกษา 3. จัดงานกลุ่มสตรี 4. สนับสนุนให้ชายาชน 5. แล่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน 6. สร้างที่ประชุม ปรับปรุงสำนักงาน 7. เริ่มปลูกพืช ปลูกข้าวแปลงตัวอย่าง จ้างงานเพิ่ม 8. วางระบบ อ่างฟางสังเฆา	1. สร้างความศรัทธา 2. สร้างความเข้าใจ คณะทำงานระดับจังหวัดและอำเภอ 3. วางกฎระเบียบชุมชน 4. ให้ออกาส อลาสาที 5. จัดตั้งกลุ่มเกษตรผู้ปลูกและปลูกไม้ผลยืนต้น 6. ปลูกต้นไม้ดอกยืนต้นเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต 7. วางแผนมาตรการป้องกันยาเสพติด 3 จังหวัด 16 อำเภอ ภาคเหนือตอนบน 8. จัดตั้งสถานบริการสาธารณสุขชุมชน	1. ประยูกตาศาสตร์พระราชา การพัฒนาทางเลือก มาแก้ปัญหาในพื้นที่ 2. เริ่มพัฒนาจาก ดิน น้ำ ป่า ด้อยอดการเกษตร ปศุสัตว์ ทัศนกรรม และการแปรรูป 3. ช่วยคนทีเสพา ศักยา ให้นมิกินน้ำใช้และเอือชีพ 4. พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ 5. ปรึชญาเศรษฐกิจพอเพียง 6. นำคคมทุกระดับทั้งในและนอกพื้นที่มาหรือ ปรัชญา และวางแผนร่วมกัน 7. สร้างความสามัคคีระหว่าง ราชการต่อราชการ ชาวบ้านต่อชาวบ้านและราชการต่อชาวบ้าน 8. ทำให้เกิดความยุติธรรม ใช้วัฒนธรรม สังคมที่เป็นธรรม โดยเริ่มจากชาวบ้านชุมชนเองมาใช้ 9. พัฒนาการศึษา เน้นคุณธรรม จริยธรรม ให้อกับเด็ก และเยาวชน
พัฒนา	1. ปรับทัศนคติ 2. ร่วมพัฒนากับชุมชน 3. เรียนรู้ภูมิสังคม 4. สร้างความเชื่อมั่น 5. สร้างความไว้วางใจ 6. สอดส่องเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน 7. พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ 8. ฝึการวังไม่ให้ตรวจค้นจับกุม	1. ร่วมพัฒนากับชุมชน 2. ขอผู้ร่วมเมื่อให้อ้อมผู้เสพา 3. เข้าพบรายบุคคลเพื่อคัดกรองผู้เสพาให้สมัครใจบำบัด (อาสาทำดี) 4. ซักจงให้พ้อมมาบำบัดเพิ่ม 5. สร้างความเข้าใจชุมชนและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ให้จับกุมอาสา 6. ประเมินสภาพผู้เสพา 7. เตรียมสถานที่บำบัดในชุมชน 8. ฝึการวังผู้ร้ายยออยู่ในพื้นที่	1. ร่วมพัฒนากับชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2. ประสานงานส่วนราชการเตรียมการรับมือบำบัด 3. กำหนดมาตรการอาสาทำดี 4. เตรียมงบประมาณอบรบอาสาทำดี 5. ประชุมกำหนดแผนอบรบอาสาทำดี 6. ปรึชญาเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 7. ฝึการวังผู้ร้ายยออยู่ในพื้นที่ 8. ติดตามพฤติกรรมกลุ่มอิทธิพล 9. จัดเก็บข้อมูลผู้อิทธิพลในเขตพื้นที่	1. อบรมอาสาทำดีรุ่นที่ 1 2. สร้างบ้าน ถ้างใจ 3. ทีมอำเภอประชาคมจัดและปรับกฎระเบียบชุมชน 4. ทีมตำรวจขยายผลการจับกุมผู้เสพาผู้ร้ายยอ 5. สนับสนุนการใช้กฎระเบียบชุมชนให้เกิดผล 6. อบรมและจัดระเบียบ ชรบ. 7. ขยายผลจับกุมผู้ร้ายยอในพื้นที่ข้างเคียง 8. ติดตามพฤติกรรมกลุ่มอิทธิพลอย่างต่อเนื่อง	1. อบรมอาสาทำดีรุ่นที่ 2 ที่เหลือทั้งหมดในพื้นที่ 2. สนับสนุนการใช้กฎระเบียบชุมชนให้เกิดผล 3. จับกุมผู้ร้ายยอเสพาต่อเนื่องในพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียง 4. บังคับใช้กฎหมาย ป.ป.ง.กับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 5. จัดชุด ชรบ. เวยรรมฝึการวังในพื้นที่ 6. สร้างความเข้าใจ และรับฟังเสียงของชุมชนอย่างต่อเนื่อง 7. ระวังพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ไม่รับปัญหาจับกุม 8. ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ที่ผิดกฎหมาย
บำบัด	1. ปรับทัศนคติ 2. ร่วมพัฒนากับชุมชน 3. เรียนรู้ภูมิสังคม 4. สร้างความเชื่อมั่น 5. สร้างความไว้วางใจ 6. สอดส่องเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน 7. พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ 8. ฝึการวังไม่ให้ตรวจค้นจับกุม	1. ร่วมพัฒนากับชุมชน 2. ขอผู้ร่วมเมื่อให้อ้อมผู้เสพา 3. เข้าพบรายบุคคลเพื่อคัดกรองผู้เสพาให้สมัครใจบำบัด (อาสาทำดี) 4. ซักจงให้พ้อมมาบำบัดเพิ่ม 5. สร้างความเข้าใจชุมชนและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ให้จับกุมอาสา 6. ประเมินสภาพผู้เสพา 7. เตรียมสถานที่บำบัดในชุมชน 8. ฝึการวังผู้ร้ายยออยู่ในพื้นที่	1. ร่วมพัฒนากับชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2. ประสานงานส่วนราชการเตรียมการรับมือบำบัด 3. กำหนดมาตรการอาสาทำดี 4. เตรียมงบประมาณอบรบอาสาทำดี 5. ประชุมกำหนดแผนอบรบอาสาทำดี 6. ปรึชญาเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 7. ฝึการวังผู้ร้ายยออยู่ในพื้นที่ 8. ติดตามพฤติกรรมกลุ่มอิทธิพล 9. จัดเก็บข้อมูลผู้อิทธิพลในเขตพื้นที่	1. อบรมอาสาทำดีรุ่นที่ 1 2. สร้างบ้าน ถ้างใจ 3. ทีมอำเภอประชาคมจัดและปรับกฎระเบียบชุมชน 4. ทีมตำรวจขยายผลการจับกุมผู้เสพาผู้ร้ายยอ 5. สนับสนุนการใช้กฎระเบียบชุมชนให้เกิดผล 6. อบรมและจัดระเบียบ ชรบ. 7. ขยายผลจับกุมผู้ร้ายยอในพื้นที่ข้างเคียง 8. ติดตามพฤติกรรมกลุ่มอิทธิพลอย่างต่อเนื่อง	1. อบรมอาสาทำดีรุ่นที่ 2 ที่เหลือทั้งหมดในพื้นที่ 2. สนับสนุนการใช้กฎระเบียบชุมชนให้เกิดผล 3. จับกุมผู้ร้ายยอเสพาต่อเนื่องในพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียง 4. บังคับใช้กฎหมาย ป.ป.ง.กับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 5. จัดชุด ชรบ. เวยรรมฝึการวังในพื้นที่ 6. สร้างความเข้าใจ และรับฟังเสียงของชุมชนอย่างต่อเนื่อง 7. ระวังพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ไม่รับปัญหาจับกุม 8. ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ที่ผิดกฎหมาย
ป้องกัน	1. ปรับทัศนคติ 2. ร่วมพัฒนากับชุมชน 3. เรียนรู้ภูมิสังคม 4. สร้างความเชื่อมั่น 5. สร้างความไว้วางใจ 6. สอดส่องเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน 7. พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ 8. ฝึการวังไม่ให้ตรวจค้นจับกุม	1. ร่วมพัฒนากับชุมชน 2. ขอผู้ร่วมเมื่อให้อ้อมผู้เสพา 3. เข้าพบรายบุคคลเพื่อคัดกรองผู้เสพาให้สมัครใจบำบัด (อาสาทำดี) 4. ซักจงให้พ้อมมาบำบัดเพิ่ม 5. สร้างความเข้าใจชุมชนและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ให้จับกุมอาสา 6. ประเมินสภาพผู้เสพา 7. เตรียมสถานที่บำบัดในชุมชน 8. ฝึการวังผู้ร้ายยออยู่ในพื้นที่	1. ร่วมพัฒนากับชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2. ประสานงานส่วนราชการเตรียมการรับมือบำบัด 3. กำหนดมาตรการอาสาทำดี 4. เตรียมงบประมาณอบรบอาสาทำดี 5. ประชุมกำหนดแผนอบรบอาสาทำดี 6. ปรึชญาเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 7. ฝึการวังผู้ร้ายยออยู่ในพื้นที่ 8. ติดตามพฤติกรรมกลุ่มอิทธิพล 9. จัดเก็บข้อมูลผู้อิทธิพลในเขตพื้นที่	1. อบรมอาสาทำดีรุ่นที่ 1 2. สร้างบ้าน ถ้างใจ 3. ทีมอำเภอประชาคมจัดและปรับกฎระเบียบชุมชน 4. ทีมตำรวจขยายผลการจับกุมผู้เสพาผู้ร้ายยอ 5. สนับสนุนการใช้กฎระเบียบชุมชนให้เกิดผล 6. อบรมและจัดระเบียบ ชรบ. 7. ขยายผลจับกุมผู้ร้ายยอในพื้นที่ข้างเคียง 8. ติดตามพฤติกรรมกลุ่มอิทธิพลอย่างต่อเนื่อง	1. อบรมอาสาทำดีรุ่นที่ 2 ที่เหลือทั้งหมดในพื้นที่ 2. สนับสนุนการใช้กฎระเบียบชุมชนให้เกิดผล 3. จับกุมผู้ร้ายยอเสพาต่อเนื่องในพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียง 4. บังคับใช้กฎหมาย ป.ป.ง.กับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 5. จัดชุด ชรบ. เวยรรมฝึการวังในพื้นที่ 6. สร้างความเข้าใจ และรับฟังเสียงของชุมชนอย่างต่อเนื่อง 7. ระวังพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ไม่รับปัญหาจับกุม 8. ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ที่ผิดกฎหมาย
ปราบปราม	1. ปรับทัศนคติ 2. ร่วมพัฒนากับชุมชน 3. เรียนรู้ภูมิสังคม 4. สร้างความเชื่อมั่น 5. สร้างความไว้วางใจ 6. สอดส่องเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน 7. พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ 8. ฝึการวังไม่ให้ตรวจค้นจับกุม	1. ร่วมพัฒนากับชุมชน 2. ขอผู้ร่วมเมื่อให้อ้อมผู้เสพา 3. เข้าพบรายบุคคลเพื่อคัดกรองผู้เสพาให้สมัครใจบำบัด (อาสาทำดี) 4. ซักจงให้พ้อมมาบำบัดเพิ่ม 5. สร้างความเข้าใจชุมชนและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ให้จับกุมอาสา 6. ประเมินสภาพผู้เสพา 7. เตรียมสถานที่บำบัดในชุมชน 8. ฝึการวังผู้ร้ายยออยู่ในพื้นที่	1. ร่วมพัฒนากับชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2. ประสานงานส่วนราชการเตรียมการรับมือบำบัด 3. กำหนดมาตรการอาสาทำดี 4. เตรียมงบประมาณอบรบอาสาทำดี 5. ประชุมกำหนดแผนอบรบอาสาทำดี 6. ปรึชญาเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 7. ฝึการวังผู้ร้ายยออยู่ในพื้นที่ 8. ติดตามพฤติกรรมกลุ่มอิทธิพล 9. จัดเก็บข้อมูลผู้อิทธิพลในเขตพื้นที่	1. อบรมอาสาทำดีรุ่นที่ 1 2. สร้างบ้าน ถ้างใจ 3. ทีมอำเภอประชาคมจัดและปรับกฎระเบียบชุมชน 4. ทีมตำรวจขยายผลการจับกุมผู้เสพาผู้ร้ายยอ 5. สนับสนุนการใช้กฎระเบียบชุมชนให้เกิดผล 6. อบรมและจัดระเบียบ ชรบ. 7. ขยายผลจับกุมผู้ร้ายยอในพื้นที่ข้างเคียง 8. ติดตามพฤติกรรมกลุ่มอิทธิพลอย่างต่อเนื่อง	1. อบรมอาสาทำดีรุ่นที่ 2 ที่เหลือทั้งหมดในพื้นที่ 2. สนับสนุนการใช้กฎระเบียบชุมชนให้เกิดผล 3. จับกุมผู้ร้ายยอเสพาต่อเนื่องในพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียง 4. บังคับใช้กฎหมาย ป.ป.ง.กับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 5. จัดชุด ชรบ. เวยรรมฝึการวังในพื้นที่ 6. สร้างความเข้าใจ และรับฟังเสียงของชุมชนอย่างต่อเนื่อง 7. ระวังพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ไม่รับปัญหาจับกุม 8. ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ที่ผิดกฎหมาย

บทสรุปผู้บริหาร

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้เริ่มดำเนินการในพื้นที่ภายหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยศาสตร์พระราชฯ ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2560 บูรณาการหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ร่วมกัน รับฟังปัญหาความต้องการเบื้องต้นของชุมชน

โดยผลจากการประชุมนั้น ชุมชนได้เห็นชอบที่จะให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เข้ามาดำเนินงานพัฒนา หลังจากนั้น มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจกับทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง ตามหลักการ **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อนำชุมชนไปสู่การ **“ระเบิดจากข้างใน”** พร้อมทั้งดำเนินกิจกรรมพัฒนาร่วมกับโครงการฯ ต่อไป

ผ่านการจัดการศึกษาดูงานด้านการพัฒนาให้กับชาวบ้านที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย และพื้นที่โครงการพัฒนาอื่นๆ ของมูลนิธิฯ เร่งสร้างคนในพื้นที่ ให้สามารถเป็นตัวต่อระหว่างโครงการและชุมชนในการขับเคลื่อนการพัฒนา ด้วยการคัดเลือกและอบรมตัวแทนชุมชนเพื่อเป็นอาสาสมัครพัฒนาการ ประชุม คณะ กรรมการ

โครงการร้อยใจรักษ์ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติการในพื้นที่ สร้างความเข้าใจแนวทางการทำงานให้กับส่วนราชการสำรวจพื้นที่ทำกินและแหล่งน้ำสำรวจข้อมูลประชากรเชิงเศรษฐกิจสังคม เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนและออกแบบโครงการพัฒนาเชิงพื้นที่ในระยะยาว 12 ปี อีกทั้งประชุมร่วมกับชาวบ้านทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ

การชี้แจงกิจกรรมพัฒนาของเจ้าหน้าที่โครงการฯ ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน

ในขณะเดียวกัน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ก็เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมพัฒนา เพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนของชุมชน หรือที่เรียกว่า กิจกรรมเห็นผลทันตา (Quick Hit) ซึ่งนอกจากจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ในระยะเวลาอันสั้นแล้ว ยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของชุมชนที่มีต่อโครงการฯ อันจะนำมาซึ่งความร่วมมือในระยะต่อไปอีกด้วย ดังนั้น จึงได้ดำเนินการพัฒนาระบบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นปัญหาและความ

ต้องการตามที่ชุมชนได้ระบุไว้ ผลจากการพัฒนาได้ทำให้คนทุกกลุ่มเข้าถึงแบ่งปันและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกัน นำมาซึ่งความสามัคคีปรองดองของคนในชุมชน

ในภาพรวม มูลนิธิฯ ได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาเชิงพื้นที่ ตามมิติการพัฒนาต่างๆ ทั้งหมด 10 มิติ ได้แก่ มิติน้ำ มิติดิน มิติป่า มิติเกษตร มิติปศุสัตว์ มิติการศึกษา มิติสุขภาพ มิติหัตถกรรม มิติการท่องเที่ยว และมิติด้านการ

แปรรูปเพิ่มมูลค่า เพื่อตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาความยากจนของชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ ได้อย่างยั่งยืน โดยในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2560 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2563 ได้ดำเนินการพัฒนาระบบน้ำอุปโภคบริโภคและระบบน้ำการเกษตร เพื่อให้มีน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี การพัฒนาด้านการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านในพื้นที่ เริ่มจากการจัดตั้งแปลงเกษตรสาธิตในพื้นที่ขนาด 75 ไร่ เพื่อเป็นสถานที่จ้างงานสร้างรายได้ให้ชาวบ้าน วิจัยและทดลองทำเกษตรประณีตร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มคุณภาพและปริมาณผลผลิต ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพดิน จัดการศึกษาดูงานด้านการปลูกไม้ผลให้กับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่โครงการฯ เพื่อเน้นย้ำให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพ ขายได้ราคาสูงขึ้นผ่านช่องทางตลาดมูลค่าสูง ส่งเสริมพืชระยะสั้นและระยะยาวที่ชาวบ้านปลูกอยู่แล้วในพื้นที่ สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจไม้ผลคุณภาพบ้านห้วยसानในการผลิตมะม่วงคุณภาพส่งออกตลาดต่างประเทศ อีกทั้ง ส่งเสริมกล้าผักสวนครัวให้ชาวบ้านปลูกเพื่อลดรายจ่าย การพัฒนาด้านปศุสัตว์ ได้จัดตั้งกองทุนยาที่มีคุณภาพ ให้บริการรักษาและติดตามสุขภาพสัตว์อย่างครบวงจรโดยอาสาสมัครปศุสัตว์ของโครงการ ส่งเสริมพันธุ์สัตว์ที่มีคุณภาพให้กับชาวบ้านที่ต้องการเลี้ยงสัตว์ผ่านกองทุนปศุสัตว์ ดำเนินการพัฒนาคุณภาพอาหารสัตว์ อีกทั้งสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ให้กับผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ สร้างการมีส่วนร่วมของเด็กนักเรียนในการลดอัตราการตายของสัตว์ผ่านกิจกรรมเด็กนักเรียนเลี้ยงไก่ และจัดการศึกษาดูงานและอบรมด้านปศุสัตว์ให้กับชาวบ้าน

กิจกรรมส่งเสริมพันธุ์สัตว์
และกิจกรรมส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรม

ในด้านส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรม ได้ส่งเสริมการผลิตสินค้าภายใต้แบรนด์ ดอยตุง จัดตั้งสำนักงานกลุ่มหัตถกรรม บ้านห้วยसान ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อผลิตงานหัตถกรรม จัดอบรมการใช้ จักรเย็บผ้าแก่กลุ่มแม่บ้านที่ทำหัตถกรรม เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน รวมถึงทดลอง ผลิตงานหัตถกรรมโดยใช้ลวดลาย ชนเผ่าดั้งเดิมมาประยุกต์ อีกทั้งจัดการ ศึกษาดูงานด้านหัตถกรรมให้กับกลุ่มสตรี ที่ประกอบอาชีพหัตถกรรม

การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว นั้น ในระยะแรกจัดการศึกษาดูงานด้านการ ท่องเที่ยวชุมชนให้กับชาวบ้านและ เจ้าหน้าที่โครงการฯ เพื่อให้เห็นตัวอย่าง ความสำเร็จในการพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยว ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาไปพร้อมกับ โครงการฯ สร้างและดำเนินการใน ภาคหลวงร้อยใจรักซีให้เป็นแหล่งจำหน่าย สินค้าและผลิตภัณฑ์จากชาวบ้าน ในพื้นที่ จัดงานประเพณีปีใหม่ลีซูเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อีกทั้งปรับภูมิทัศน์บริเวณโครงการ ให้สวยงาม ดึงดูดนักท่องเที่ยว สร้างรายได้ ให้กับชุมชน ด้านการแปรรูป ได้จัดตั้ง ศูนย์แปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อดำเนินการแปรรูปเพิ่มมูลค่าให้กับ

ผลผลิตการเกษตรของชาวบ้าน ร่วมกับ ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมครบวงจร สำหรับผู้ประกอบการ (SME) : KMITL FACTory Classroom สาขาวิชา วิศวกรรมอาหาร คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในการนำ เทคโนโลยีอุตสาหกรรมอาหารมาแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตร

การพัฒนาทางการศึกษา ได้ร่วมกัน วางแผนการเรียนการสอนร่วมกับครู และผู้ปกครองเพื่อให้ตรงกับ ความต้องการของชุมชน จัดคลินิกซ่อมเสริม ทักษะการใช้ภาษาไทยให้กับให้เด็ก นักเรียนที่มีทักษะการใช้ภาษาไทยต่ำ

ในภาพรวม มุลนิธิฯ ได้ดำเนิน กิจกรรมพัฒนาเชิงพื้นที่ ตามมิติ การพัฒนาต่างๆ ทั้งหมด 10 มิติ ได้แก่ มิติน้ำ มิติดิน มิติป่า มิติ เกษตร มิติปศุสัตว์ มิติการศึกษา มิติสุขภาพ มิติหัตถกรรม มิติ การท่องเที่ยว และมิติด้านการ แปรรูปเพิ่มมูลค่า เพื่อตอบโจทย์ การแก้ไขปัญหาความยากจนของ ชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ

สร้าง ปรับปรุง และสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรีให้กับโรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่โครงการ จัดกิจกรรมค่ายเด็กไผ่ดี สร้างภูมิคุ้มกัน เรื่องยาเสพติดให้กับเยาวชน และสนับสนุนถุงยังชีพให้กับเด็กนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 ในด้านการพัฒนาด้านสาธารณสุข ได้อบรมทำเครื่องกรองน้ำขนาดเล็กสำหรับผลิตน้ำสะอาดใช้ในครัวเรือน พันสารเคมี กำจัดแมลงพาหะนำโรคในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรม “อาสาทำดี” สร้างงานให้กับผู้ติดยาเสพติดควบคู่ไปกับการบำบัด และติดตามผลเป็นประจำ ทุกเดือน อีกทั้งดำเนินการกำจัดเหาในชุมชนร่วมกับส่วนราชการอำเภอแม่เมาะ อย่างต่อเนื่อง

ในด้านการจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำ โครงการฯ มีแผนร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ ในการจัดการสัดส่วนการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ให้ใกล้เคียงกับ “ดอยตุงโมเดล” ได้ร่วมกับชุมชนและหน่วยงานราชการในพื้นที่ในการการแบ่งเขตรับผิตชอบหมู่บ้าน ในโครงการฯ ปลุกป่าสร้างแนวกันไฟตามขอบเขตหมู่บ้านและพื้นที่รอยต่อระหว่าง ที่ทำกินและป่าอนุรักษ์ และดำเนินการสำรวจป่าเพื่อเข้าร่วมโครงการลดก๊าซ เรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program: T-VER)

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณี สิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ได้เสด็จฯ ทรงติดตามความคืบหน้าของโครงการจำนวน ทั้งสิ้น 8 ครั้งตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการร้อยใจรักฯ ยังความปลาบปลื้มให้แก่ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับโครงการ ทุกระดับ ทุกภาคส่วน รวมทั้งประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก

รายละเอียดการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2560 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2563 มีดังนี้

กิจกรรมสร้างความเข้าใจ เข้าถึง

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยศาสตร์พระราช

วันที่ 15 พฤศจิกายน 2560

การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยศาสตร์พระราช ณ โรงเรียน ตชด.ศึกษานารีอนุสรณ์ 3 ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2560 มีผู้เข้าร่วมประชุมรวมทั้งสิ้น 471 คน ประกอบด้วยข้าราชการจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องที่ท้องถิ่นรวม 263 คน และชาวบ้าน 208 คน เพื่อชี้แจงแนวทางการทำงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ในการน้อมนำศาสตร์พระราชามาแก้ไขปัญหาในพื้นที่ รับฟังปัญหาและความต้องการเบื้องต้นของชุมชน และแนะนำมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือกที่ยั่งยืน มีประสบการณ์พัฒนาหลายพื้นที่ในประเทศและต่างประเทศ และมีความเป็นกลาง ทั้งนี้ การประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวเป็นการพบกันอย่างเป็นทางการครั้งแรกระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและชุมชน แสดงให้เห็นถึงบูรณาการการทำงาน of ทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ผลจากการประชุม ชุมชนมีมติเห็นด้วยกับแนวทางการทำงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และพร้อมให้ความร่วมมือ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานพัฒนาทางเลือกในพื้นที่อย่างเป็นทางการ

บรรยากาศการประชุม เมื่อวันที่ 15 พ.ย. 2560
ที่โรงเรียน ตชด.ศึกษานารีอนุสรณ์ 3 บ้านห้วยสำน ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่

2. การจัดการศึกษาดูงานให้แก่ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน

โครงการฯ ได้จัดการศึกษาดูงานด้านการพัฒนาให้แก่คณะผู้นำชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้แทนหน่วยราชการในพื้นที่ ผู้นำชุมชนทางการ ผู้นำทางธรรมชาติ ผู้แทนกลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน และชาวบ้าน ณ โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย โครงการปลูกป่า สร้างคนฯ จังหวัดน่าน และโครงการพัฒนาต่างๆ ที่ดำเนินงานโดยสถาบันปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และให้เห็นตัวอย่างการพัฒนาที่มีผลสำเร็จเป็นรูปธรรม เกิดแรงบันดาลใจที่จะนำไปคิดต่อยอดการพัฒนาในชุมชนของตนเอง และเพื่อให้ผู้แทนเหล่านี้เกิดความเชื่อมั่นว่าโครงการร้อยใจรักจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จำนวน 8 ครั้ง ดังนี้

1. กลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้านจากหมู่บ้านห้วยसान จำนวน 17 คน วันที่ 7-16 ธันวาคม 2560
2. กลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้านจากหมู่บ้านสุขฤทัย เมืองงามเหนือ และเมืองงามใต้ จำนวน 39 คน วันที่ 8 - 13 มกราคม 2561
3. กลุ่มอาสาสมัครพัฒนา อาสาสมัครปศุสัตว์ และเจ้าหน้าที่โครงการฯ จำนวน 25 คน วันที่ 15-16 กันยายน 2561
4. กลุ่มชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการปลูกป่าแพโรบัสต้า จำนวน 40 คน วันที่ 17 กันยายน 2561
5. กลุ่มแม่บ้านที่ทำหัตถกรรม จำนวน 25 คน วันที่ 17 กันยายน 2561
6. กลุ่มอาจารย์โรงเรียนจันทน์บ้านสุขฤทัย จำนวน 20 คน วันที่ 20 - 23 ตุลาคม 2561
7. กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ตำบลท่าตอน จำนวน 62 คน วันที่ 6-7 พฤศจิกายน 2561
8. กลุ่มพนักงานรายวันโครงการร้อยใจรัก จำนวน 82 คน วันที่ 23 มิถุนายน 2562

การศึกษาฐานของกลุ่มผู้นำชุมชน ที่ โครงการพัฒนาถอยยุคฯ และ โครงการปลูกป่า สร้างคนฯ จังหวัดน่าน

3. การอบรมอาสาสมัครพัฒนา

อาสาสมัครพัฒนา หรือ อสพ. คือคนจากพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย ประจำอยู่ในพื้นที่ และปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดกับชุมชน เป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างโครงการฯ และชุมชน เพื่อให้โครงการฯ สามารถเข้าใจปัญหา ศักยภาพ ความคิดและความรู้สึกที่แท้จริงของชุมชนเป้าหมายได้ และช่วยเสริมสร้างความเข้าใจของชุมชนจนเกิด “การระเบิดจากข้างใน” พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาให้เกิดขึ้นในชุมชนของตนร่วมกับโครงการฯ จึงนับเป็นปัจจัยความสำเร็จและความยั่งยืนของโครงการฯ ที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งเพราะเขาเหล่านี้จะเป็นผู้ที่สานต่อและต่อยอดงานพัฒนาต่างๆ ในพื้นที่ หลังจากที่โครงการฯ สิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการแล้ว

โครงการฯ ได้จัดการอบรมหลักสูตรการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพให้กับอาสาสมัครพัฒนาประจำหมู่บ้านจำนวน 19 คน

การอบรมอาสาสมัครพัฒนา

ณ โครงการปลูกป่า สร้างคนฯ จังหวัดน่าน เป็นระยะเวลา 50 วัน โดยมีเจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เป็นผู้อบรม หลักสูตรการอบรมที่อาสาสมัครพัฒนา ได้เรียนรู้มีทั้งภาคทฤษฎีและการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้เพื่อนำความรู้ไปปรับใช้ร่วมกับชุมชนในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ต่อไป

4. การประชุมคณะกรรมการอำนวยการ และคณะทำงานอื่นๆ

ในโครงการร้อยใจรัก

ตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2560 เป็นต้นมา ได้มีการจัดประชุมของคณะทำงานชุดต่างๆ เพื่อติดตามผลการดำเนินงานโครงการฯ รับฟังนโยบายพิจารณาแผนการดำเนินงาน บูรณาการแผนงานร่วมกับหน่วยงานราชการ รวมถึงชี้แจงปัญหาอุปสรรคในการทำงานและรับฟังข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังนี้

- ประชุมคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรัก 5 ครั้ง เน้นการติดตามผลการดำเนินงานโครงการของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งมาตรการพัฒนาทางเลือก บำบัดเฝ้าระวังและปราบปรามยาเสพติด รวมถึงความก้าวหน้าของการกำหนดให้โครงการร้อยใจรักเป็นโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง และการขอ

การประชุมคณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงานอื่นๆ ในโครงการร้อยใจรัก

ใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ นอกจากนี้ ในการประชุมครั้งที่ 1/2563 เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2563 ที่ประชุมฯ ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระดับพื้นที่ และจัดตั้งสำนักงานบริหารโครงการร้อยใจรักในพื้นที่ ภายใต้การคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักชุดใหม่ที่มีนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน

- ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานระดับพื้นที่ 6 ครั้ง โดยการประชุมครั้งที่ 2/2561 ในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เสด็จมาเป็นองค์ประธานในการประชุมด้วย

- ประชุมคณะกรรมการสำนักงานบริหารโครงการร้อยใจรักษ์ 11 ครั้ง เน้นการติดตามผลการดำเนินงานของส่วนราชการอำเภอแม่เมาะต่างๆ ที่เข้ามาสนับสนุนการทำงานของมูลนิธิฯ ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

5. การอบรมส่วนราชการผู้ปฏิบัติงานโครงการร้อยใจรักษ์

โครงการฯ ได้จัดการอบรมส่วนราชการอำเภอแม่เมาะ ผู้ปฏิบัติงานโครงการร้อยใจรักษ์ นำโดยนายอำเภอแม่เมาะ ร่วมกับส่วนราชการอื่นๆ ในอำเภอแม่เมาะ เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตอน และกลุ่มผู้นำหมู่บ้านในโครงการร้อยใจรักษ์ จำนวนทั้งสิ้น 48 คน ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ และโครงการพัฒนาออยตุงฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการและวิธีการทำงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ คณะได้เห็นตัวอย่างความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาทางเลือกที่แก้ปัญหาเสพติดและความยากจนอย่างยั่งยืน รวมถึงได้มีโอกาสพบปะผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของส่วนราชการและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการทำงานร่วมกับมูลนิธิฯ ในโครงการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังได้มีการสรุปความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งรวมถึงข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการและปัญหาของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายสามารถบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คณะราชการผู้ปฏิบัติงาน โครงการร้อยใจรักษ์
ศึกษาฐาน โครงการพัฒนาออยตุงฯ

6. การสำรวจพื้นที่ทางกายภาพและแหล่งน้ำ

โครงการฯ ร่วมกับชาวบ้านและหน่วยงานราชการในพื้นที่ ในการเดินสำรวจพื้นที่ทางกายภาพและแหล่งน้ำในพื้นที่วัดปริมาณน้ำและอัตราการไหลของน้ำ เพื่อเก็บข้อมูลปริมาณน้ำต้นทุนเฉลี่ยของแต่ละพื้นที่ในแต่ละช่วงฤดู เป็นข้อมูลตั้งต้นประกอบการพัฒนาระบบน้ำในอนาคต เพื่อให้มีน้ำเพียงพอใช้อุปโภคบริโภค และใช้ด้านการเกษตรตลอดทั้งปี โดยได้สำรวจแหล่งน้ำแล้วทั้งสิ้น 11 ครั้งตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการมา

การวัดปริมาณการไหลของน้ำตามลำห้วย

ผลการสำรวจปริมาณน้ำพบว่าในช่วงฤดูแล้งของปี 2563 มีลำห้วยบางสายที่แห้งจนไม่สามารถวัดปริมาณน้ำได้ และในลำห้วยที่วัดมีปริมาณน้ำน้อยกว่าช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว บางห้วยไม่มีน้ำหลงเหลืออยู่ เนื่องจากมีฝนตกในพื้นที่น้อย เมื่อเข้าถึงฤดูฝนปริมาณน้ำก็เพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่ปริมาณน้ำโดยรวมยังคงน้อยกว่าช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว

7. การสำรวจและยืนยันที่ทำกิน

โครงการฯ ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ในการเดินสำรวจแปลงที่ดินทำกินของชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้ประโยชน์พื้นที่ ปริมาณผลผลิตและชนิดของพืชระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งเป็นข้อมูลตั้งต้นที่สำคัญในการกำหนดการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ลุ่มน้ำ รวมไปถึงการส่งเสริมการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าต่อไปในอนาคต โดยจับพิกัด GPS เพื่อให้เกิดความถูกต้องแม่นยำ ตรวจสอบได้จริง ทั้งนี้ชาวบ้านเจ้าของ แปลงต้องเดินรอบแปลงที่ดินของตนร่วมกับทีมงานเจ้าหน้าที่ และให้ข้อมูลเรื่องพืชที่ปลูกในแปลง จากนั้นเจ้าหน้าที่โครงการฯ จะนำพิกัดที่ได้มาบันทึกวาดลงในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อผลิตแผนที่ทำกินในโครงการร้อยใจรักต่อไป

การเดินทางปัก GPS แปลงที่กำกับ

ภายหลังจากได้แผนที่และรายละเอียดที่ทำกินมาแล้ว เจ้าหน้าที่ได้นำไปตรวจสอบความถูกต้องกับเจ้าของแปลงอีกครั้ง โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นพยานร่วมยืนยัน รวมถึงเดินสำรวจแปลงที่ตกหล่นหรือแก้ไขรายละเอียด เพื่อยืนยันข้อมูลที่ทำกินในพื้นที่โครงการฯ ให้เป็นจริงที่สุด

สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินโครงการร้อยใจรักษ์ ภายหลังจากการตรวจสอบแก้ไขข้อมูลที่ทำกิน พบว่า ชาวบ้านบางส่วนได้เปลี่ยนการใช้ประโยชน์แปลงที่ทำกินเดิมเป็นป่าเศรษฐกิจ จำนวน 8,083 ไร่ ด้วยการนำไม้เศรษฐกิจระยะยาวที่โครงการฯ ส่งเสริมไปปลูก ซึ่งช่วยเพิ่มพื้นที่ป่าตลอดจนเป็นแหล่งรายได้ในระยะยาว โดยสรุปการใช้ประโยชน์พื้นที่ของโครงการร้อยใจรักษ์แยกตามประเภทได้ดังนี้

จากสัดส่วนดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า สัดส่วนการใช้ประโยชน์พื้นที่ของโครงการ ร้อยใจรักษ์ใกล้เคียงกับ “ดอยตุงโมเดล” หรือรูปแบบการจัดการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้เกิดความสมดุลระหว่างการประกอบอาชีพสร้างรายได้ของคนกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ประสบความสำเร็จมาแล้วที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ และพื้นที่โครงการอื่นๆ ของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ โดยสามารถเปรียบเทียบสัดส่วนการใช้ประโยชน์พื้นที่ของดอยตุงโมเดลและโครงการร้อยใจรักษ์ได้

8. การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจ-สังคมและการค้นข้อมูล

ให้กับชุมชน

ในการวัดผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของโครงการในรอบปีที่ผ่านมา โครงการฯ ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมประจำปี 2562 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบ เทียบความเปลี่ยนแปลงด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านเป้าหมายทั้ง 24 หมู่บ้าน และ วางแผนงานเพื่อตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการของประชากรในพื้นที่ต่อไป เจ้าหน้าที่โครงการฯ ได้อบรมอาสาสมัครพัฒนาประจำหมู่บ้านจำนวน 16 คน ให้เป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยแอปพลิเคชันแบบสอบถามด้วยความถูกต้องและแม่นยำ จากนั้นได้ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลรายครัวเรือนตั้งแต่วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563 จนแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2563 โดยสำรวจข้อมูลได้ 1,112 หลังคาเรือนจาก 1,206 หลังคาเรือน (คิดเป็นร้อยละ 92.20 ของจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด) ส่วนที่ไม่ได้สำรวจข้อมูลแบ่งออกเป็นบ้านว่าง 87 หลังคาเรือน และชาวบ้านไม่อยู่ในพื้นที่ช่วงที่สำรวจอีก 7 หลังคาเรือน

ผลสำรวจข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมประจำปี 2562 แสดงให้เห็นว่าประชากรในพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้ง มีน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการโดยเฉพาะน้ำเพื่อการเกษตร ส่งผลกระทบเชิงลบโดยตรงต่อปริมาณผลผลิตและรายได้ของประชากร ในภาพรวมเศรษฐกิจ ประชากรมีรายได้ ค่าใช้จ่าย ทรัพย์สิน และหนี้สินคงค้างลดลง โดยมีรายได้รวมของประชากรในพื้นที่ลดลงร้อยละ 2 และรายได้

เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ที่ 43,380 บาท/คน/ปี ลดลงจากรายได้เฉลี่ยปีก่อนหน้า ร้อยละ 8 ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากปริมาณผลผลิตทางการเกษตรลดลง ราคาตลาดของสุกรต่ำลงจากโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร และปริมาณน้ำฝนลดลงอย่างมากจากอากาศที่ร้อนกว่าปกติ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความเหลื่อมล้ำพบว่าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีรายได้สูงขึ้น และจำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนจังหวัดเชียงใหม่ (29,700 บาทต่อคนต่อปี) มีจำนวนลดลงจากร้อยละ 52 เหลือร้อยละ 46 ซึ่งให้เห็นว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น รายละเอียดตามเอกสารแนบ

สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมประจำปี 2562

รายงานสำรวจ
ข้อมูลเศรษฐกิจสังคม โครงการ
ร้อยใจรัก ปี 2561-2562

ด้านความต้องการของชุมชน พบว่าความต้องการหลักของประชากรในพื้นที่ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน ความรู้ด้านการเกษตรและปศุสัตว์ และระบบน้ำ ซึ่งสะท้อนมาจากปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ โครงการฯ จึงได้นำข้อมูล ปัญหาและความต้องการที่ได้จากการสำรวจนำไปปรับแผนการดำเนินงาน โดยเฉพาะการพัฒนาาระบบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร ซึ่งเป็นประเด็นที่ชาวบ้านให้ความสำคัญ และสามารถเชื่อมโยงไปยังการพัฒนาการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านในพื้นที่โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

9. การพัฒนาศักยภาพประชาชนบ้าน

พื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์เริ่มเป็นพื้นที่ศึกษาดูงานด้านการพัฒนาทางเลือกให้แก่คณะดูงานกลุ่มต่างๆ โดยมีแผนที่จะพัฒนาให้เป็นพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ และมีโครงการนำผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา มาศึกษาดูงาน ดังนั้นโครงการฯ จึงได้พัฒนาศักยภาพชาวบ้านในพื้นที่ จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านเกษตร ปศุสัตว์ และมีประสบการณ์ในด้านต่างๆ เช่น ผู้ที่เคยยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ให้เป็นวิทยากรดำเนินการถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์และองค์ความรู้ต่างๆ ให้กับคณะศึกษาดูงานตลอดจนนักท่องเที่ยวที่สนใจในอนาคต

การแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่วนราชการ

กิจกรรมพัฒนาเชิงพื้นที่

1. การพัฒนาระบบน้ำ

1.1. การพัฒนาระบบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

โครงการฯ ได้เริ่มดำเนินการพัฒนาระบบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคร่วมกับชุมชนเป็นกิจกรรมแรก ตามความต้องการของชุมชน โดยถือเป็นกิจกรรม Quick Hit หรือกิจกรรมที่แก้ปัญหาเร่งด่วนของชุมชน และเกิดผลอย่างเป็น

รูปธรรมในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งผลพลอยได้คือความเชื่อมั่นศรัทธาที่ชาวบ้านมีให้กับโครงการฯ อันจะนำมาซึ่งความร่วมมือต่อไปในระยะยาว โดยโครงการฯ ได้ร่วมกับชาวบ้านพัฒนาระบบน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคในบ้านห้วยसान ห้วยเมืองงาม เมืองงามใต้ และสบงาม รวมไปถึงการซ่อมแซมฝายบ้านเมืองงามเหนือที่ชำรุดเสียหายและถูกปล่อยทิ้งมานาน โดยชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการเองตั้งแต่การสำรวจแหล่งน้ำ สร้างฝาย ต่อท่อลงถึงพักน้ำ และต่อระบบท่อจ่ายภายในหมู่บ้าน ในขณะที่โครงการฯ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และองค์ความรู้ นอกจากนี้ ยังได้รับความร่วมมือจากการประสานส่วนภูมิภาคในการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำและวางแผนการวางระบบประปาภายในหมู่บ้านอีกด้วย โดยสรุปจำนวนผู้ได้รับประโยชน์ จากการพัฒนาระบบน้ำอุปโภคบริโภค 2,684 ราย

ผลจากการพัฒนาระบบน้ำอุปโภคบริโภคนั้น นอกจากจะทำให้มีปริมาณน้ำมากขึ้นและเพียงพอตลอดปีแล้ว ยังส่งผลให้คนทุกกลุ่มในชุมชนสามารถเข้าถึงน้ำอย่างเท่าเทียมกัน เกิดการแบ่งปันและบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน เป็นการลดความเหลื่อมล้ำอย่าง เป็นรูปธรรม นำมาซึ่งความสามัคคีปรองดองของคนในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดหายไปจากชุมชนมาเป็นระยะเวลานานจากอิทธิพลของเครือข่ายยาเสพติดในพื้นที่ ก่อนที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จะเข้ามาดำเนินงานโครงการร้อยใจรักษ์

ชาวบ้านร่วมกันสร้างฝายและระบบส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

สรุปผลการพัฒนาระบบน้ำอุปโภคบริโภคได้ ดังนี้

- ฝ่ายอุปโภคบริโภค 4 ตัว
- ถังพักน้ำ ขนาด 200 ลบ.ม. 1 ถัง
- ถังพักน้ำ ขนาด 100 ลบ.ม. 2 ถัง
- ถังพักน้ำ ขนาด 2.8 ลบ.ม. 3 ถัง
- แนวท่อประปา 19.3 กิโลเมตร

1.2. การพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตร

ภายหลังจากระบบน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคแล้ว โครงการฯ ก็ได้เริ่มดำเนินการพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์จากต้นทุนน้ำที่มีในพื้นที่ให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตรวมทั้งเพาะปลูกมากกว่า 1 ครั้งต่อปี อันจะนำมาซึ่งรายได้สุจริตเพิ่มเติมให้แก่ครอบครัวตนเองต่อไป โดยสำรวจลำห้วยเพื่อหาจุดที่เหมาะสมที่จะสร้างฝาย เนินเขาที่เหมาะสมกับการสร้างบ่อพวงสั้นเขาเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรบนที่สูง ตรวจสอบสภาพของระบบชลประทานเดิมในพื้นที่ว่าสามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพหรือไม่ จัดทำแผนที่แสดงพื้นที่รับน้ำจากฝายการเกษตร และดำเนินการพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตร โดยใช้กระบวนการทำงานในลักษณะเดียวกันกับการพัฒนาระบบน้ำอุปโภคบริโภคคือ ชาวบ้านผู้ที่จะได้รับประโยชน์เป็นผู้ลงมือดำเนินการเอง โดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และองค์ความรู้

สรุปกิจกรรมพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตรได้ดังนี้

- ฝ่ายการเกษตรขนาดกลาง 2 ตัว
- ฝ่ายการเกษตรขนาดเล็ก 33 ตัว
- บ่อพวงและระบบส่ง 92 บ่อ
- อ่างเก็บน้ำ 24 อ่าง
- ซ่อมแซมคลองส่งน้ำ 8 แห่ง ระยะทาง 2,376 เมตร

มีผู้ได้รับประโยชน์ 1,165 ราย และพื้นที่รับน้ำเพื่อการเกษตร 3,794 ไร่

ฝ่ายการเกษตร และอ่างเก็บน้ำ

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการต่อยอดจากแหล่งน้ำที่เพิ่มขึ้น โครงการฯ ยังร่วมกับสำนักงานประมงอำเภอแม่ฮวยในการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่โครงการ โดยเริ่มจากการขุดบ่อเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาสำหรับจำนวน 5 บ่อ บริเวณ

ริมแม่น้ำงาม บ้านเมืองงามเหนือ และในอนาคตจะดำเนินการสร้างศูนย์เรียนรู้ด้านการประมง เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการประมง ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านต่อไป

ฝายอนุรักษ์

1.3. การสร้างฝายอนุรักษ์

โครงการฯ ร่วมกับชาวบ้านในการสร้างฝายอนุรักษ์ เพื่อสร้างความชุ่มชื้นให้ป่าต้นน้ำในพื้นที่ในหน้าแล้ง ชะลอการไหลของตะกอนดินในหน้าฝน เพิ่มปริมาณน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค และเสริมศักยภาพการนำน้ำมาใช้ในการเกษตรให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด จำนวน 804 ตัว

2. การพัฒนาด้านการเกษตร

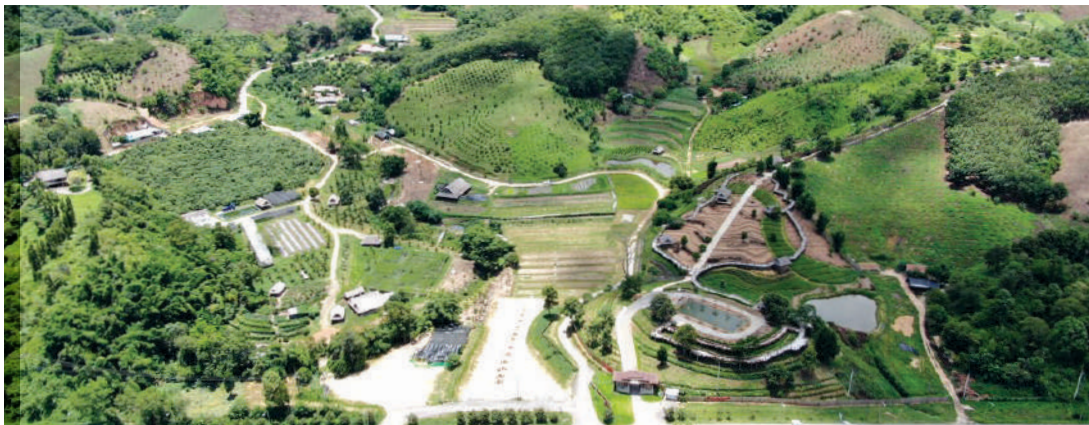
2.1. การจัดตั้งแปลงเกษตรสาธิต 75 ไร่

โครงการฯ ได้จัดตั้งแปลงเกษตรสาธิตขนาด 75 ไร่ เพื่อเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาทั้งมิติน้ำ ดิน ป่า เกษตรและปศุสัตว์อย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นทาง (การปลูกและผลิต) กลางทาง (วางแผนการตลาด) และปลายทาง (การแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม) โดยเป็นการพัฒนาพื้นที่ทั้งลุ่มน้ำ (Area-based development) ที่มีความเหมาะสมกับลักษณะพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ดอน พื้นที่ลุ่ม หรือพื้นที่นา พื้นที่ดอน พื้นที่ลุ่ม หรือพื้นที่นา พร้อมนำเทคโนโลยีสมัยใหม่และเครื่องจักรการเกษตรเข้ามาร่วมจัดการแปลง ทั้งนี้ เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ดูงานสำหรับชุมชน หรือหน่วยงานอื่นๆ สำหรับนำไปขยายผลต่อยอดได้ด้วยตัวเองต่อไป โดยแบ่งโซนพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ ดังนี้

- **พื้นที่ดอน ปลูกไม้ผล** เช่น มะม่วงแก้วขมิ้น มะม่วงน้ำดอกไม้ ส้มโอบองดี ส้มโอบางใหญ่ ทุเรียนหมอนทอง น้อยหน่า อะโวคาโด มะนาวแป้น มะนาวเลมอน มะพร้าวน้ำหอม เงาะโรงเรียน กล้วยน้ำว่า เป็นต้น
- **สวนลื่นจี** ทดลองตัดแต่งกิ่งต้นลื่นจีเพื่อปรับเปลี่ยนทรงพุ่ม ทำให้ต้นลื่นจีเตี้ยลง ง่ายต่อการจัดการในอนาคต และมีการทดลองเผาถ่านลื่นจี
- **แปลงวิถีเกษตรพอเพียง** เป็นพื้นที่ตัวอย่างในการทำเกษตรและปศุสัตว์ในการสร้างรายได้และลดค่าใช้จ่าย ถือเป็นตัวอย่างในการทำเกษตรประณีต
- **นาขั้นบันได นาชลประทาน** เป็นแปลงตัวอย่างในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว การใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อลดการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช
- **แปลงทดลองในการปลูกดอกพุ่มมาและเก๊กฮวย** ซึ่งเป็นพืชที่ให้ภูมิทัศน์ที่สวยงาม และยังสามารถขาย และแปรรูปดอกสร้างรายได้เพิ่มเติม
- **การจัดตั้งโรงเรือนเพาะและอนุบาลกล้าไม้** รวมถึงดำเนินการเพาะและดูแลกล้าไม้ เพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านที่มีความสนใจต่อไป
- **ระบบน้ำในพื้นที่แปลงเกษตรสาธิต 75 ไร่** ได้แก่ บ่อพวงสันเขาแบบบุพลาสติก บ่อพวงสันเขาพื้นดินผสมซีเมนต์ ระบบส่งน้ำเข้าในพื้นที่เพาะปลูก และพื้นที่นา เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ และตะบันน้ำ

- อาคารสำนักงานเพื่อใช้เป็นพื้นที่สำหรับปฏิบัติงาน ที่พักชั่วคราว และสถานที่รองรับคณะ ได้แก่ โรงประชุม โรงคัดแยกผลผลิต โรงอาหาร โรงนอน ห้องสรง ห้องน้ำ ศาลาเอนกประสงค์ และลานจอดรถ

นอกจากเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับคณะผู้มาศึกษาดูงานทั่วไปแล้ว ประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับจากการจัดตั้งแปลงเกษตรสาธิตที่เห็นผลได้ทันทีคือ การสร้างรายได้จากการจ้างงานชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ ชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน จำนวน 143 คน ก่อให้เกิดรายได้แก่คนกลุ่มนี้ประมาณ 4,400,000 บาทต่อปีโดยประมาณ

แปลงสาธิตการเกษตร 75 ไร่

2.2. การวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตพืช

โครงการฯ ใช้แนวทางการทำเกษตรแม่นยำ นาปีชระยะสั้นและระยะยาวที่ชาวบ้านนิยมปลูกอยู่เดิมมาปลูกในพื้นที่แปลงทดลองโดยใช้เทคนิคใหม่ๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการแปลง และนำไปเผยแพร่ถ่ายทอดให้กับชาวบ้านในการพัฒนาคุณภาพและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของตนเองต่อไป โดยร่วมกับที่ปรึกษาทดลองและวิจัยการดูแลและการจัดการพืชต่างๆ ทั้งพืชระยะสั้นและพืชยืนต้นในแปลงเกษตรสาธิต 75 ไร่ เพื่อศึกษาหาแนวทางในการเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตพร้อมกับอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผ่านการ ปฏิบัติจริงในแปลงเพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ในการบริหารจัดการแปลงไปเผยแพร่ให้กับเกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ ต่อไป กิจกรรมวิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชได้ดำเนินการตั้งแต่การวางแผนปลูก การจัดการดูแล การเก็บเกี่ยวผลผลิต และรวมไปถึงการคัดเกรดและการจัดการตลาด

ทีมงานวิจัยจะมาสรุปผลการดำเนินงานวิจัยต่างๆ ร่วมกันภาย หลังการทดลองในพื้นที่ทุกๆ 6 เดือน เพื่อติดตามความคืบหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตลอดช่วงที่ผ่านมา โดยนำเสนอผลการวิจัยเพิ่มผลผลิตพืช ประเภทต่างๆ องค์กรความรู้ด้านการปรับปรุงโครงสร้างดิน รวมถึง ลงพื้นที่ตรวจสอบแปลงเพื่อให้คำแนะนำกับเจ้าหน้าที่ในการปรับปรุงวิธีการ ให้เหมาะสมกับชนิดพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และมีแนวทางส่งเสริม ให้ชาวบ้านต่อไป

การใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมี

โครงการฯ ยังได้จัดตั้งโรงงานผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในแปลงเกษตร สาธิตของโครงการฯ รวมถึงสนับสนุนให้เกษตรกรนำไปใช้ในแปลงของตน เป็นการลดใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และเพิ่ม ผลผลิตพืชด้วยวิธีธรรมชาติ โดยได้ผลิตเชื้อราบิวเวอร์เรียจำนวน 11,988 ก้อน เชื้อราเมตาไรเซียมจำนวน 10,970 ก้อน และเชื้อราไตรโคเดอร์มาจำนวน 14,793 ก้อน ตั้งแต่เริ่มดำเนินการผลิตในเดือนกุมภาพันธ์ 2562 เพื่อนำไป สนับสนุนให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มผลผลิตข้าวนา ข้าวไร่ รวมถึงพืช ระยะเวลาสั้นอื่นๆ ที่โครงการฯ ส่งเสริม ซึ่งหลังจากนำสารชีวภัณฑ์ไปใช้แล้วพบว่า สามารถใช้กำจัดศัตรูพืชได้โดยไม่ต้องใช้สารเคมี เช่น ใช้ป้องกันเชื้อรา รากเน่า โคนเน่า กำจัดหนอน และป้องกันแมลงศัตรูพืช เป็นต้น

2.3 การบำรุงและปรับคุณภาพดิน

โครงการฯ ร่วมกับสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ ได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติ การด้านการบำรุงดินให้กับหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านจำนวน 93 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ

การเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์ธาตุอาหารพืช เพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการจัดการดิน การปรับปรุงบำรุงดิน มลพิษทางดิน ดินที่มีปัญหา การอนุรักษ์ดินและน้ำ และความรู้ด้านงานโครงการพระราชดำริที่เกี่ยวกับการบำรุงดิน ซึ่งจะมีผลต่อการส่งเสริมการปลูกพืชต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพดินต่อไป

นอกจากนี้สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ ยังได้สนับสนุนงบประมาณในการไถกลบเพื่อลดการเผาในที่นา และสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ปอเทืองให้เกษตรกรนำไปปลูกในพื้นที่นาเพื่อปรับสภาพดินให้อุดมสมบูรณ์ก่อนฤดูกาลปลูกข้าว โดยสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ปอเทืองให้ชาวบ้านจำนวน 70 ราย รวมทั้งหมด 1,950 กิโลกรัม พื้นที่นา 390 ไร่

การอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการบำรุงดินให้กับหมอดินอาสา

2.4 การศึกษาดูงานด้านการเกษตร

โครงการฯ ได้จัดการศึกษาดูงานด้านการปลูกไม้ผลที่สำคัญในพื้นที่โครงการฯ ได้แก่ มะม่วง และทุเรียน ให้กับกลุ่มกลุ่มเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครพัฒนาและเกษตรกร เพื่อให้เห็นตัวอย่างความสำเร็จ ศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดีในการดูแลรักษาต้นให้ได้คุณภาพ เรียนรู้วิธีการคัดเกรดผลผลิตส่งตลาดต่างประเทศ และสามารถนำความรู้ที่ได้กลับไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่โครงการฯ ต่อไป รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 ครั้ง ดังนี้

1. การศึกษาดูงานด้านการปลูกมะม่วงและการคัดมะม่วงเพื่อส่งออก วันที่ 15-19 มีนาคม 2562 ณ บริษัท ซี.พี.สตาร์เลนส์ จำกัด จังหวัดชลบุรี
2. การศึกษาดูงานด้านการจัดการแปลงมะม่วงให้ได้มาตรฐานส่งออก วันที่ 9 เมษายน 2562 ณ กลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่
3. การศึกษาดูงานด้านการจัดการแปลงมะม่วงให้ได้มาตรฐานส่งออก วันที่ 30 สิงหาคม 2562 ณ กลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่
4. การศึกษาดูงานด้านการปลูกทุเรียน วันที่ 13 กันยายน 2562 ณ สวนทุเรียนนายมงคล อินตารักษา ตำบลมะลิกา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่
5. การศึกษาดูงานด้านการผลิตมะม่วงคุณภาพ วันที่ 15-16 กรกฎาคม 2563 ณ กลุ่มวิสาหกิจผู้ผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก อำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่
6. การศึกษาดูงานด้านการปลูกเงาะ วันที่ 28 -29 สิงหาคม 2563 ณ ตำบลอินทขิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาดูงานด้านการปลูกทุเรียน และด้านการจัดการแปลงมะม่วงให้ได้มาตรฐานส่งออก

2.5 การส่งเสริมพืชระยะสั้น

โครงการฯ ดำเนินการส่งเสริมพืชระยะสั้นที่ชาวบ้านปลูกในพื้นที่อยู่แล้ว เช่น ข้าว พืชทอง และข้าวโพด โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต โครงการฯ ได้ตั้งเงื่อนไขว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้อง

ปฏิบัติตามปฏิทินเพาะปลูกที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอน และจะสนับสนุนปุ๋ย และสารชีวภัณฑ์ให้นำไปใช้ในแปลงของชาวบ้าน โดยมีรายละเอียดแยกตาม ชนิดพืช ดังนี้

• **ข้าวนาและข้าวไร่**

โครงการฯ มีเป้าหมายที่จะเพิ่มผลผลิตข้าวนาจากผลผลิตเฉลี่ยที่ 600 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 800 กิโลกรัมต่อไร่ และข้าวไร่จาก 170 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 320-500 กิโลกรัมต่อไร่ มีชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มผลผลิตข้าวนาจำนวน 35 คน พื้นที่รวม

บล็อกข้าวไร่เพื่อประมาณการผลผลิตแต่ละแปลง

174 ไร่ และเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มผลผลิตข้าวไร่จำนวน 27 คน พื้นที่รวม 80 ไร่ ภายหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวทั้ง 2 ประเภท พบว่าผลผลิตของชาวบ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มผลผลิตข้าวนา กับโครงการฯ นั้นได้ผลผลิตข้าวเฉลี่ย 836 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งสูงกว่าเป้าหมาย ในขณะที่ผลผลิตของชาวบ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มผลผลิตข้าวไร่ได้ผลผลิตข้าวเฉลี่ย 209 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งยังไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากผลผลิตของชาวบ้านบางรายได้รับความเสียหายจากโรคและแมลงศัตรูพืช

เมื่อถึงฤดูกาลปลูกข้าวประจำปี 2563 โครงการฯ ได้ดำเนินกิจกรรมเพิ่มผลผลิตข้าวนาและข้าวไร่ โดยใช้แนวทางการดำเนินงานและตั้งเป้าผลผลิตเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา มีชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มผลผลิตข้าวนาจำนวน 42 คน พื้นที่รวม 217 ไร่ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 25) และเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มผลผลิตข้าวไร่จำนวน 26 คน พื้นที่รวม 100 ไร่ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 25) โครงการฯ จะเข้าไปติดตามการเจริญเติบโต และให้คำแนะนำกับชาวบ้านเกี่ยวกับการดูแลตามมาตรการของโครงการ

- **แก๊กฮวย**

โครงการฯ ส่งเสริมการปลูกแก๊กฮวยให้กับชาวบ้านมาตั้งแต่ปี 2562 เริ่มจากชาวบ้านกลุ่มนาร่อง 23 คน ปลูกแก๊กฮวยในพื้นที่ 10 ไร่ ผลปรากฏว่าสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเมื่อคำนวณ

การเด็ดยอดแก๊กฮวย

รายได้ต่อพื้นที่ การปลูกแก๊กฮวยสร้างรายได้ถึง 67,015 บาทต่อไร่ ดังนั้นในปี 2563 โครงการฯ จึงขยายการส่งเสริมการปลูกแก๊กฮวย มีชาวบ้านสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มเป็น 49 คน พื้นที่รวม 20 ไร่ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 100) โครงการฯ จะอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร แนะนำวิธีการปลูก จัดการระบบน้ำภายในแปลง และติดตามโดยเจ้าหน้าที่โครงการฯ ตามปฏิทินการเพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพต่อไป โดยประมาณการผลผลิตแก๊กฮวย(แห้ง) ไร่ที่ 5 ตัน

- **ฟักทอง**

ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี 2562 โครงการฯ ได้ดำเนินการส่งเสริมการปลูกฟักทองพันธุ์มินิและพันธุ์ญี่ปุ่นเป็นพืชหลังนา โดยมีชาวบ้านสนใจเข้าร่วมจำนวน 33 คน พื้นที่ปลูกรวม 23.5 ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย 1,598 กิโลกรัมต่อไร่ จากเดิมที่ได้ 854 กิโลกรัมต่อไร่ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 87) ซึ่งโครงการฯ ร่วมกับสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่และผู้ซื้อรายย่อยอื่นๆ ดำเนินการรับซื้อผลผลิตฟักทองคุณภาพ จำนวน 37,564 กิโลกรัม สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรเป็นมูลค่ารวมกว่า 896,078 บาท

การปลูกฟักทอง และผลผลิตฟักทองคาวก

โครงการฯ ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกพืชทองพันธุคางคกเป็นพืชทางเลือกในการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านที่มีทำกินเป็นทีดอนในช่วงฤดูฝนปี 2563 เนื่องจากเป็นสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และมีตลาดรองรับโดยส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกจำนวน 9 คน พื้นที่รวม 17 ไร่

• ข้าวโพด

โครงการฯ ยังทดลองและวิจัยการปลูกข้าวโพดในช่วงหลังฤดูทำนาร่วมกับชาวบ้าน 3 คน พื้นที่รวม 8 ไร่ โดยทดลองใช้วิธีการปลูกแบบเข้าแถวเพื่อให้ง่ายต่อการจัดการภายในแปลง อย่างไรก็ตาม ตลอดช่วงการปลูกพบปัญหาน้ำไม่เพียงพอในช่วงฤดูดังกล่าวเพราะปลูกในทีดอน และปัญหาด้านสายพันธุ์ทำให้ผลผลิตบางส่วนเสียหายและไม่ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามที่ตั้งไว้

เก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวโพดหวาน

2.6 การส่งเสริมพืชระยะยาว

โครงการฯ ได้สนับสนุนกล้าไม้ผลเศรษฐกิจได้แก่ มะม่วงตลับนาค เงาะ กาแฟ โรบัสต้า อะโวคาโด มะม่วงหิมพานต์ กัง รวมถึงไม้ป่าต่างๆ ได้แก่ พยุง ประดู่ ไม้รวกดำ ไม้ซางหม่น ให้กับชาวบ้านที่สนใจปลูกในพื้นที่ทำกินของตนเพื่อเป็นแหล่งรายได้ในระยะยาวให้กับชาวบ้านทดแทนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและเพิ่มพื้นที่ป่าในพื้นที่โครงการฯ โดยสนับสนุนต้นกล้าให้ชาวบ้านนำไปปลูกแล้ว 1,065 ราย พื้นที่รวม 1,925 ไร่ และได้มีติดตามการเจริญเติบโตโดยเจ้าหน้าที่โครงการฯ อยู่เป็นประจำ

นอกจากเพิ่มปริมาณไม้ผลระยะยาวในพื้นที่แล้ว โครงการฯ ยังได้ดำเนินการทดลองหาวิธีเพิ่มผลผลิตและคุณภาพให้กับพืชระยะยาวที่นิยมปลูกอยู่แล้วในพื้นที่ ได้แก่ มะม่วง และลิ้นจี่ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับชาวบ้าน

โดยร่วมกับชาวบ้านจำนวน 26 ราย พื้นที่รวม 42 ไร่ ในการติดตามการเจริญเติบโตของต้นลิ้นจี่ที่ได้ทดลองตัดแต่งกิ่งและทดลองปุ๋ยตามโปรแกรมของโครงการฯ และได้ทดลองปลูกพืชใหม่ๆ เพื่อทดลองศักยภาพก่อนที่จะส่งเสริมให้กับชาวบ้านต่อไปได้แก่ เสาวรส และเคพกูสเบอร์รี่

เปลี่ยนยอดพันธุ์มะม่วง

โครงการฯ ยังร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจไม้ผลคุณภาพบ้านห้วยसानได้ดำเนินการเปลี่ยนยอดพันธุ์มะม่วงให้กับเกษตรกรที่สนใจปรับปรุงสายพันธุ์ของมะม่วงให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด โดยในปี 2562 – 2563 ได้เปลี่ยนเป็นยอดพันธุ์มะม่วงน้ำดอกไม้อีสทอง และมะม่วงมหาชนกซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่ตลาดต้องการและมีราคาสูงกว่ามะม่วงนวลคำที่มีอยู่ในพื้นที่ ดำเนินการเปลี่ยนยอดโดยเกษตรกรจากกลุ่มวิสาหกิจไม้ผลคุณภาพบ้านห้วยसानที่มีความเชี่ยวชาญในการเปลี่ยนยอดมะม่วงแล้วจำนวน 30,989 ยอด และได้มีการให้ความรู้กับเจ้าของแปลงมะม่วงในการเปลี่ยนยอดมะม่วงด้วยตนเองอีกด้วย

2.7 การสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจไม้ผลคุณภาพบ้านห้วยसान (ร่วมกับบริษัท ซี.พี. สตาร์เลนส์ จำกัด)

โครงการฯ บริษัท ซี.พี. สตาร์เลนส์ จำกัด และกลุ่มวิสาหกิจไม้ผลคุณภาพบ้านห้วยसान ได้ร่วมกันกำหนดมาตรการการผลิตมะม่วงคุณภาพส่งตลาดต่างประเทศตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา โดยมีเจ้าหน้าที่จาก บริษัท ซี.พี. สตาร์เลนส์ จำกัด เป็นผู้สำรวจคุณภาพมะม่วงของชาวบ้านในแปลง

อธิบายลักษณะมะม่วงที่เหมาะสมต่อการเก็บเกี่ยว และสอนการคำนวณปริมาณการเก็บเกี่ยวต่อวันเพื่อให้เพียงพอต่อการขนส่งไปยังโรงงานรับซื้อ ซึ่งเกษตรกรจะต้องดูแลรักษา ควบคุมการใช้สารเคมี ตามที่บริษัทกำหนด ตั้งแต่ช่วงผลิติดอกจนถึงช่วงเก็บผลผลิต

ผลจากความร่วมมือนี้อดกล่าวส่งผลให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 120 จากราคามะม่วงคุณภาพส่งออกที่สูงขึ้น แม้ว่าปริมาณผลผลิตที่จำหน่ายลดลงก็ตามนั้น ได้ทำให้ชาวบ้านรายอื่นๆ เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการผลิตมะม่วงโดยเน้นที่คุณภาพ และสนใจที่จะเข้าร่วมกลุ่มเพิ่มขึ้น จากเดิมมีสมาชิก 6 ราย เป็น 23 ราย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกทั่วโลก โดยเฉพาะตลาดมะม่วงซึ่งพึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก ทำให้ราคา รับซื้อในปีนี้อลดลงประมาณ ร้อยละ 40 – 60 ควบคู่ไปกับปริมาณ รับซื้อที่ลดลง ทางกลุ่มฯ จึงต้องจัดการขายผลผลิตผ่านช่องทางอื่นๆ ด้วยตัวเอง เช่น การขายผ่านช่องทางออนไลน์ และตลาดอื่นๆ ในพื้นที่ ทั้งนี้ มีสมาชิก 12 รายจาก 23 รายเท่านั้นที่สามารถส่งผลผลิตมะม่วงตามมาตรฐานส่งออกให้แก่บริษัท ซี.พี.สตาร์เลนส์ จำกัด ในปีนี้ เนื่องจากสมาชิกรายอื่นๆ ยังไม่สามารถทำตามขั้นตอนที่บริษัท กำหนดไว้ได้

กักตุนผลผลิตมะม่วงตามมาตรฐานส่งออก

สรุปปริมาณผลผลิตมะม่วงที่ขายในปี 2563 ได้ทั้งหมด 90,868 กิโลกรัม มูลค่ารวม 1,789,805 บาท โดยมีรายละเอียดแยกตามช่องทางจำหน่ายได้ ดังนี้

- ขายส่งตลาดต่างประเทศ 29,390 กิโลกรัม มูลค่า 779,340 บาท
- ขายผ่านช่องทางออนไลน์ 635 กิโลกรัม มูลค่า 25,005 บาท
- ขายผ่านช่องทางตลาดทั่วไปในพื้นที่ 60,843 กิโลกรัม มูลค่า 985,360 บาท

2.8 กิจกรรมส่งเสริมกล้าผักสวนครัว ลดรายจ่าย

โครงการฯ ได้จัดอบรมการปลูกผัก เพื่อบริโภคในครัวเรือนให้กับเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านสุขฤทัย โรงเรียนโชติคุณเกษมบ้านเมืองงาม และโรงเรียน ตชด.ศึกษานารีอนุสรณ์ 3 บ้านห้วยสำน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเกษตรให้กับนักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ส่งเสริมกล้าผักสวนครัว

ผลิตอาหารให้กับโรงครัวของโรงเรียน ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงเป็นอาชีพสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว หลังจากการอบรม นักเรียนจะได้รับกล้าผักไปปลูกที่บ้านช่วงปิดเทอม โดยมีครูและผู้ปกครองเป็นคนให้คำแนะนำและติดตามการเจริญเติบโต

นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกผักสวนครัวไว้บริโภคในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่าย โดยสนับสนุนกล้าผักสวนครัวให้ชาวบ้านที่มีความสนใจ จำนวน 556 คน รวม 11,086 กล้า

2.9 กิจกรรมอยู่บ้าน ปลูกผัก แบ่งปัน สู้ภัยโควิด-19

เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2563 โครงการฯ ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่เมาะ จัดโครงการ “อยู่บ้าน ปลูกผัก แบ่งปัน สู้ภัย โควิด-19” เป็นการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเน้นการสร้างความมั่นคงทางอาหาร และการพึ่งพาตนเองตามวิถีพอเพียง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ให้เกียรติ

เป็นประธานในพิธี มอบต้นกล้า และเมล็ดพันธุ์พืชจากโครงการฯ ให้แก่ผู้แทนจาก 7 ตำบล ประกอบไปด้วย ต้นกล้าผักจำนวน 35,000 ต้น และเมล็ดพันธุ์พืชจำนวน 5,000 ซอง นอกจากนี้ ชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ ได้มอบข้าวสารพันธุ์อู่โตที่ได้จากชาวบ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มผลผลิตข้าวมาร่วมกับโครงการฯ จำนวน 1,000 กิโลกรัมให้แก่ผู้แทน 7 ตำบล เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 อีกด้วย สะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งปันช่วยเหลือระหว่างชุมชนเป็นอย่างดี

ส่งมอบกล้าผักและลงพื้นที่แปลงผัก

3. กิจกรรมพัฒนาด้านปศุสัตว์

3.1 จัดตั้งกองทุนยาปศุสัตว์และให้บริการด้านสัตวบาล

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ส่งชาวบ้านในพื้นที่จำนวน 4 คนไปอบรมหลักสูตรสัตวบาลและการเลี้ยงสัตว์ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน จังหวัดสกลนคร เพื่อให้มีทักษะในการดูแลสุขภาพสัตว์ในพื้นที่โครงการ โดยมีเป้าหมายในการลดอัตราการตายของสัตว์ เพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้ และเพิ่มสินทรัพย์ให้แก่ชุมชน รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมและวางรากฐานเพื่อการพัฒนาด้านปศุสัตว์อื่นๆ ในระยะต่อไป

ภายหลังจากอาสาสมัครปศุสัตว์ 4 คนได้รับการฝึกอบรมด้านการดูแลรักษาสุขภาพสัตว์พื้นฐานแล้ว โครงการฯ ได้จัดตั้งกองทุนยาปศุสัตว์

เพื่อให้ทีมงานปศุสัตว์ของโครงการมีयरักษาสัตว์คุณภาพดีและอุปกรณ์เวชภัณฑ์ต่างๆ ที่จำเป็นในการลงพื้นที่ติดตามสุขภาพของสัตว์ตามหมู่บ้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อลดอัตราการตายของสัตว์ ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์สำคัญของชุมชน อาสาสมัครให้บริการฉีดวัคซีนและรักษาสัตว์ป่วยในพื้นที่ โดยเก็บค่าบริการจากชาวบ้านเจ้าของสัตว์ และสะสมไว้เป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับซื้อยาต่อไป ตลอดจนให้คำแนะนำการเลี้ยงและดูแลสัตว์อย่างถูกวิธี รวมถึงการปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ให้เหมาะสม โดยให้บริการด้านสัตวบาลในพื้นที่มาจนถึงปัจจุบันเป็นจำนวน 2,330 ตัว

ฉีดวัคซีนให้สุกรและเปิด

ผลจากการให้บริการด้านสุขภาพสัตว์ตลอดปีที่ผ่านมาทำให้อัตราการตายในสัตว์ลดลงเกือบทุกประเภท และสร้างความตระหนักรู้ให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพสัตว์เลี้ยง ส่งผลให้มูลค่าการสูญเสียของสัตว์ในปี 2561 ลดลงจากปี 2560 จาก 4,965,754 บาท เหลือ 3,015,990 บาท (ลดลงร้อยละ 39)

3.2 กองทุนปศุสัตว์

หลังจากที่มั่นใจว่า มีบุคลากรและยาคุณภาพดีสำหรับการรักษาสุขภาพสัตว์ในพื้นที่แล้ว โครงการฯ มีแผนที่จะเพิ่มปริมาณปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อให้เป็นแหล่งอาหารและสินทรัพย์ของครัวเรือน ช่วยเพิ่มความมั่นคงทางอาหารและเป็นแหล่งรายได้เพิ่มเติมให้แก่ชุมชน ด้วยการจัดตั้งกองทุนปศุสัตว์ ได้แก่

สุกร ไก่ เป็ดไข่ และเป็ดเทศ เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์
 อย่างเป็นระบบ โดยนอกจากหลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาความพร้อมของ
 ผู้รับมอบสัตว์ เช่น การมีโรงเรือนที่เหมาะสม ครัวเรือนมีความสามารถในการ
 ดูแลปศุสัตว์แล้ว กองทุนยังกำหนดให้ชาวบ้านผู้รับสัตว์จากโครงการต้อง
 จ่ายคืนตามเงื่อนไข เช่น จ่ายคืนลูกสุกรตัวเมีย 3 ตัวต่อการรับสุกรแม่พันธุ์
 1 ตัว และจ่ายคืนลูกสุกรตัวเมีย 1 ตัวต่อการรับสุกรพ่อพันธุ์ 1 ตัว ส่วนสัตว์ปีก
 คิน 1 ตัวต่อสัตว์ปีกที่ได้รับ 1 ตัว เป็นต้น เพื่อนำพันธุ์สัตว์ไปส่งเสริมให้
 ชาวบ้านรายอื่นๆ ต่อไป

ส่งมอบสุกรและไก่ให้ชาวบ้าน

โดยตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกองทุนปศุสัตว์มา โครงการฯ ได้สนับสนุนพันธุ์สัตว์ได้แก่
 สุกร 285 ตัว ไก่ 2,691 ตัว เป็ดไข่ 612 ตัวและเป็ดเทศ 916 ตัว โดยบางส่วน
 เป็นสัตว์ที่เกิดจากพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่โครงการฯ ได้มอบให้ชาวบ้านในช่วง
 ที่ผ่านมและได้ส่งคืนโครงการตามเงื่อนไขของกองทุน นอกจากนี้ได้ร่วมกับ
 สำนักงานประมงอำเภอแม่เมาะได้สนับสนุนพันธุ์ปลาให้ชาวบ้านในพื้นที่
 โครงการฯ ได้แก่ ปลายี่สกเทศ และปลานิล โดยสนับสนุนพันธุ์ปลายี่สกเทศ
 จำนวน 10,000 ตัว และปลานิลจำนวน 26,000 ตัว ให้กับชาวบ้านที่ชุด
 บ่อพวงสนเขาร่วมกับโครงการ และสนใจเลี้ยงปลา จำนวนทั้งสิ้น 68 คน
 เพื่อเป็นแหล่งอาหารและแหล่งรายได้เสริม

3.3 การพัฒนาคุณภาพอาหารสัตว์

นอกจากเรื่องสุขภาพสัตว์แล้ว อาหารก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของปศุสัตว์ รวมทั้งเป็นต้นทุนหลักในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอีกด้วย ดังนั้นโครงการฯ จึงส่งเสริมให้เกษตรกรทำอาหารหมักจากต้นกล้วย ซึ่งเป็นการใช้วัตถุดิบในพื้นที่และช่วยลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์

แปลงหญ้าเนเปียร์

นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมให้ชาวบ้านการปลูกหญ้าเนเปียร์และต้นกล้วยเพื่อใช้ผลิตอาหารสัตว์ที่มี และต้นทุนต่ำ โดยดำเนินการปลูกหญ้าเนเปียร์และต้นกล้วยเพื่อเป็นอาหารสัตว์พื้นที่ทั้งสิ้น 87 ไร่

3.4 การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สร้างโรงเรือน

เพื่อสร้างโอกาสให้กับผู้ที่มีฐานะยากจนในการเริ่มต้นประกอบอาชีพหารายได้ที่สุจริต โครงการฯ ได้จัดตั้งกองทุนสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์โรงเรือนสำหรับคนยากจน เพื่อสนับสนุนผู้ที่มีฐานะยากจนให้สามารถสร้างและปรับปรุงโรงเรือนของสัตว์เลี้ยงให้ผ่านเกณฑ์การพิจารณาสนับสนุนพันธุ์สัตว์

สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สร้างโรงเรือนหมูขุน

จากโครงการได้โดยสนับสนุนวัสดุก่อสร้างต่างๆ ให้กับชาวบ้านภายใต้เงื่อนไขว่าเมื่อชาวบ้านที่ได้รับการสนับสนุนพันธุ์สัตว์จากทางโครงการฯ รายได้จากการขายสัตว์แล้ว จะต้องจ่ายคืนค่าวัสดุอุปกรณ์ให้กับโครงการฯ ตามมูลค่าที่สนับสนุน เพื่อเป็นทุนสนับสนุนให้กับชาวบ้านที่มีฐานะยากจนรายอื่นๆ ต่อไป

โดยโครงการฯ ได้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์โรงเรียนปศุสัตว์ให้แก่ชาวบ้านจำนวนทั้งสิ้น 50 ราย

3.5. กิจกรรมเยาวชนเลี้ยงไก่ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

โครงการฯ ได้เริ่มกิจกรรมอบรมเยาวชนเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้กับนักเรียนจากโรงเรียน ตชด. ศึกษานารีอนุสรณ์ 3 และโรงเรียนบ้านสุขฤทัย จำนวน 50 คน ให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ หยอดวัคซีน และให้นักเรียนดูแลไก่ที่บ้าน 10 ตัว ไม้ให้ตายตลอดระยะเวลา 3 เดือน โดยมีผู้ปกครองและครูเป็นผู้ติดตามประเมินผล พร้อมกับแจกสมุดบันทึกติดตามการเจริญเติบโต เพื่อเป็นการฝึกทักษะการเลี้ยงไก่ให้กับเด็กนักเรียน ลดอัตราการตายของไก่ในพื้นที่ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กนักเรียนในกิจกรรมพัฒนาร่วมกับโครงการฯ จากการติดตามหลังจากครบกำหนดระยะเวลา 3 เดือน พบว่ามีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การเลี้ยงไก่ จำนวน 35 คน

กิจกรรมเยาวชนเลี้ยงไก่

โครงการฯ ยังเข้าไปดำเนินกิจกรรมเยาวชนเลี้ยงไก่ กับกลุ่มเด็กนักเรียนที่มีฐานะยากจนจากการสำรวจข้อมูล โดยจะเข้าไปสร้างความเข้าใจ สอบถามความต้องการเข้าร่วมกิจกรรม และพิจารณาสนับสนุนพันธุ์ไก่สำหรับร่วมกิจกรรมแก่เด็กที่มีศักยภาพในการเลี้ยงแต่ไม่มีไก่เป็นของตนเอง เพื่อสร้างทักษะอาชีพและยกระดับรายได้ของครอบครัวในระยะยาวต่อไป โดยสนับสนุนไก่ 62 ตัวให้เด็กนักเรียนยากจนจำนวน 21 คน

3.6 การศึกษาดูงานและอบรมด้านปศุสัตว์

โครงการฯ ได้จัดการศึกษาดูงานและจัดการอบรมด้านปศุสัตว์ให้กับเจ้าหน้าที่ทีมปศุสัตว์ของโครงการฯ และชาวบ้านในโครงการร้อยใจรักฯ เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องการเพิ่มมูลค่าสัตว์ในพื้นที่ ตลอดจนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์เพื่อเพิ่มมูลค่า จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

1. การอบรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเป็ด วันที่ 27 สิงหาคม 2562 ณ โครงการร้อยใจรักฯ
2. การศึกษาดูงานการเลี้ยงและการแปรรูปโคเนื้อ วันที่ 29 สิงหาคม 2562 ณ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนโคเนื้อล้านนา จังหวัดเชียงราย
3. การศึกษาดูงานด้านประมง วันที่ 3 สิงหาคม 2563 ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดเขต 2 จังหวัดเชียงราย

การศึกษาดูงานการเลี้ยงและการแปรรูปโคเนื้อ และการศึกษาดูงานด้านประมง

4. การพัฒนาด้านหัตถกรรม

4.1 การส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรม

กลุ่มสตรีเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา โดยสตรีส่วนใหญ่ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักฯ ประกอบอาชีพหัตถกรรมเป็นหลัก แต่ยังคงขาดทักษะและช่องทางการตลาด โครงการฯ จึงเข้าไปส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรม เพื่อต่อยอดในสิ่งที่ชุมชนทำอยู่แล้วให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ผ่านการพัฒนาทักษะด้านหัตถกรรม และหาช่องทางการตลาดให้

การส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรม

ทีมเจ้าหน้าที่ฝ่ายหัตถกรรม โครงการพัฒนาโดยตุงฯ ได้เข้าไปส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรมให้กับกลุ่มสตรีบ้านห้วยसान โดยเข้าไปติดตามผลการทำงานจ่ายงานและให้คำแนะนำในการเย็บผ้าแก่กลุ่มสตรีที่เข้าร่วมกิจกรรมผลิตสินค้าภายใต้แบรนด์ตุงอย่างต่อเนื่อง โดยส่งรายการสินค้าให้กลุ่มสตรีผลิตจำนวนทั้งสิ้น 97,394 ชิ้น มูลค่าสินค้ารวมทั้งสิ้น 1,254,169 บาท

4.2 จัดตั้งสำนักงานกลุ่มหัตถกรรมบ้านห้วยसान

โครงการฯ ได้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานกลุ่มหัตถกรรมขึ้นในบ้านห้วยसान เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางในการรับ-ส่งงานหัตถกรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มแม่บ้านได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังสามารถใช้สถานที่ดังกล่าวสำหรับกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มในอนาคต โดยโครงการฯ ได้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมสถานที่จนแล้วเสร็จ และเริ่มดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม 2562 เป็นต้นมา

สำนักงานกลุ่มหัตถกรรมบ้านห้วยसान

โครงการร้อยใจรัก

ภายหลังจากปรับปรุงสถานที่แล้ว โครงการฯ ยังผลักดันให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างชาวบ้านอย่างเป็นทางการ โดยส่งเสริมให้บริหารจัดการแบบกลุ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตสินค้าให้เพียงพอต่อความต้องการของแบรนด์ดอยตุงและแบรนด์อื่นๆ ในอนาคต อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้ที่มั่นคงของกลุ่มในระยะยาว

4.3 การอบรมการใช้จักรเย็บผ้า

โครงการฯ เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มแม่บ้าน เพราะจะนำไปสู่การผลิตชิ้นงานที่มีมูลค่าสูงขึ้นได้ จึงได้สนับสนุนจักรเย็บผ้ามาตรฐานอุตสาหกรรมจำนวน 10 เครื่องและจัดการอบรมเสริมทักษะการใช้จักรเย็บผ้าให้กับกลุ่มแม่บ้าน ณ โรงงานทอผ้าในศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ โครงการพัฒนาดอยตุงฯ โดยเจ้าหน้าที่โรงทอผ้าที่มีประสบการณ์ มีกลุ่มแม่บ้านห้วยสำนและเมืองงามเหนือ จำนวน 4 รุ่น 27 คน

การอบรมการใช้จักรเย็บผ้า

ตลอดการอบรมทั้ง 8 วัน กลุ่มแม่บ้านได้เรียนรู้การใช้และการดูแลรักษาจักรเย็บผ้าและจักรโพง เรียนรู้การพื้นฐานการเย็บผ้าแบบต่างๆ เทคนิคการเย็บผลิตภัณฑ์ ผ่านการทดลองเย็บผลิตภัณฑ์ต่างๆ จริง และการตรวจคุณภาพสินค้าที่ผลิตออกมา นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้การคำนวณต้นทุนในการผลิตสินค้าอีกด้วย ภายหลังจากการอบรมในแต่ละรุ่น ผู้ฝึกสอนได้ประเมินคะแนนของกลุ่มแม่บ้าน เพื่อพิจารณามอบงานที่มีมูลค่าสูงขึ้นให้ผลิตต่อไป โดยมีแม่บ้านที่มีฝีมืออยู่ในเกณฑ์ที่ดี 15 คน และอยู่ในเกณฑ์พอใช้ 12 คน

4.4 การพัฒนางานหัตถกรรมชุมชน

นอกจากกลุ่มสตรีแล้ว โครงการฯ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการดึงเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพด้านหัตถกรรม โดยเน้นใช้ลวดลายชนเผ่าดั้งเดิมมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบร่วมสมัยประกอบขึ้นเป็นสินค้าใหม่ และส่งเสริมให้กับชาวบ้านที่สนใจดำเนินการผลิตส่งตลาดชุมชนของโครงการฯ เป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้าน อบรมนักเรียนจากโรงเรียนในพื้นที่

โครงการทั้ง 3 แห่ง ฝึกอบรมสีหินแม่น้ำเป็นลวดลายต่างๆ เพื่อสร้างกิจกรรมฝึกทักษะด้านศิลปะในเวลาว่างให้กับเด็กนักเรียน และออกแบบผ้าปิดจมูกให้ชาวบ้านเย็บเพื่อแจกจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการ ตลอดจนวางจำหน่ายในตลาดชุมชนในช่วงที่มีการระบาดของโรค Covid-19 ตั้งแต่ช่วงเดือนมีนาคม 2563

4.5 การศึกษาดูงานด้านหัตถกรรม

โครงการฯ ได้จัดการศึกษาดูงานและจัดการอบรมด้านหัตถกรรมให้กับเจ้าหน้าที่หัตถกรรมของโครงการและชาวบ้านในโครงการร้อยใจรักษ์ เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องการเพิ่มมูลค่าสัตว์ในพื้นที่ ตลอดจนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์เพื่อเพิ่มมูลค่า ระหว่างวันที่ 22 - 23 สิงหาคม 2563 ณ วิทยาลัยชุมชนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์อนันต์ อำเภอสันกำแพง บ้านไร่ใจสุข อำเภอดางดง ร้าน Torboon One Nimman จังหวัดเชียงใหม่

ศึกษาดูงานด้านหัตถกรรม ณ จังหวัดเชียงใหม่

5. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการแปรรูปเพิ่มมูลค่า

5.1. การศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวและแปรรูป

โครงการฯ ได้จัดการศึกษาดูงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้กับอาสาสมัครพัฒนา ช่างบ้านในโครงการร้อยใจรักษ์ และคณะทำงานจากส่วนราชการอำเภอแม่เมาะ เพื่อสร้างความเข้าใจให้คณะศึกษาดูงานเห็นตัวอย่างการจัดการการท่องเที่ยวและแปรรูปอย่างเป็นระบบในสภาพภูมิสังคมที่ใกล้เคียงกับพื้นที่โครงการฯ นำมาต่อยอดพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในชุมชนของตน ศึกษาการพัฒนาสินค้าให้นำสนใจ และออกแบบกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว จำนวน 5 ครั้ง ดังนี้

1. การศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยว วันที่ 1 ธันวาคม 2561 ณ เทศกาลสีลันแห่งดอยตุง
2. การศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวชุมชน วันที่ 2 – 5 เมษายน 2562 ในจังหวัดเชียงใหม่
3. การศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวชุมชน วันที่ 13 - 15 กันยายน 2562 ณ เมืองเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา
4. การศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวชุมชน วันที่ 12 – 13 กันยายน 2563 ในจังหวัดเชียงใหม่
5. การศึกษาดูงานด้านการผลิตทุเรียนคุณภาพ วันที่ 6 - 9 สิงหาคม 2563 ณ พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ศึกษาดูงานท่องเที่ยว ณ ดอยตุง และศึกษาดูงานการท่องเที่ยวชุมชน ณ จังหวัดเชียงใหม่

5.2. ตลาดชุมชน “กาดหลวงร้อยใจรักษ์”

ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 เป็นต้นมา โครงการฯ ได้จัดตั้ง กาดหลวงร้อยใจรักษ์ขึ้นในบริเวณ แปลงเกษตรสาธิต 75 ไร่ เพื่อเป็น จุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ผ่านมาให้ หยุดแวะซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ ต่างๆ จากชุมชน เช่น ผลผลิต การเกษตร ผ้าทอชนเผ่าเครื่องจักสาน พื้นบ้าน โดยเน้นอัตลักษณ์ประจำชนเผ่าทั้ง 6 เผ่าในพื้นที่โครงการฯ รวมไปถึง ร้านอาหาร ร้านนวด เพื่อเป็นการสร้างอาชีพทางเลือก และรายได้เพิ่มเติม ให้แก่คนในชุมชน อีกทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาตลาดนัดวันอังคารที่ตั้งอยู่ริมทางหลวงเดิม ซึ่งกีดขวางการจราจรและเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ

กาดหลวงร้อยใจรักษ์

ทั้งนี้ มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพร้านค้าต่างๆ ที่จะเข้าจำหน่ายสินค้า อย่างชัดเจน โดยรายได้จากการขายสินค้าในตลาดชุมชนเฉพาะร้านค้า ของโครงการฯ จนถึงเดือนกันยายน 2563 อยู่ที่ 4,843,491 บาท

5.3 งานปีใหม่ลีซู ณ กาดหลวงโครงการร้อยใจรักษ์

ในวันที่ 29 มกราคม 2563 โครงการฯ ได้จัดงานประเพณี ปีใหม่ลีซู ณ ลานหน้าบ้านโบราณ ในกาดหลวงร้อยใจรักษ์ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และ เผยแพร่ประเพณีชนเผ่าลีซูให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง สร้างความสัมพันธ์ กับชุมชนต่างๆ ในพื้นที่โครงการ

งานปีใหม่ลีซู

ตลอดจนเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ มีชาวบ้าน จากหมู่บ้านต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่โครงการ และหน่วยงานราชการ อำเภอแม่ฮาด เข้าร่วมในงานครั้งนี้ประมาณ 700 คน

5.4 การปรับภูมิทัศน์

โครงการฯ ได้วางแผนปรับภูมิทัศน์พื้นที่โครงการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว นอกจากการดูแลต้นไม้ดอก บริเวณริม 2 ฝั่งถนนทางหลวงหมายเลข 1089 (แม่จัน - ผาง) บริเวณกาดหลวงร้อยใจรักฯ ติดตั้งตุงประดับ และสร้างจุดถ่ายรูปบริเวณแปลงไม้ดอกที่ดำเนินการ

การปรับภูมิทัศน์เป็นไม้ดอก

อยู่เป็นปกติแล้วนั้น นอกจากนี้โครงการฯ ยังได้ดำเนินการปรับภูมิทัศน์บริเวณเนินหลังบ่อพวงสั้นเขาในแปลงเกษตร 75 ไร่ โดยจัดสร้างทางเดิน ลานชมวิว และเนินดอกไม้หลากชนิด เพื่อเป็นจุดเด่นที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ในอนาคต และดำเนินการปลูกพันธุ์ไม้ที่พบได้ในสภาพแวดล้อมป่าชายเลน เพื่อเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหิ่งห้อย ซึ่งในอนาคตจะมีการสร้างบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวในบริเวณดังกล่าว ผู้ที่มาพักอาศัยก็จะสามารถชมหิ่งห้อยท่ามกลางธรรมชาติได้

5.5 การก่อสร้างศูนย์แปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

โครงการฯ เล็งเห็นความสำคัญของการแปรรูปเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งจะช่วยการแก้ปัญหาความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร สร้างอาชีพทางเลือกใหม่ๆ ให้กับชาวบ้านในพื้นที่โครงการในอนาคต และผลักดันกลไกในการรวมกลุ่ม เช่น การตั้งกลุ่มวิสาหกิจเพื่อผลิตและแปรรูปต่างๆ จึงดำเนินการจัดตั้งศูนย์แปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนขึ้นบริเวณสนามกีฬาบ้านเมืองงามเหนือ จัดซื้ออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้เป็นสถานที่ทดลองพัฒนาแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าสูงขึ้นกว่าเดิมถึงเป็นสถานที่อบรมการแปรรูปผลผลิตให้กับชาวบ้านในอนาคต

โครงการฯ ได้ดำเนินการในศูนย์แปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยผลิตภัณฑ์ที่โครงการฯ ได้ดำเนินการทดลองแปรรูปได้แก่ เก๊กฮวยตากแห้ง

วางระบบการจัดการ อุปกรณ์แปรรูปที่เหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนองค์ความรู้ ผ่านการจัดศึกษาดูงาน ณ โรงงานต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย ให้กับเจ้าหน้าที่ของโครงการฯ และดำเนินการร่วมกันในการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ของโครงการฯ ต่อมาโครงการฯ ได้เริ่มดำเนินการปรับพื้นที่ ปรับปรุง ต่อเติมอาคารให้สอดคล้องกับแผนการทำงานที่วางไว้ โดยติดตั้งโรงงานแปรรูป เคลื่อนที่ที่ได้รับความอนุเคราะห์จาก KMITL FACTory Classroom และ ตู้คอนเทนเนอร์สำหรับเก็บผลผลิตแปรรูปแช่แข็ง

โรงงานแปรรูปผลไม้เคลื่อนที่ และขั้นตอนการผลิตมะม่วงแช่แข็ง

และในวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 โครงการฯ ร่วมกับ KMITL FACTory Classroom ได้จัดงานเปิดตัว โรงงานแปรรูปผลไม้เคลื่อนที่เพื่อชุมชน บริเวณ โรงแปรรูปโครงการร้อยใจรักษ์ โดยมีส่วนราชการอำเภอแม่สาย คณะอาจารย์ จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ และชาวบ้านจากกลุ่มวิสาหกิจไม้ผล คุณภาพบ้านห้วยส้านเข้าร่วม ภายในงานมีการนำเสนอวิธีแปรรูปมะม่วงแช่แข็ง การผลิตน้ำมะม่วงพิวเรแช่แข็ง และผลิตภัณฑ์แปรรูปต่างๆ จากมะม่วง ซึ่งสามารถช่วยแก้ไขเรื่องปัญหาคุณภาพเสื่อมลงเนื่องจากการขนส่งระยะทาง ไกล และปัญหาราคาผลผลิตมะม่วงตกต่ำ อันเป็นผลกระทบจากวิกฤต โควิด-19

6. การพัฒนาทางการศึกษา

โครงการฯ ได้ดำเนินการพัฒนาการศึกษามาตั้งแต่แรกเริ่มโครงการฯ โดยมีโรงเรียนเป้าหมายในพื้นที่อยู่ 3 โรงเรียนได้แก่โรงเรียน ตชด.ศึกษานารีอนุสรณ์ 3 บ้านห้วยसान โรงเรียนบ้านสุขฤทัย และโรงเรียนโชติคุณเกษมบ้านเมืองงาม โดยแบ่งประเด็นการพัฒนาเป็น 2 ส่วน คือ 1. การพัฒนาการเรียนรู้อในห้องเรียนตามระบบการศึกษา และ 2. การพัฒนาการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การประชุมทำความเข้าใจระหว่างครูและผู้บริหาร

6.1 การประชุมทำความเข้าใจครู-ผู้บริหาร

ทีมพัฒนาการศึกษา โครงการพัฒนาโดยตุงฯ ได้เข้าพื้นที่พูดคุยกับครู ผู้บริหาร และผู้บริหาร โดยยกตัวอย่างความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุงฯ ชี้แจงแนวทางในการพัฒนาการศึกษาโดยเน้นให้เด็กนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ ใช้การเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี ปรับปรุงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในโรงเรียนให้เหมาะสม เช่น การปรับปรุงอาคารเรียน การพัฒนาระบบน้ำอุปโภคบริโภค และได้สอบถามแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปัญหาที่พบในการเรียนการสอนจากทั้งผู้บริหาร ครู และผู้บริหารโรงเรียน

นอกจากหารือกันเรื่องแนวทางพัฒนาการศึกษาแล้ว ยังมีการแลกเปลี่ยนเรื่องปัญหายาเสพติด โดยมีเป้าหมายที่จะป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน ได้มีการเก็บข้อมูลเด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

โดยวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง เช่น รายได้ สภาพครอบครัว โดยเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม เพื่อนำไปสู่การวางแผนหลักสูตรเชิงรุกให้สามารถแก้ปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

6.2 การจัดคลินิกซ่อมเสริมทักษะการใช้ภาษาไทย

โครงการร้อยใจรักฯ ได้ประเมินทักษะการใช้ภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 1 - 3 เป็นรายบุคคล พบว่ามีนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุงและควรปรับปรุงเร่งด่วน รวมทั้งสิ้น 175 คน จึงได้ดำเนินการเปิดคลินิกซ่อมเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยให้แก่เด็กนักเรียนกลุ่มดังกล่าว หลังจากอบรมแล้ว ได้จัดให้มีการทดสอบความเข้าใจของนักเรียนอีกครั้งเพื่อเป็นการประเมินผลปรากฏว่าเด็กนักเรียนมีทักษะการใช้ภาษาไทยดีขึ้น โดยมีคะแนนผลการทดสอบดีขึ้นกว่าการทดสอบครั้งก่อนในทุกระดับชั้นของทั้ง 3 โรงเรียน

กิจกรรมซ่อมเสริมภาษาไทยให้นักเรียนในพื้นที่โครงการฯ

ในช่วงที่เกิดการระบาดของโรคโควิด-19 และโรงเรียนระงับการเรียนการสอนโครงการฯ ได้ใช้สถานที่บริเวณกาตหลวงร้อยใจรักฯ สำหรับจัดการเรียนการสอนเสริมทักษะภาษาไทยให้กับเด็กนักเรียนที่มีทักษะการใช้ภาษาไทยต่ำ โดยมีนักเรียนจำนวน 226 คนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว มีครูจากโรงเรียนทั้ง 3 แห่งในพื้นที่โครงการฯ นอกจากจะทำการเรียนการสอนวิชาการพื้นฐานแล้ว ในทุกวันศุกร์โครงการฯ ได้จัดเจ้าหน้าที่สอนวิชาการปลูกผักสวนครัว และการเลี้ยงสัตว์ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพให้กับเด็กนักเรียนอีกด้วย

6.3 การปรับปรุงคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โครงการฯ ร่วมกับธนาคาร
ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
บริษัท ยู เอส ที คอนสตรัคชั่น จำกัด
และชาวบ้านห้วยसान ได้ดำเนินการ
ก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
บ้านห้วยसानแห่งใหม่ เนื่องจาก
แต่เดิมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
บ้านห้วยसानได้ใช้สถานที่ร่วมกับ
โรงเรียน ตชด. ศึกษานารีนุสรณ์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยसान

3 บ้านห้วยसान ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมแออัด ไม่เหมาะสมต่อการเรียนการสอน
โดยดำเนินการก่อสร้างจนแล้วเสร็จและเปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งใหม่นี้
เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2562

นอกจากนี้โครงการฯ ยังได้ปรับปรุงหลังคา ซ่อมแซมกระจก ปรับภูมิทัศน์
โดยรอบศูนย์ฯ และสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรีให้กับ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นๆ ในพื้นที่โครงการ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสุขฤทัย
และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองงาม เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียน
ในระบบมอนเตสซอรีระดับอนุบาลต่อไป

6.4 การปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน

โครงการฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ตชด.
ศึกษานารีนุสรณ์ 3 บ้านห้วยसान และโรงเรียนโชติคุณเกษมบ้านเมืองงาม
ให้มีความปลอดภัยและมีสภาพเหมาะสมต่อการเรียนการสอนเด็กนักเรียน
ได้แก่ ติดตั้งรางน้ำฝน ปรับปรุงระบบน้ำอุปโภคและบริโภคในโรงเรียน เสริมคันดิน
โดยรอบโรงเรียนเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน ซึ่งอาจส่งผลเสียหาย
ต่อโครงสร้างอาคารเรียน จัดตั้งศูนย์พัฒนาครูกลุ่มโรงเรียนในพื้นที่โครงการ
ร้อยใจรักฯ พร้อมสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องเสียง
และโทรทัศน์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการอบรม นิเทศ และติดตาม
คณะผู้อำนวยการและครูในการนำการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรีมาใช้
ในโรงเรียน

เสริมคันดินโรงเรียนโชติคุณเกษมบ้านเมืองวาม เพื่อป้องกันดินถล่ม

6.5 กิจกรรมค่ายเด็กไฟดี

โครงการฯ จัดกิจกรรมค่ายเด็กไฟดีภาคฤดูร้อนตามหลักสูตรการพัฒนาการเรียนรู้นอกห้องเรียน ให้กับเด็กเยาวชนอายุ 9 - 12 ปี และ 13 - 15 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งเป็นลูกหลานของเจ้าหน้าที่โครงการร้อยใจรักษ์ จำนวน 2 รุ่น รวม 68 คน ณ หอผืนอุทยานสามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้รู้จักและเข้าใจคุณค่าอาชีพของผู้ปกครองที่ทำงานกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างความตระหนักถึงผลกระทบของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในช่วงปิดภาคเรียน ผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยเน้นกิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้ และประสบการณ์ผลกระทบผ่านประสาทสัมผัสทางกาย เรียนรู้สาเหตุและผลกระทบของสิ่งเสพติดในสังคมโลก เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และเกิดประสบการณ์จริง รวมถึงวิเคราะห์สถานการณ์สิ่งเสพติดที่เกิดผลกระทบต่อชุมชน เป็นต้น

กิจกรรมค่ายเด็กไฟดี

6.6 การสนับสนุนถุงยังชีพแก่เด็กนักเรียนยากจน

ระหว่างวันที่ 6 - 7 มิถุนายน 2563 โครงการฯ ได้สนับสนุนถุงยังชีพให้แก่เด็กนักเรียนที่มีฐานะยากจนจาก 3 โรงเรียนในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์จำนวน 346 คน มูลค่ารวม 173,000 บาท เพื่อบรรเทาความลำบากให้กับครอบครัวในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด-19

สนับสนุนถุงยังชีพแก่เด็กยากจน

7. การส่งเสริมด้านสาธารณสุข

7.1. การอบรมทำเครื่องกรองน้ำขนาดเล็ก

เจ้าหน้าที่พัฒนาระบบน้ำของโครงการฯ ร่วมกับอาสาสมัครพัฒนา ได้จัดการอบรมการทำเครื่องกรองน้ำขนาดเล็กให้กับชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการทำเครื่องกรองน้ำให้กับชาวบ้าน สอนวิธีการประกอบและให้คำแนะนำในการติดตั้งและการดูแลรักษาให้กับชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านมีน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภคจำนวน 1,018 เครื่อง

อบรมชาวบ้านทำเครื่องกรองน้ำขนาดเล็ก

นอกเหนือจากเครื่องกรองน้ำขนาดเล็กที่ติดตั้งตามบ้านแล้ว โครงการฯ ยังได้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับสร้างถังกรองน้ำขนาด 2.8 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 3 ถัง ภายในถังบรรจุวัสดุกรองต่อเข้ากับระบบส่งน้ำ ตั้งอยู่ในหมู่บ้านเมืองงามเหนือ เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่ได้รับน้ำจากฝายโดยตรง น้ำมีตะกอนและวัสดุปนเปื้อนมาก โดยมีชาวบ้านเมืองงามเหนือเป็นผู้ลงมือก่อสร้างภายใต้การกำกับดูแลและแนะนำอย่างใกล้ชิดจากเจ้าหน้าที่โครงการฯ

7.2 กิจกรรมพ่นสารเคมีป้องกันโรคระบาดโดยแมลง

โครงการฯ ได้จัดซื้ออุปกรณ์พ่นควันกำจัดแมลงพร้อมสารเคมีเพื่อใช้ในการป้องกันโรคระบาดนำโดยแมลง โดยได้ดำเนินการในบริเวณอาคารต่างๆ ภายในแปลงเกษตรสาธิต และในบริเวณหมู่บ้านร่วมกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตอน

พ่นสารเคมีป้องกันโรคระบาด

7.3 กิจกรรม “อาสาทำดี”

สืบเนื่องจากการสำรวจข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ พบว่ามีจำนวนผู้เสียหายเสพติดเป็นจำนวนมากในพื้นที่โครงการฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เล็งเห็นว่าการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างครบวงจรและยั่งยืนนั้นไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการปราบปรามซึ่งเป็นมาตรการด้านอุปทาน (Supply Side) เพียงอย่างเดียว แต่ต้องดำเนินการเพื่อลดความต้องการของฝั่งผู้ใช้หรือมาตรการด้านอุปสงค์ (Demand Side) ควบคู่กันไปด้วย จึงได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ทหาร ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอแม่ฮ้อย และสถาบันธัญญารักษ์ จัดกิจกรรม “อาสาทำดี รุ่นที่ 1” โดยนำผู้ติดยาเสพติดที่สมัครใจในการเลิกเสพยาด้วยตนเอง เบื้องต้นจำนวน 53 ราย เข้ามาทำงานร่วมกับโครงการฯ ในแปลงเกษตรสาธิต 75 ไร่ ควบคู่กับการดูแลบำบัดและฟื้นฟูอย่างใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่ทหารและแพทย์ เป็นระยะเวลา 60 วัน เพื่อตัดวงจรการเสพยาเสพติดของผู้ใช้ให้โอกาสแก่ผู้ติดยาเสพติดกลับมาใช้ชีวิตตามปกติ มีศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ได้รับการยอมรับจากสังคมอีกครั้ง โดยผู้เสียหายเหล่านี้จะได้ฝึกทักษะอาชีพ มีงานทำและมีรายได้สุจริตตลอดช่วงที่ทำงานร่วมกับโครงการฯ ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่ตรวจพบสารเสพติดในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

ในระหว่างที่กลุ่มอาสาทำดีอยู่ระหว่างการบำบัดฟื้นฟูนั้น โครงการฯ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ทหาร ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอแม่เมาะ และสถาบันธัญญารักษ์ได้ดำเนินการ “ล้างบ้าน ล้างใจ” ร่วมตรวจค้นหาและทำลายยาเสพติดที่อาจจะหลงเหลืออยู่ในบ้านของอาสาทำดี และเตรียมความพร้อมของครอบครัวและชุมชนในการต้อนรับเหล่าอาสาทำดีกลับบ้านในฐานะผู้ชนะใจตนเอง ลดความเสี่ยงที่อาสาทำดีจะกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกหลังจากกลับไปยังชุมชนของตน

จากนั้น ในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2561 อาสาทำดีที่ผ่านการตรวจหาสารเสพติดในร่างกายทั้งหมด 53 คน ได้รับพระราชทานค่าแรงจากการทำงานในโครงการฯ จากสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่อาสาทำดีที่สามารถเอาชนะใจตนเองได้สำเร็จ

สนับสนุนเครื่องนุ่งห่ม และวัสดุอุปกรณ์ซ่อมแซมบ้านให้อาสาทำดี

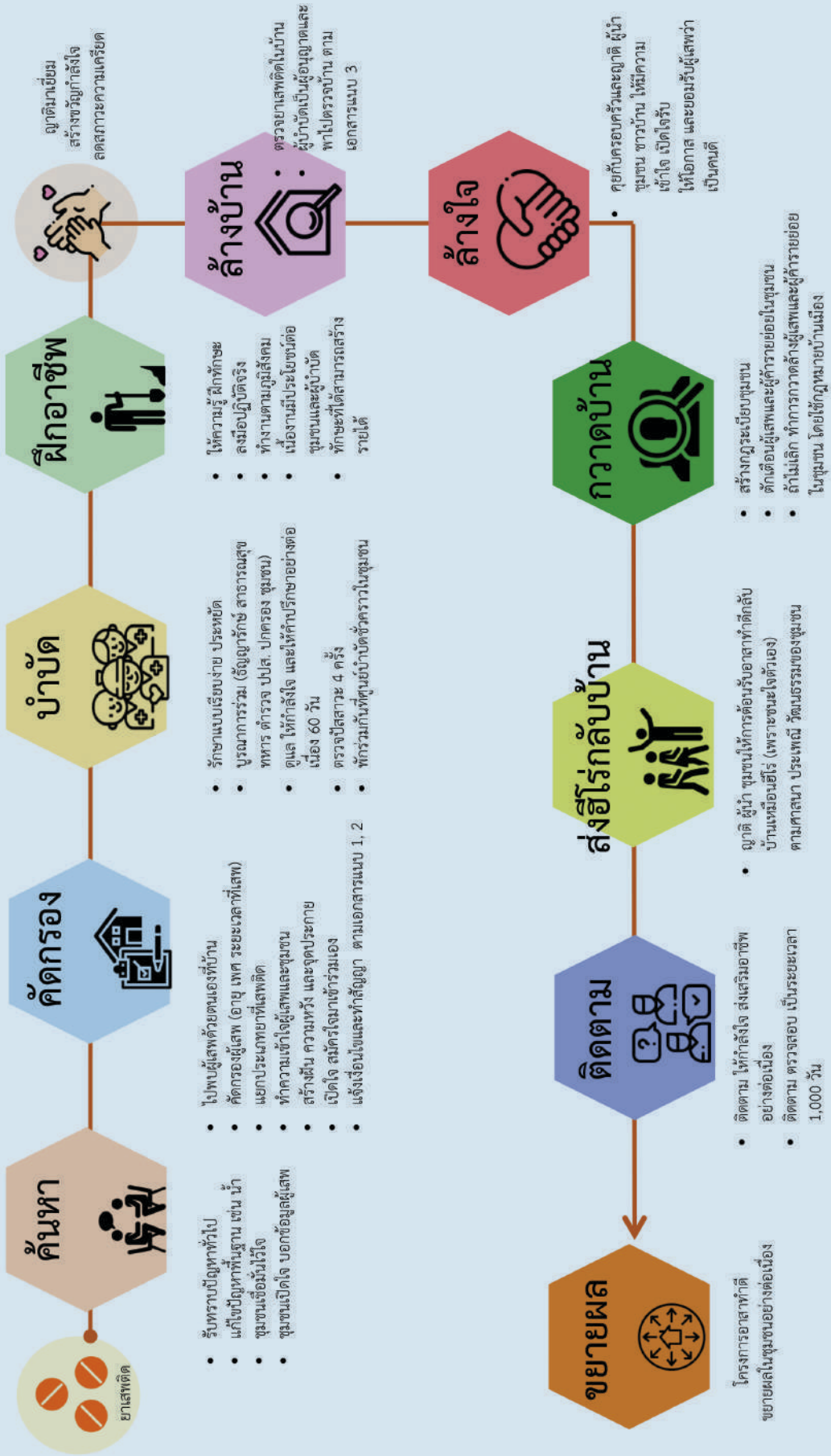
โครงการฯ ยังได้บูรณาการผลักดันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมอาสาทำดีรุ่นที่ 2 ณ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 334 ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขยายผลกิจกรรมอาสาทำดีให้ครอบคลุมผู้ที่ติดยาเสพติดทั่วพื้นที่โครงการฯ โดยใช้หลักการ กระบวนการ และวิธีการดำเนินกิจกรรมเช่นเดียวกับรุ่นที่ 1 มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมในรุ่นที่ 2

จำนวน 93 คน เป็นการแสดงให้เห็นถึงการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง โดยมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่การบำบัดไปจนถึงการส่งเสริมอาชีพด้วยการสนับสนุนทุนทั้งในรูปแบบของวัสดุอุปกรณ์ พันธุ์สัตว์ และกองทุนต่างๆ เพื่อให้เหล่าอาสาทำดีมีทุนตั้งต้นในการประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมายอีก ซึ่งส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะคอยตรวจติดตามอาสาทำดีเหล่านี้ต่อไปอีก 940 วัน (รวมระยะเวลาในการบำบัดฟื้นฟู ติดตาม ทั้งสิ้น 1,000 วัน)

ภายหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมอาสาทำดีทั้ง 2 รุ่นแล้ว โครงการฯ ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ส. และหน่วยงานราชการในพื้นที่ ติดตามผลอาสาทำดี รุ่นที่ 1-2 รวม 146 คน โดยติดตามสภาพความเป็นอยู่ และสุ่มตรวจหาสารเสพติด พบว่ามีผู้กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำจำนวน 22 คน (คิดเป็นร้อยละ 15) และผู้ไม่เสพซ้ำจำนวน 124 คน (คิดเป็นร้อยละ 85) โครงการฯ จึงมีแผนนำอาสาทำดีกลุ่มที่ยังว่างงานจำนวน 37 คนมาฝึกอาชีพด้านการเกษตรภายในพื้นที่เช่า เพื่อพัฒนาทักษะ และสร้างรายได้ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงที่จะกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก โดยให้เข้ามาทำงานด้านการเกษตรร่วมกับโครงการในพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้ และจะได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานเป็นข่าวสารควบคู่ไปกับการอบรมฝึกทักษะอาชีพ

และจากการติดตามอาสาทำดีอย่างต่อเนื่อง พบว่ายังมีอาสาทำดีบางส่วนที่ยังขาดทุนในการดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัยอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม โครงการฯ จึงได้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน พันธุ์สัตว์ ตลอดจนสนับสนุนชุดข้าวสารและอาหารแห้งให้กับอาสาทำดีที่มีฐานะยากจนจำนวน 35 คน มูลค่ารวมทั้งสิ้น 127,240 บาท (มูลค่าประเมินเบื้องต้น)

กระบวนการอาสาทำดี

7.4 การแก้ไขปัญหาคัดลอกในชุมชน

โครงการฯ ร่วมกับส่วนราชการ อำเภอแม่เมาะ ลงพื้นที่แก้ปัญหา เหวระดับในโครงการร้อยใจรักซ์ โดยโครงการฯ ได้สนับสนุนเตียง สระผมและแชมพูกำจัดเหาแบบ ไม่ระคายเคืองศีรษะเพื่อใช้ในการ

กิจกรรมสระผมให้นักเรียน

ออกหน่วยสระผมเคลื่อนที่ มีหน่วยงานราชการร่วมกับกลุ่มสตรีเป็นผู้สระผม ให้กับชาวบ้าน โดยเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดและให้ความรู้ ในการป้องกันเหาเพื่อให้ชุมชนสามารถดูแลตนเองได้ในระยะยาว จากเดิมที่ดำเนินการโดยส่วนราชการ ซึ่งประกอบด้วยสำนักงานสาธารณสุข อำเภอแม่เมาะ อสม. และกศน. อำเภอแม่เมาะเพียงอย่างเดียว

จากการลงพื้นที่สระผมในโรงเรียนทั้งหมดตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2563 ที่ผ่านมา ดำเนินการสระผมให้เด็กนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 1,101 คน และจากการตรวจสอบ ครั้งล่าสุดในเดือนสิงหาคม 2563 พบว่ายังมีเด็กนักเรียนที่เป็นเหาอยู่ 241 คน (คิดเป็นร้อยละ 21) จากอัตราการเป็นเหาที่ยังสูงอยู่ จึงต้องติดตามดูแล อย่างใกล้ชิด จนกว่าจะสามารถควบคุมการระบาดได้ตามมาตรฐานของ หน่วยงานสาธารณสุข

7.5 มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

สืบเนื่องจากการระบาดของ โรคโควิด-19 ในประเทศไทย ซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วง เดือนมีนาคม 2563 ที่ผ่านมา โครงการฯ ได้ออกมาตรการเพื่อป้องกันการ แพร่กระจายของเชื้อไวรัส ดังกล่าวตามที่จังหวัดเชียงใหม่

ด่านตรวจวัดอุณหภูมิ

ได้ออกประกาศมาตรการควบคุมโรคติดต่อ ด้วยการปิดทำการตลาดนัดวันอังคาร และวันเสาร์ในกาตหลวงร้อยใจรักซ์เป็นการชั่วคราว ดำเนินการพ่นยาฆ่าเชื้อตามสถานที่ต่างๆ บริเวณตลาด ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นประจำทุกวัน หากพบว่าใครมีอาการไม่สบายจะให้หยุดพักอยู่บ้าน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค อีกทั้งตั้งจุดบริการเจลแอลกอฮอล์ตามจุดต่างๆ ในพื้นที่แปลงเกษตร 75 ไร่ และสำนักงานบริหารโครงการฯ

8. การกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่ลุ่มน้ำ

นอกจากโครงการฯ จะมีวัตถุประสงค์การพัฒนาให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีทางเลือกในการประกอบอาชีพสุจริต ทำให้มีรายได้มั่นคงอย่างต่อเนื่องแล้ว โครงการฯ ยังส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน โดยโครงการฯ จะร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ในการจัดการสัดส่วนการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ให้ใกล้เคียงกับ “ดอยตุงโมเดล” หรือรูปแบบการจัดการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้เกิดความสมดุลระหว่างการประกอบอาชีพสร้างรายได้ของคนกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ประสบความสำเร็จมาแล้วที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ และพื้นที่โครงการอื่นๆ ของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ โดยในช่วงที่ผ่านมา ได้เริ่มกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

8.1 การอบรมอาสาสมัครประชุมป้องกันไฟป่า

โครงการฯ ร่วมกับหัวหน้าสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงฯ ห้วยเมืองงาม และสถานีควบคุมไฟป่าผ้าห่มปก ได้จัดการอบรมอาสาสมัครป้องกันไฟป่าให้กับชาวบ้านในพื้นที่โครงการร้อยใจรักซ์จำนวน 85 คน โดยบรรยายให้ความรู้และสาธิต

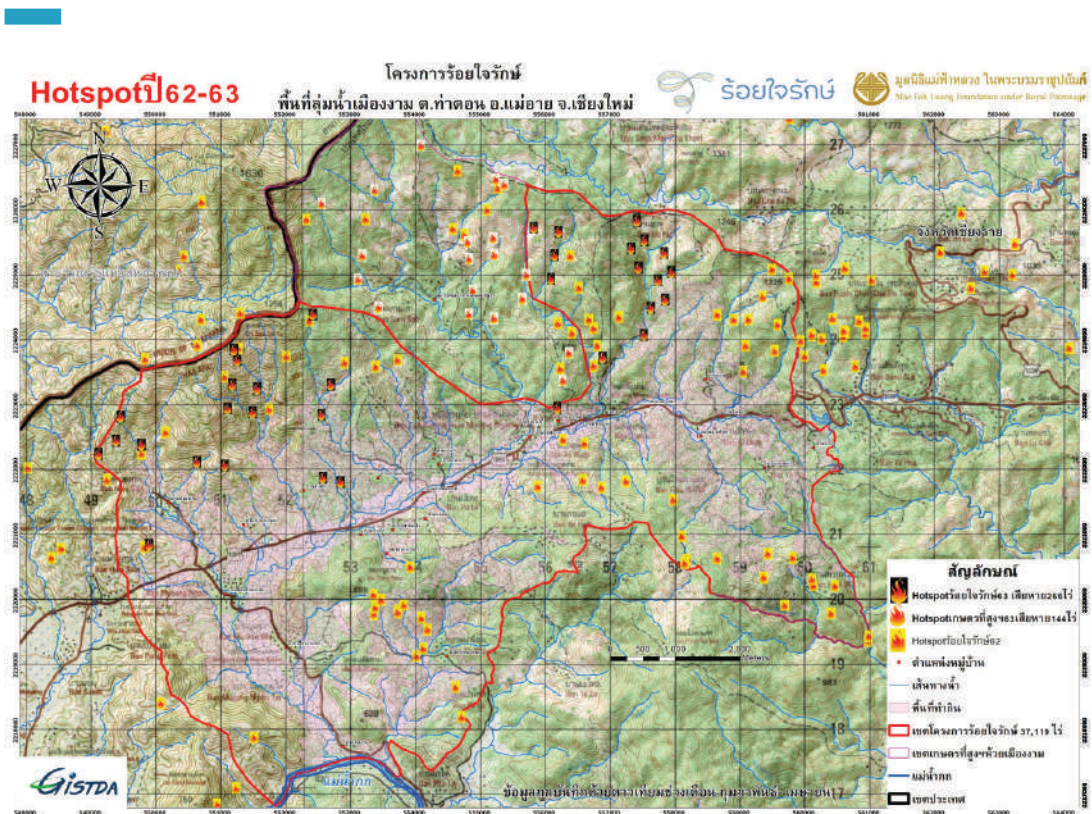

การอบรมอาสาสมัครประชุมป้องกันไฟป่า

วิธีการดับไฟป่าที่ถูกต้องวิธี และสนับสนุนชุดอุปกรณ์ดับไฟป่าให้กับตัวแทนชุมชนทั้ง 24 ชุมชนไว้ใช้งานในช่วงฤดูแล้งซึ่งมีโอกาสจะเกิดไฟป่ามากที่สุด

8.2 การประชุมทำความเข้าใจเรื่องการจัดการไฟฟ้าโดยชุมชนและ ขอบเขตรับผิดชอบของหมู่บ้าน

โครงการร่วมกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ ได้แก่ ทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ได้จัดประชุมพูดคุยทำความเข้าใจกับผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้าน ในโครงการร้อยใจรักษ์ ในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการไฟฟ้าโดยชุมชนและขอบเขตรับผิดชอบของหมู่บ้าน ทั้งนี้ปัญหาที่พบในช่วงที่ผ่านมาเกิดจากไม่มีการแบ่งขอบเขตรับผิดชอบของหมู่บ้านอย่างชัดเจน ทำให้เมื่อเกิดไฟฟ้าขึ้นจึงไม่มีชาวบ้านออกมาช่วยกันดับไฟ ปล่อยให้เป็นที่ของหน่วยงานราชการซึ่งมีกำลังพลไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้ไฟลุกลามเป็นบริเวณกว้าง เจ้าหน้าที่โครงการฯ จึงเสนอให้มีการร่วมกันเดินแบ่งเขตรับผิดชอบของแต่ละหมู่บ้านให้ชัดเจน

แผนที่แสดงจุดไฟฟ้า ปี 2562-2563

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ทุกชุมชนตกลงให้ร่วมกันเดินสำรวจแนวแบ่งเขตหมู่บ้านให้และจัดตั้ง “กองทุนไม่มีไฟฟ้า” ชาวบ้านจะต้องดูแลพื้นที่ป่าในเขตรับผิดชอบของแต่ละหมู่บ้านตลอดช่วงฤดูแล้ง หากไม่มีไฟไหม้จะได้รับเงินสนับสนุนไร่ละ 10 บาท แต่ถ้าหากไฟไหม้จะถูกหักค่าสนับสนุนไร่ละ 500 บาท โดยทั้ง 24 หมู่บ้านมีพื้นที่ป่าที่ต้องดูแลรวม 21,222 ไร่ ซึ่งในตลอดช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน 2563 โครงการฯ ร่วมกับหน่วยงานราชการและชุมชนในการเฝ้าระวังสถานการณ์ไฟป่าในพื้นที่โครงการฯ โดยสนับสนุนเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครพัฒนาชุมชนเข้าติดตามการทำแนวกันไฟของชุมชนเข้าร่วมดับไฟป่า รวมทั้งสนับสนุนรถดับเพลิงเพื่อดับไฟป่าอีกด้วย

สรุปพื้นที่เสียหายจากไฟป่าในฤดูแล้งปี 2563 พบจุดความร้อน (Hot Spot) จำนวน 63 จุด ซึ่งลดลงจากปีที่แล้ว 2 จุด พื้นที่เสียหายรวม 266 ไร่

8.3 การปลูกป่าสร้างแนวกันไฟ

โครงการฯ ร่วมกับอาสาสมัครพัฒนา ทหาร และเจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้ร่วมกันเดินสำรวจแนวกันไฟของหมู่บ้านต่างๆ ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ และได้สนับสนุนกล้าจิวดอกแดงและต้นกล้วยจำนวน 22,890 ต้นให้ชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ นำไปปลูกในพื้นที่เขตแนวหมู่บ้านเป็นระยะทางทั้งหมด 77.50 กิโลเมตร เพื่อทดแทนพื้นที่ที่เสียหายจากไฟป่าในช่วงฤดูแล้งที่ผ่านมาตลอดจนเป็นแนวกันป้องกันไฟป่าต่อไปในอนาคต โดยจิวดอกแดงสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านได้จากเก็บดอกไปขาย อีกทั้งยังช่วยปรับภูมิทัศน์

การปลูกป่าสร้างแนวกันไฟ

ในพื้นที่ให้สวยงาม ส่วนต้นกล้วยสามารถใช้เป็นแนวกันไฟตามธรรมชาติ และสามารถใช้ประโยชน์จากผล ต้น ปลี ได้อีกด้วย โดยโครงการฯ ได้สนับสนุน สุกหร้าหนัก 60 กิโลกรัมจำนวน 1 ตัวเพื่อเป็นวัตถุดิบประกอบอาหารให้กับ ชาวบ้านที่มาเข้าร่วมปลูกป่าได้ระยะทาง 1 กิโลเมตร

8.4 การดำเนินโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐาน ของประเทศไทย

โครงการฯ ได้ดำเนินการสำรวจป่าในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ และประเมิน ค่ามวลชีวภาพของป่าแต่ละประเภทในพื้นที่โครงการฯ ได้แก่ ป่าเบญจพรรณ 12,925 ไร่ ป่าดิบเขา 3,152 ไร่ และป่าสัก (ปลูก) 1,067 ไร่ รวมทั้งหมด 9 แปลง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการเข้าร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจ ตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program: T-VER) ซึ่งดำเนินการโดยองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ชุมชนมีแรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่า โดยสามารถขายคาร์บอนเครดิตจากป่า สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในระยะยาว

ปัจจุบันยังโครงการฯ ได้ดำเนินการ จัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการวางแผนป่า เพื่อนับจำนวนต้นไม้สำหรับ หาค่าปริมาณคาร์บอนที่สามารถ กักเก็บได้ และอยู่ในขั้นตอน การปรับปรุงแผนที่ภาพถ่าย ดาวเทียม และจัดทำแผนที่ ความหนาแน่นของป่าเพื่อเตรียมการวางแผนสำรวจต่อไป

การสำรวจป่าเพื่อประเมินค่าชีวภาพ

9. การก่อสร้างอาคารเพื่อสนับสนุนการทำงานโครงการร้อยใจรักษ์

9.1 การก่อสร้างศูนย์ประสานงานพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่บ้านห้วยสำน

เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561

คณะอนุกรรมการกองทุนป้องกัน

และปราบปรามยาเสพติด ได้มีมติ

ในที่ประชุม ครั้งที่ 12/2561

อนุมัติให้การสนับสนุนโครงการ

จัดตั้งศูนย์ประสานงานการพัฒนา

เพื่อความมั่นคงพื้นที่บ้านห้วยสำน

ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ

จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นศูนย์

ประสานงานระหว่างศูนย์ปฏิบัติการ

ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

กองทัพภาคที่ 3 โดยศูนย์ปฏิบัติการ

ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

กองกำลังผาเมือง และหน่วยงาน

ราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการ

สนับสนุนการปฏิบัติการกิจและติดตามความก้าวหน้าโครงการร้อยใจรักษ์

อีกทั้งปฏิบัติหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์ยาเสพติด

ในพื้นที่โครงการฯ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ทหารและชาวบ้านในพื้นที่ดำเนินการ

ก่อสร้างศูนย์ประสานงานพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่บ้านห้วยสำน จนแล้วเสร็จ

เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2561 และได้ย้ายกองกำลังเข้าประจำการใน

ศูนย์ประสานงานฯ แห่งใหม่นี้ เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2561

ศูนย์ประสานงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง
พื้นที่บ้านห้วยสำน

9.2 การก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างเพื่ออบรมคณะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงการฯ ได้ก่อสร้างอาคารเพื่อรองรับการอบรมคณะจากองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อใช้รองรับคณะศึกษาดูงานตามหลักสูตรอบรมและ

ฝึกปฏิบัติการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นร่วมกัน

ระหว่างมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ กับสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ

สืบสานแนวพระราชดำริ เพื่อขยายผลแนวทางการดำเนินงานโครงการร้อยใจรักษ์

ไปยังพื้นที่ชายแดนจังหวัดภาคเหนือทั้ง 19 อำเภอใน 4 จังหวัด

การก่อสร้างอาคารรับรองคณะศึกษาดูงาน

ปัจจุบันได้มีคณะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากพื้นที่เป้าหมายเข้ามาอบรม ณ สถานที่ดังกล่าวแล้วทั้งหมด 179 รุ่น 10,788 คน

9.3 การก่อสร้างหอประชุมฟักทอง

โครงการฯ สร้างหอประชุมฟักทอง สำหรับเป็นสำนักงาน และมีห้องประชุม สำหรับคณะทำงาน ใช้ในการอบรมและสัมมนาของหน่วยงานภายใน หรือ คณะทำงานภาครัฐในระดับต่างๆ ทั้งตำบล อำเภอ จังหวัด และประชาชนในพื้นที่

เพิ่ม 9.4 การก่อสร้างโรงรับซื้อผลผลิต

โครงการฯ สร้างโรงรับซื้อผลผลิต เพื่อเป็นศูนย์กลางผลผลิตของเกษตรกร ในพื้นที่ ทั้งการรับซื้อ รวบรวมผลผลิต คัดคุณภาพ บรรจุ และจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ต่อไป

10. การรับเสด็จสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี

กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ทรงให้ความสนใจและติดตามการดำเนินงานโครงการฯ อย่างใกล้ชิด ด้มาโดยตลอด และได้เสด็จฯ มายังพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ จำนวน 7 ครั้ง

โดยเสด็จครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2561 เพื่อทอดพระเนตรสภาพพื้นที่ ทรงเยี่ยมชมสำนักงานโครงการ และทรงพบปะพูดคุยกับประชาชน

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2561 เสด็จฯ ทรงเปิดระบบน้ำอุปโภคบริโภค ที่บ้านเมืองงามใต้ ห้วยสำน และเมืองงามเหนือ ที่ชาวบ้านในพื้นที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกัน พัฒนามาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2560 เพื่อให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ ประทานลูกหมู

102 ตัวให้แก่ชาวบ้านยากจน เพื่อนำไปขยายพันธุ์สร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่ครอบครัว จากนั้นทรงร่วมนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ให้แก่ประชาชนทั้ง 4 หมู่บ้านหลัก และ 20 หมู่บ้านย่อย พร้อมทั้งทรงเปิดโอกาสให้ชาวบ้านถามคำถามและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่อีกด้วย

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เสด็จฯ ติดตามความคืบหน้าโครงการ

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 เสด็จฯ ทอดพระเนตรความคืบหน้าในการพัฒนาด้านการศึกษาและงานหัตถกรรม พระราชทานพันธุ์ไก่กระดูกดำ เป็ดไข่ และ เป็ดเทศ จำนวน 1,020 ตัวแก่ชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ รับฟังการบรรยายเรื่องการจัดการพื้นที่ในแปลงเกษตรสาธิต การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ ทรงมีพระปฏิสันถารกับชาวบ้านเรื่องความเปลี่ยนแปลงในชีวิตหลังจากโครงการร้อยใจรักษ์เริ่มดำเนินการในพื้นที่ และทรงรับฟังการบรรยายแนวความคิดเรื่องการปรับภูมิทัศน์เพื่อพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2561 ทรงบรรยายผลการดำเนินงานโครงการร้อยใจรักษ์ภายในรอบ 1 ปีให้กับหน่วยงานราชการที่มาเข้าเฝ้ารับเสด็จ ทอดพระเนตรการทำงานของกลุ่มอาสาทำดี ณ แปลงเกษตรสาธิตและศูนย์ประสานเพื่อความมั่นคงพื้นที่บ้านห้วยसान ทรงรับฟังบรรยายเรื่องการดำเนินการด้านสาธารณสุขและการจัดทำกฎระเบียบชุมชนในพื้นที่โครงการ และทรงมีพระปฏิสันถารกับกลุ่มชาวบ้านที่มารับเสด็จ

ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2561 เสด็จฯ พระราชทานค่าแรงให้กับกลุ่มอาสาทำดีรุ่นที่ 1 จำนวน 53 คนที่ผ่านการตรวจสอบสารเสพติด ทรงร่วมเก็บดอกเก๊กฮวยในแปลงเกษตรของโครงการ ทรงรับฟังการบรรยายเรื่องข้าวนาและทรงร่วมเกี่ยวข้าวพันธุ์หอมมะลิร่วมกับชาวบ้านที่มารับเสด็จ จำนวน 354 คน ทรงเยี่ยมชมตลาดชุมชนโครงการร้อยใจรักษ์ และทรงหารือเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขในประเด็นการบริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่และแนวคิดที่จะจัดตั้งศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติด

ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2562 เสด็จฯ ติดตามการดำเนินงานโครงการร้อยใจรักษ์ พระราชทานบัตรสมาชิกโครงการร้อยใจรักษ์ให้กับตัวแทนหรือผู้นำชุมชนในของแต่ละหมู่บ้านในโครงการฯ ทรงรับฟังปัญหาและความต้องการ ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านที่มีต่อโครงการ สอบถามปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของหน่วยงานราชการในพื้นที่ เรื่องผลการบังคับใช้กฎระเบียบชุมชน ตลอดจนสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในชุมชนหลังจากที่โครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา พระราชทานข้อคิดเห็นให้กับชาวบ้านผู้มาเข้าเฝ้ารับเสด็จ รวมไปถึงทรงนำเสนอแผนงานส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรและปศุสัตว์ของโครงการฯ ซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านในพื้นที่ด้วยพระองค์เอง

และครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2562 เสด็จฯ เยี่ยมชมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยसान ทรงมีพระปฏิสันถารกับเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับโครงการฯ เสด็จเยี่ยมชมกาดหลวงร้อยใจรักษ์ ทรงติดตามผลการดำเนินงานของสถานีบริการสาธารณสุขชุมชนบ้านเมืองงาม และทรงรับฟังบรรยายสถานการณ์ยาเสพติดบริเวณชายแดนไทย - เมียนมา ณ ฐานปฏิบัติการทหารพรานบ้านสันตันคู

จากการที่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ได้เสด็จทรงงานในพื้นที่โครงการอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิดนั้น ได้สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่เจ้าหน้าที่โครงการฯ ข้าราชการในพื้นที่ ตลอดจนชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ ทุกหมู่เหล่า ในการทำงานพัฒนาเพื่อไขแก้ปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนต่อไป

07

การขยายผล โครงการ ร้อยใจรักภัย

นำรูปแบบห้วยसानโมเดลตามโครงการร้อยใจรักภัยไปใช้ขยายผล
เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางเลือก ให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตที่ดี
เป็นการแก้ไขปัญหาค้า และการลำเลียงยาเสพติด
โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณชายแดนภาคเหนือ

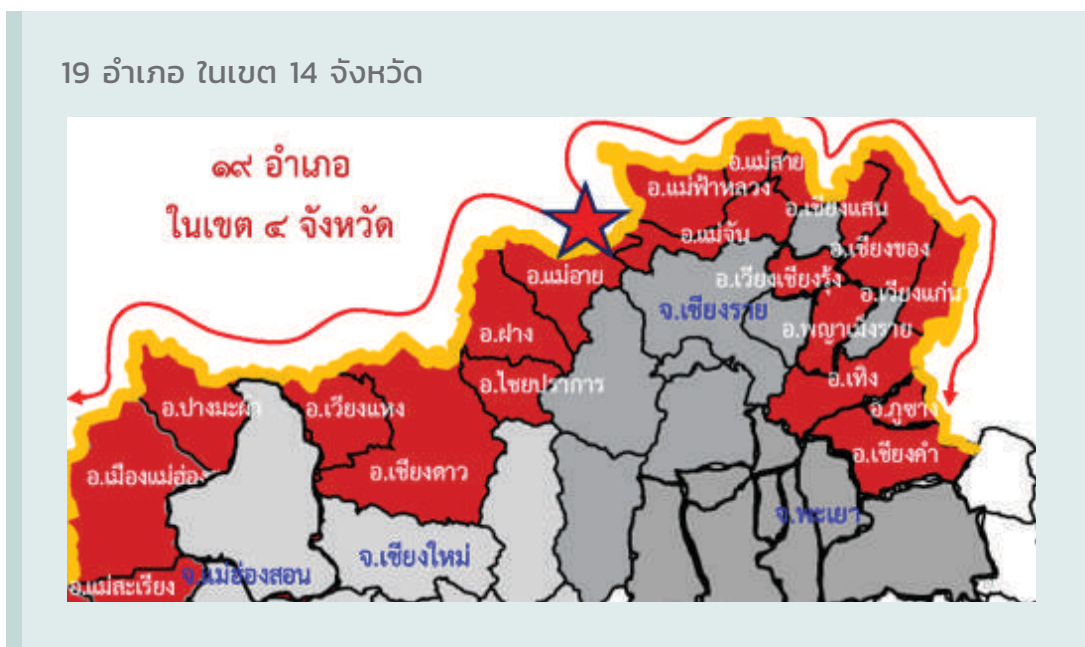
1. ที่มาและความสำคัญของการขยายผล โครงการร้อยใจรักภัย

จากการที่โครงการร้อยใจรักภัยซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2561 สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในระยะเวลายันสั้น เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล ประธานมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้นำเสนอรูปแบบการทำงานของ “หน่วยसानโมเดล” ตามโครงการร้อยใจรักภัย ต่อพลอากาศเอกประจิน จั่นตอง รองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ในระหว่างรอรับเสด็จสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เสด็จตรวจเยี่ยมความก้าวหน้าโครงการฯ เป็นครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 และรัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรม เล็งเห็นว่าหมู่บ้านอื่น ๆ ตามแนวชายแดนและพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของประเทศก็มีลักษณะเดียวกัน จึงให้นำรูปแบบหน่วยसानโมเดลตามโครงการร้อยใจรักภัยไปใช้ขยายผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางเลือก ให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นการแก้ไขปัญหาการค้าและการลำเลียงยาเสพติด โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณชายแดนภาคเหนือ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ได้รับมอบหมายให้ “สร้างคนและระบบการพัฒนา” จึงได้จัดทำโครงการอบรมและฝึกปฏิบัติเพื่อประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ ในพื้นที่ที่มีปัญหาการค้าและการลำเลียงยาเสพติด บริเวณชายแดนภาคเหนือ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานราชการ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ฯลฯ โดยมุ่งหวังว่าหากภาคราชการ ผู้นำท้องที่ ท้องถิ่น ในพื้นที่เป้าหมายเกิดความเข้าใจ จะนำแนวคิดนี้ไปดำเนินการในพื้นที่ที่มีปัญหาลักษณะเดียวกัน จะทำให้ประชาชนในชุมชนที่เคยเข้าไปยุ่งเกี่ยวได้ ลด ละ เลิกการค้า และการลำเลียงได้ในที่สุด

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมสัญจรที่จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2561 ได้อนุมัติแผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ

แบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ. 2562 - 2565) มีพื้นที่เป้าหมาย 4 จังหวัดชายแดนภาคเหนือ 19 อำเภอ 119 ตำบล 47 หมู่บ้าน โดยมีความมุ่งหมายสูงสุดเพื่อสกัดกั้นยาเสพติดจากนอกประเทศ สร้างแนวป้องกันชายแดนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 7 มาตรการ โดยมาตรการที่ 6 การฟื้นฟูและพัฒนาอย่างยั่งยืน จะเป็นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางเลือก ซึ่งมูลนิธิฯ จะเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการตามแผนฯ โดยแผนฯ ได้กำหนดให้นำเอาโครงการร้อยใจรักฯ ไปขยายผลและขอให้โครงการร้อยใจรักฯ สร้างคนและระบบการพัฒนา

2. การขยายผลโครงการร้อยใจรักฯ ออกไปยังหมู่บ้านข้างเคียง

ในครั้งที่ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เสด็จตรวจเยี่ยมความก้าวหน้าโครงการฯ ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2561 ได้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และราษฎร 11 หมู่บ้านข้างเคียงโครงการร้อยใจรักฯ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา เพื่อขอให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ

ขยายผลการพัฒนาไปยังหมู่บ้านข้างเคียงโครงการร้อยใจรักษ์ 11 หมู่บ้านที่เหลื่อม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล ประธานอนุกรรมการดำเนินงานระดับพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ จึงมอบหมายให้สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และมูลนิธิรากแก้ว ซึ่งเป็นองค์กรในเครือของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ทำหน้าที่ในการขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์ในการพัฒนาร่วมกับภาคส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่เป้าหมาย โดยนำเอาศาสตร์พระราชชาหรือแนวพระราชดำริมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา เริ่มจากน้ำ ดิน ป่า เกษตร (อาชีพ) สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ ตามองค์ความรู้ 6 มิติ ดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

3. ผลการดำเนินงานในการขยายผล

3.1 การขยายผล 11 หมู่บ้านข้างเคียงโครงการร้อยใจรักษ์ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

- การขยายผลเกิดโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ 37 โครงการ น้ำเพื่อการเกษตร 7 โครงการ พื้นที่การเกษตรรับประโยชน์ 372 ไร่ ผู้รับประโยชน์ 92 ครัวเรือน น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค 30 โครงการ ผู้รับประโยชน์ 2,873 ครัวเรือน
- โครงการตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าลุ่มน้ำแม่ฝาง 33 โครงการ ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก 4 โครงการ ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่ตามมาตรา 19 เรียบร้อยทั้ง 37 โครงการ
- งบประมาณดำเนินการรวม 5,403,957 บาท แบ่งเป็นค่าวัสดุ อุปกรณ์ 3,295,700 บาท (อบต.ท่าตอนจ่ายจริง) คิดเป็น 60.99% ค่าแรงราษฎรสมทบ 1,895,221 บาท (ที่ อบต.ประหยัดแทนค่าใช้จ่ายในการจ้างเหมา) คิดเป็น 35.07% และสถาบันฯ สมทบเพิ่มเติม 4 โครงการ รวมเป็นเงิน 213,036 บาท คิดเป็น 3.94%

- รายได้ก่อนพัฒนาระบบน้ำ 1,313,500 บาท เทียบกับรายได้หลังพัฒนาระบบน้ำ 4,732,616 บาท เพิ่มขึ้น 3,419,116 บาท คิดเป็น 260%
- เมื่อพัฒนาระบบน้ำแล้วเสร็จนั้นทั้ง 11 หมู่บ้าน โดยเฉพาะน้ำเพื่อการเกษตร ได้ต่อยอดในด้านอาชีพการเกษตร การเพาะปลูกพืชที่ครอบคลุมตลอดทั้งปี ในด้านน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคนั้นได้มีการตั้งคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อดูแล ควบคุมและบำรุงรักษา เพื่อให้การใช้น้ำเกิดประโยชน์สูงสุด ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในครัวเรือน
- การประชุมคณะกรรมการน้ำแห่งชาติ ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล ร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย ได้รายงานผลการดำเนินงาน ขยายผลแหล่งน้ำใน 11 หมู่บ้านข้างเคียงทั้ง 37 โครงการ ให้นายกรัฐมนตรีทราบ เพื่อเป็นแบบอย่างให้ อปท. ทั่วประเทศทำเหมือนตำบลท่าตอน โดยจะมุ่งเน้นไปที่โครงการของกรมชลประทานที่ได้ถ่ายโอนให้ อปท. ซึ่งมีบางโครงการเสียหายที่ต้องซ่อมแซมประมาณ 10,000 กว่าแห่งทั่วประเทศ

การพัฒนาบบน้ำในพื้นที่ขยายผล 11 หมู่บ้านข้างเคียงโครงการร้อยใจรัก

3.2 การขยายผลตามแผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดฯ 4 จังหวัด 19 อำเภอ 47 หมู่บ้านชายแดนภาคเหนือ โดยสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ “สร้างคนและระบบการพัฒนา” ให้ตำบลและอำเภอเป้าหมายได้ขับเคลื่อนการขยายผลต่อไป

หลักสูตรการอบรมและฝึกปฏิบัติ เพื่อประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริในพื้นที่ที่มีปัญหาการค้าและการลำเลียงยาเสพติด บริเวณชายแดนภาคเหนือ จำนวน 2 หลักสูตร ตามคำสั่งคณะกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ที่ 1/2561 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2561

หลักสูตรที่ 1

การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน กลุ่มเป้าหมาย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จากบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ข้าราชการประจำตำบล/อำเภอ กลุ่มที่ 2 ผู้บริหาร ข้าราชการ สมาชิก อปท. ผู้นำชุมชน และกลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน โดยจะได้รับฟังการบรรยายหลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่ การพัฒนาระบบน้ำ เกษตรพอเพียง การทำปุ๋ยสูตร แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และบทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรัก และสรุปผลการเรียนรู้

หลักสูตรที่ 2

การฝึกปฏิบัติจริงด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน กลุ่มเป้าหมาย คือ อปท.ที่ผ่านการอบรมในหลักสูตรที่ 1 ครั้งละ 20 คน โดยจะปูพื้นฐานความรู้ สร้างความเข้าใจในหลักการพัฒนาตามศาสตร์พระราชา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้กระบวนการ “นวด น้อม นำ” เพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน การสำรวจศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและศักยภาพของชุมชน การถ่ายทอด

และเติมเต็มความรู้ เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่แบบประณีต การปลูกข้าวไร่ผลผลิตสูง ฝาย ระบบน้ำ เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ และการนำเสนอโครงการเร่งด่วน (Quick win) โดยเชิญนายอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสรุปแนวทางในการพัฒนาโครงการเร่งด่วน เพื่อสนับสนุนการบูรณาการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ในคราวเสด็จเป็นองค์ประธานการประชุมคณะอนุกรรมการดำเนินงานระดับพื้นที่ โครงการร้อยใจรัก ครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2561 ณ ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่โดยสถาบันฯ ได้กล่าวถวายรายงานเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการอบรมและฝึกปฏิบัติฯ ทั้ง 2 หลักสูตร สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ตรัสว่า “ไม่มีทางที่จะทำโครงการคัดลอกเหมือนกันได้ทุก ๆ พื้นที่ เพราะว่ามันไม่มีหนึ่งรูปแบบที่เหมาะสมกับทุกที่ (One size fits all)” ทำให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สถาบันฯ ปิดทองหลังพระฯ และมูลนิธิรากแก้ว ปรับเปลี่ยนการอบรมฝึกปฏิบัติจากการอยู่ประจำที่โครงการร้อยใจรัก เป็นหน่วยเคลื่อนที่ออกไปหาผู้เข้าอบรมฝึกปฏิบัติในพื้นที่ของ อปท.ต่าง ๆ

เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมหลังจากการฝึกปฏิบัติฯ 5 วัน 4 คืน แล้ว การฝึกปฏิบัติต้องมีโครงการเกิดขึ้น โดยใช้หลักคิด หลักการ แนวปฏิบัติที่ได้จากการฝึกปฏิบัติฯ มาดำเนินการโครงการโดยเน้นโครงการเร่งด่วน (Quick win) เพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนที่แท้จริง เพื่อสร้างศรัทธาของชาวบ้านในชุมชน เป็นโครงการที่เกิดจากความร่วมมือและมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ทำง่าย เร็ว ใช้งบประมาณน้อย และเห็นผลชัดเจน โดยขณะนี้ มี 21 อปท. ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติฯ โครงการเกิดขึ้นแล้ว 31 โครงการ และขอสมทบงบประมาณเพิ่มเติมจากสถาบันฯ 24 โครงการ ดำเนินการแล้วเสร็จ 3 โครงการ และที่ยังดำเนินการไม่เสร็จ เนื่องจากอยู่กระบวนการ 2 ประเภท คือ 1. การปรับปรุงแบบก่อสร้าง การประมาณการราคา ปร.4 และ 5 ซึ่งอยู่ในการดูแล ให้คำแนะนำโดยโครงการชลประทานจังหวัดที่คำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง 2. อยู่ในกระบวนการขออนุญาตใช้พื้นที่เขตป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ ซึ่งจะต้องรออธิบดีอนุมัติอนุญาตให้ใช้พื้นที่จึงจะสามารถดำเนินโครงการได้

4. การสร้างบุคลากรผู้รับผิดชอบหลัก ในการขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์ ระดับตำบล/หมู่บ้าน เพื่อขับเคลื่อน การพัฒนาทางเลือกตามแผนปฏิบัติ การด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด ชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ.2562 - 2565)

มติที่ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการแก้ไข
ปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ.2562 - 2565)
วันที่ 9 - 10 เมษายน 2562 จัดโดย สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับกองทัพภาคที่ 3
ได้กำหนดให้มีบุคลากรผู้รับผิดชอบเพื่อประสานการพัฒนาในระดับพื้นที่ ในการ
ขับเคลื่อนการขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์ ตามแผนปฏิบัติการฯ ในพื้นที่
รวม 4 คน คือ

1. ผู้จัดการแผนปฏิบัติการระดับตำบล (Mr.AD1)
2. อาสาสมัครพัฒนาทางเลือก (Mr.AD2)
3. หัวหน้าชุดพัฒนามวลชนสัมพันธ์ (ชพส.) ของหน่วยทหาร (Mr.AD3) และ
4. เจ้าหน้าที่ประสานการพัฒนาประจำตำบลของ ป.ป.ส. (Mr.AD4)

โครงการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติหลักสูตรโครงการร้อยใจรักษ์ตามแผนปฏิบัติการ
ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ.2562 - 2565)
สำหรับเจ้าหน้าที่ประสานการพัฒนาระดับตำบล/หมู่บ้าน (Mr.AD 1 - 4) จำนวน
107 คน ระยะเวลา 16 วัน 15 คืน ในหลักสูตรจะมีเนื้อหาครอบคลุมหลักการพัฒนา
ตามศาสตร์พระราชา กระบวน การทำงานกับชุมชน ฐานการพัฒนา 4 ฐาน
การประเมินศักยภาพชุมชน การใช้ข้อมูลพื้นที่ในการประเมิน แผนที่ ความสำคัญ

ของข้อมูลจริง การใช้ Mobile Application ในการอ่านข้อมูลแผนที่ กิจกรรมพัฒนา
 มิติน้ำ กฎระเบียบชุมชนในการบริหารจัดการน้ำ องค์ประกอบของการประเมิน
 ศักยภาพพื้นที่ในมิติน้ำและความรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำ แนวทางพัฒนา
 ชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามแนวพระราชดำริ (พชร.) กฎระเบียบในชุมชน แลกเปลี่ยน
 ประสบการณ์การพัฒนากฎระเบียบชุมชน ความรู้เกี่ยวกับด้านการเกษตร ปศุสัตว์
 ศึกษาดูงานโครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ความรู้เรื่องสารสนเทศ เทคนิคการศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ (การเก็บ วิเคราะห์
 คั้นข้อมูล) เทคนิคการจัดทำประชาคม การบูรณาการโครงการและแผน
 ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของชุมชน อปท. อำเภอ และจังหวัด กระบวนการ
 ขออนุญาตใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

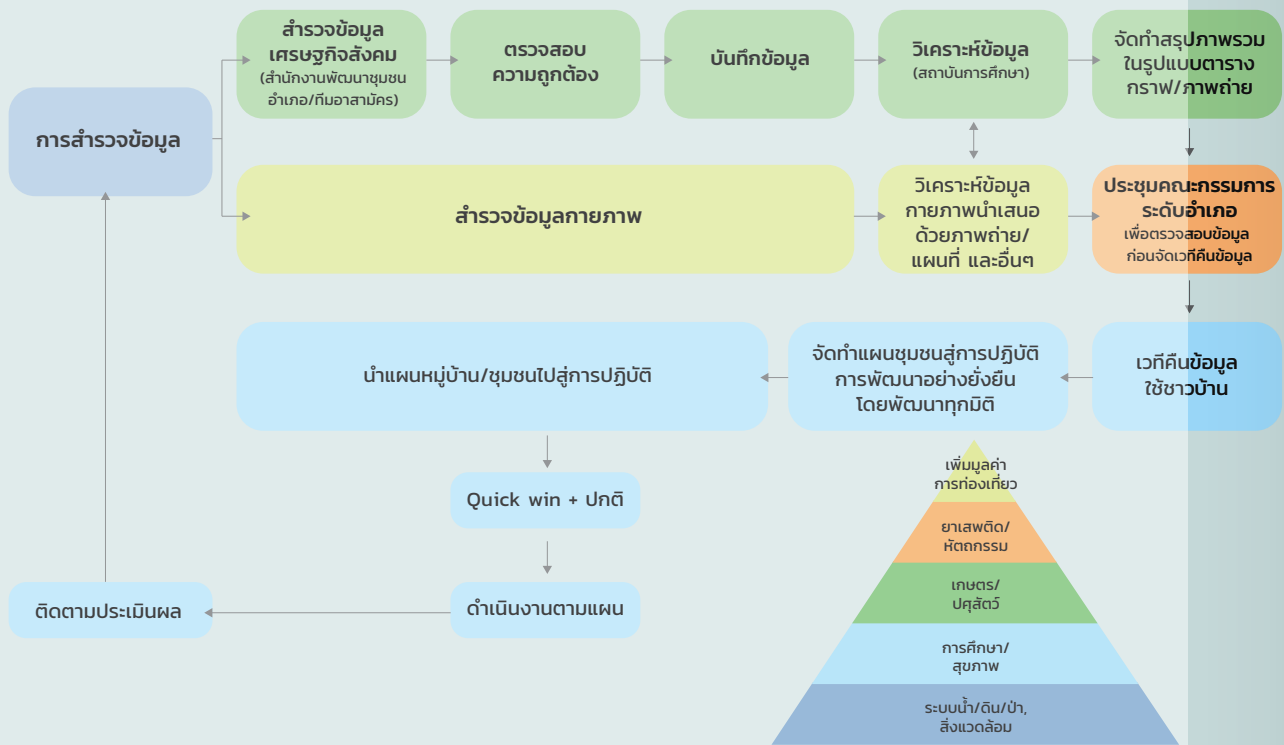
หลังจากจบการฝึกปฏิบัติเจ้าหน้าที่ประสานการพัฒนาระดับตำบล/หมู่บ้าน (Mr.AD
 1 - 4) ได้กลับไปปฏิบัติหน้าที่ประสานการพัฒนาในพื้นที่เรียบร้อยแล้ว โดยจะร่วมมือ
 กับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการขยายผลได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้ต่อไป

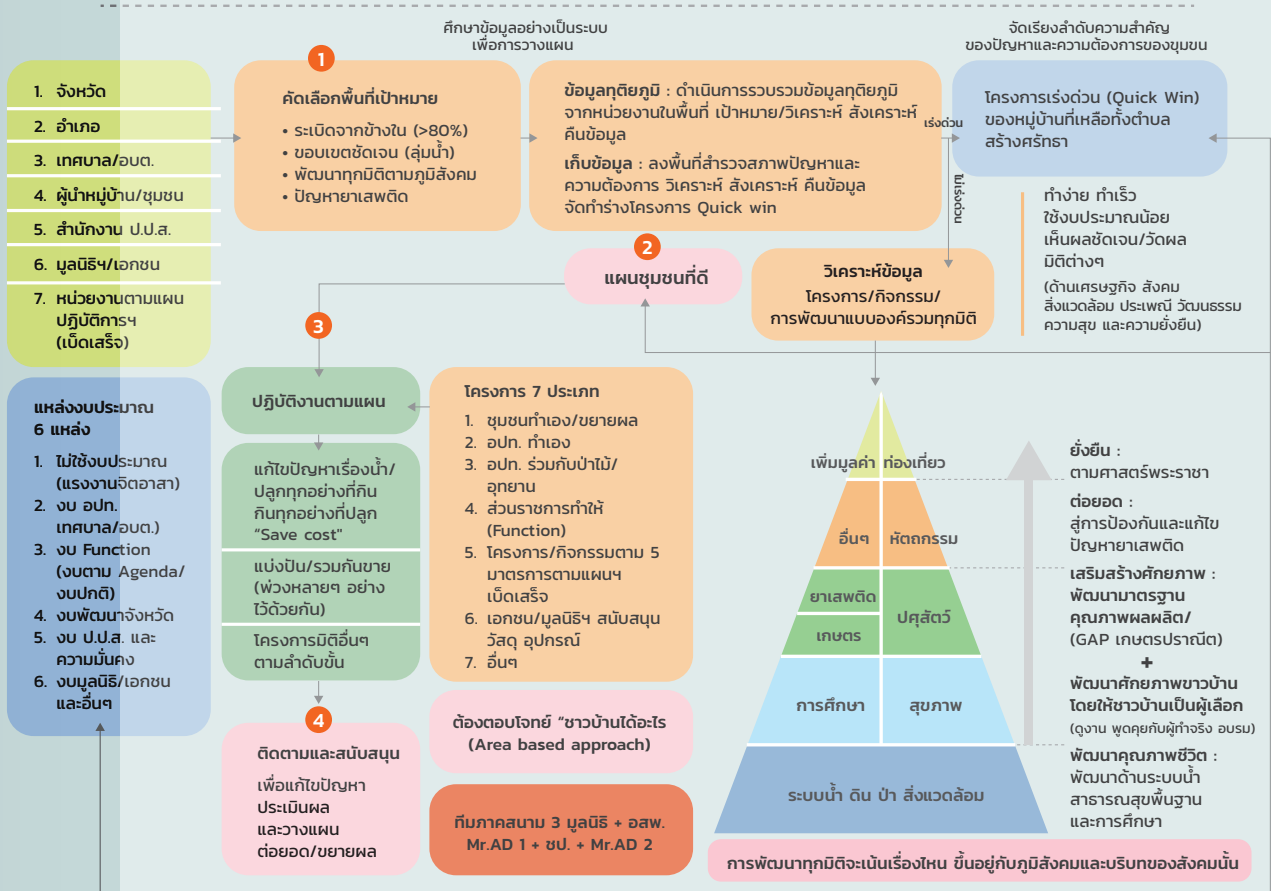
5. แนวทางการขับเคลื่อนการขยายผล โครงการร้อยใจรักภัย

ขั้นตอนดำเนินการงานการสำรวจข้อมูลฯ เพื่อการจัดทำแผนชุมชน

ตามแนวทางการพัฒนาทางเลือก ด้วยศาสตร์พระราชา และตำราแม่ฟ้าหลวง
สำหรับหมู่บ้านเป้าหมาย ตามแผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ.2562 - 2565)

การขับเคลื่อนการพัฒนาทางเลือกตามศาสตร์พระราชเพื่อความยั่งยืน

โดยแนวทางการขับเคลื่อนการขยายผลโครงการร้อยใจรักฯ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามบริบทชุมชนและสภาพสังคมโดยรวมในพื้นที่ โดยจะเริ่มดำเนินการดำเนินการต่อเมื่อมีการประชาคมราษฎร 80% ยอมรับการขยายผลโครงการร้อยใจรักฯ ซึ่งคาดว่าจะมีประมาณ 25 หมู่บ้าน จาก 47 หมู่บ้านเป้าหมายตามแผนฯ จะเริ่มต้นได้ในวันที่ 1 ตุลาคม 2562 ส่วนหมู่บ้านที่เหลือจะทำความเข้าใจแก่ราษฎรก่อนที่จะดำเนินการประชาคมในโอกาสต่อ ๆ ไป

6. การนำเสนอต่อคณะอนุกรรมการ ดำเนินงานระดับพื้นที่และ คณะกรรมการอำนวยการ โครงการร้อยใจรักษ์

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ได้นำเรื่องการขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์ เสนอต่อคณะอนุกรรมการดำเนินงานระดับพื้นที่ ซึ่งมี ม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล เป็นประธานอนุกรรมการและคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการฯ รวม 3 ครั้ง ดังนี้

รายงานต่อคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ในระเบียบวาระที่ 3.5 ที่ประชุมรับทราบความก้าวหน้าโครงการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริในพื้นที่ที่มีปัญหาการค้าและการลำเลียงยาเสพติด บริเวณชายแดนภาคเหนือ (การขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์) และในระเบียบวาระที่ 5.2 ที่ประชุมเห็นชอบในหลักการ การขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ.2562 – 2565)

รายงานต่อคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 1 /2561 เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2561 ในระเบียบวาระที่ 3.3 ที่ประชุมให้ความเห็นชอบ แผนแม่บทการขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์และแผนดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

รายงานต่อคณะกรรมการฯครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2562 ในระเบียบวาระที่ 3.1 ที่ประชุมรับทราบผลการดำเนินงานการขยายผลการพัฒนาโครงการร้อยใจรักษ์

บทสรุป

การขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์ เป็นการนำเอาการพัฒนาทางเลือกด้วยศาสตร์พระราชากับตำราแม่ฟ้าหลวง ไปพัฒนาในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ. 2562 – 2565) โดยโครงการร้อยใจรักษ์ (มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สถาบันฯ ปิดทองหลังพระฯ และมูลนิธิรากแก้ว) เป็นหน่วยงานสร้างคนและระบบการพัฒนาให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการทั้งนี้ในระยะสามปีตามแผนปฏิบัติการฯ พ.ศ. 2562-2565 มีการกำหนดเป้าหมายไว้ชัดเจนในจำนวน 47 หมู่บ้าน 33 ตำบล 19 อำเภอ 4 จังหวัดชายแดนภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา และจะเริ่มดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริหรือศาสตร์พระราชฯ ในวันที่ 1 ตุลาคม 2562 ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างเป็นระบบตั้งแต่การเก็บข้อมูล นำเข้าข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล คัดเลือกข้อมูลได้ในบางส่วน (ชาวบ้านมีความพร้อม) ให้แก่ราษฎรเพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริง แล้วนำมาจัดทำโครงการกิจกรรมในแผนพัฒนาหมู่บ้านชุมชนเพื่อเสนอของบประมาณดำเนินการพัฒนาต่อไป ทั้งนี้จะมีการศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบเป็นประจำทุกปี เพื่อประเมินผลการพัฒนาและวางแผนการพัฒนาในปีต่อ ๆ ไป

ข้อมูลประกอบ

